

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології

ЗБІРНИК
З Б І Р Н И К

**НАУКОВИХ ПРАЦЬ
СТУДЕНТІВ ТА МАГІСТРАНТІВ
ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНОЇ
ФІЛОЛОГІЇ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА**

ВИПУСК 5

Кам'янець-Подільський
“Аксіома”
2012

УДК 80: 001(045)

ББК 80

З 41

Рецензенти:

А.Е.Левицький – доктор філологічних наук, професор кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка

О.С. Силаєв – доктор філологічних наук, професор кафедри російської та світової літератури Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди

Відповідальний редактор: П.Л. Шулик, кандидат філологічних наук, професор

Редакційна колегія: С.Д.Абрамович, доктор філологічних наук, професор; О.С.Волковинський, кандидат філологічних наук, професор; Л.О. Іванова, кандидат філологічних наук, доцент; О.В.Кеба, доктор філологічних наук, професор; А.А. Марчишина, кандидат філологічних наук, доцент; А.В.Уманець, кандидат філологічних наук, професор; С.М. Федірко, доцент; В.П. Халупко, кандидат філологічних наук, доцент

*Друкуються за ухвалою вченої ради
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка
(протокол №5 від 26 квітня 2012 р.)*

З-41 Збірник наукових праць студентів та магістрантів факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Випуск 5. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – 172 с.

УДК 80: 001(045)

ББК 80

*Свідоцтво про державну реєстрацію
засобу масової інформації
серія КВ №14712-3683ПР від 12. 12.2008 р.*

© Автори статей, 2012

© “Аксіома”, видання, 2012

МОВОЗНАВСТВО

АНГЛІЙСЬКА МОВА

УДК 811.111'25:004.9

*Андріюк Н.В.,
студентка 5 курсу*

ЛОКАЛІЗАЦІЯ В АСПЕКТІ ПРОБЛЕМ ПЕРЕКЛАДУ

У статті розглядається локалізація як особливий вид перекладу, що здійснюється у сфері комп'ютерно-інформаційних технологій.

Ключові слова: *переклад, локалізація, дискурс, комп'ютерно-інформаційні технології.*

З точки зору перекладу характерна риса дискурсу комп'ютерно-інформаційних технологій полягає в тому, що першоджерелом його бурхливого розвитку є англomовна лінгвокультура, а це передбачає, що в українській лінгвокультурі цей тип дискурсу характеризується значною кількістю запозичених та перекладних елементів. Поняттєво-термінологічна залежність україномовного комп'ютерного дискурсу від англomовного супроводжується ще й тим, що в умовах неспинного розвитку комп'ютерних технологій та, відповідно, збільшення кількості та розмаїття текстів, які обслуговують ці технології, роль перекладу та необхідність його адекватності не тільки не знижується з часом, а навпаки – постійно зростає та поповнюється новими завданнями.

Саме під час здійснення перекладу текстів, що належать до дискурсу комп'ютерних технологій, перекладачам чи не найчастіше доводиться вдаватися до створення нових термінів, до запозичення концептів з вихідної мови та надання пояснень до них, а також до адаптації стилю та узгодження специфічних норм перекладу для тих чи інших компонентів тексту всупереч загальноприйнятим вимогам. Крім того, переклад у цій галузі нерідко доводиться виконувати без достатніх додаткових знань про те, що саме описує вихідний текст, оскільки його об'єкт (наприклад, комп'ютерна програма) може перебувати лише у стані розробки, тобто процес творення тексту перекладу відбувається не тільки паралельно до творення тексту оригіналу, але й одночасно з появою артефактів, до складу яких входять ці тексти.

Програмне забезпечення виступає своєрідним комунікативним посередником між людиною та машиною, є особливим “засобом” та одночасно “середовищем” спілкування [1, с. 102]. З огляду на це в наш час будь-яке програмне забезпечення незалежно від сфери застосування, функціональності та складності розробляється відповідно до принципу “зручності для користувача” (user-friendliness), що означає, що взаємодія людини з ним повинна бути максимально прозорою та зрозумілою. Для виконання поставленої мети будь-яке програмне забезпечення повинно мати зручний інтерфейс, що поєднує в собі текстові, графічні та звукові елементи, які відокремлюють користувача від складної внутрішньої функціональності програми, але при цьому надають йому/їй доступ до заданого набору функцій, здійснюваного через команди меню, панелі інструментів, кнопки, діалогові вікна та інші елементи керування програми. При цьому однією з важливих вимог щодо дизайну комп’ютерної програми є те, що всі елементи керування програми повинні мати чіткі та зрозумілі для користувача назви і надавати йому/їй змогу “спілкуватися” з програмою природною мовою, отримувати реакцію від програми такою ж природною мовою (у формі інформаційних повідомлень, діалогових вікон, підтверджень виконаних дій/команд, підказок, порад, попереджень або повідомлень про помилки та ін.), а також відправляти інформацію у системі (обирати дії, віддавати команди та ін.) з використанням рідної мови, включаючи всі специфічні мовні символи. Таким чином, виходячи з вищезазначеного, можна стверджувати, що видима частина комп’ютерної програми, а саме інтерфейс користувача, є мовленнєвим явищем, особливим регістром спілкування людини з машиною [2].

Разом з тим програмне забезпечення найперше є промисловим продуктом, артефактом певної культури, і як будь-який інший продукт, комп’ютерні програми, розроблені у певному мовно-культурному середовищі, несуть в собі ознаки цього середовища. Відтак експорт програмного забезпечення у різні країни вимагає його ретельного пристосування до цільових регіонів з метою виконання згаданого основоположного у сфері програмного забезпечення принципу “зручності для користувачів”, які в умовах глобальної економіки можуть перебувати будь-де. Пам’ятаючи про те, що програмне забезпечення є особливим регістром спілкування людини з машиною [2], а також про вимогу того, щоб таке спілкування здійснювалося зручною для користувача мовою, стає очевидною необхідність “перенесення” розробленого мовного регістру програми до іншого мовно-культурного середовища.

Пристосування комп'ютерної програми до певної мовно-культурної аудиторії включає в себе різноманітний набір заходів, об'єднаних терміном “локалізація програмного забезпечення”.

Список використаних джерел

1. Демецька В.В. Адаптація як поняття перекладознавства та культурології / В.В. Демецька // Вісник СумДУ. Серія “Філологія”. – Вип. 1. – Т. 2. – 2007. – С. 96-102.
2. Рум А. What Localization Models Can Learn from Translation Theory [Електронний ресурс] / А. Рум // The LISA Newsletter. Globalization Insider. – 2003. – 12 2/4. – Режим доступу: http://www.lisa.org/archive_domain/newsletters/2003/2.4/рум.html.

Summary

The article considers localization as a special type of translation undertaken in the sphere of information technologies.

Key words: *translation, localization, discourse, information technologies.*

СПОНУКАЛЬНІ БЕЗДІЄСЛІВНІ КОНСТРУКЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті представлені результати дослідження бездієслівних конструкцій, що виражають спонування в сучасній англійській мові. Проаналізовано типи даних конструкцій за їх ядрним компонентом: субстантивні, прислівникові, вигуківі та займенникові.

Ключові слова: спонування, бездієслівні конструкції, іменник, прислівник, вигук, займенник.

Численні публікації вітчизняних та зарубіжних вчених вказують на постійний інтерес лінгвістів до вивчення спонукальної функції мови, яка реалізується у вигляді спонукальних висловлень. Слід зазначити, що спонукальні висловлення привертають до себе увагу тому, що вони відіграють велику роль у сфері спілкування: у всіх сферах людської діяльності виявляється вираження особистістю свого волевиявлення.

В англійській мові спонування виражається за допомогою двох типів спонукальних конструкцій (СК): монофункціональних та поліфункціональних. Монофункціональні СК, для яких функція спонування є єдиною, формують речення з імперативними конструкціями та перформативними дієсловами. Для другої групи спонування виступає як вторинна функція. Ця група репрезентована конструкціями з дієсловами у формі дійсного та умовного способів, конструкціями з неособовими формами дієслова, а також бездієслівними спонукальними конструкціями.

Бездієслівні СК входять до структури особливого типу речень, до бездієслівних спонукальних речень. Вперше термін бездієслівні спонукальні речення ввів А.І. Смирницький. На його думку, специфічною особливістю таких речень є те, що відсутність у них дієслова є синтаксичною нормою, способом утворення наказових речень. Тому бездієслівні спонукальні речення не слід розглядати як неповні речення (еліптичні) або усічені яких-небудь повних дієслівних речень. Отже, наказова форма дієслова не є єдиним способом утворення наказових речень [45, с. 262-263]. У розмовній мові висловлення – вкрай стиснуте, тому що зміст стає ясним із ситуації, так, іменники, прислівники, прийменникові фрази і т.п. виступають як імперативи: *The salt, please!, All aboard!, Down in*

front!, Hats off!. Відсутність дієслова не приводить до руйнування речення, не робить його неповноцінним і не ускладнює вираження в ньому спонукального значення. Це значить, що бездієслівні спонукальні речення власними засобами (і насамперед специфічною спонукальною інтонацією) виражають значення спонукування.

Речення, які не містять дієслова в імперативі, здійснюють безпосереднє волевиявлення, експліцитно називають необхідний об'єкт *Water!*, ознаку імплікованої дії *Carefully!*, а також характеризуються відсутністю елементів констатації та питальності. Спонукальні бездієслівні конструкції належать до монофункціональних способів вираження спонукування.

Робилися спроби створення семантичних функціональних систем бездієслівних спонукальних речень. У цих системах класифікація будується за ознакою вираження тієї чи іншої характеристики дії. Зокрема, У. Філмор припускає наявність у мові відмінкових понять, які охоплюють набір універсальних природжених концептів, що репрезентують процеси мислення, і пропонує список синтаксичних “амплуа” іменника: “агенти” – істота як збудник дії, “локатив” – місце дії та ін. [65, с. 24-25]. В.В. Бузаров, аналізуючи бездієслівні речення, пише, що вони є повноцінними одиницями комунікації, як і дієслівні типи речень [13, с. 70-75], і дає структурно-морфологічну класифікацію бездієслівних спонукальних речень.

І.І. Прибиток виділяє три групи безімперативних речень [41, с. 26]:

- 1) однокомпонентні безімперативні спонукальні речення;
- 2) двокомпонентні речення, які поділяються на: а) субстантивні, граматичним ядром яких є іменник; б) ад'єктивні, граматичним ядром яких є прикметник; в) адвербіальні, граматичним ядром яких є прислівник; г) нумеральні, граматичним ядром яких є числівники; ґ) прономінальні, граматичним ядром яких є займенник;
- 3) трикомпонентні речення, які утворюються на основі субстантивного ядра, представленого іменником в однині.

Приймаючи класифікацію І.І. Прибиток за основу, було виявлено, що ядром бездієслівних конструкцій в англійській мові є іменник, прислівник, займенник і вигук.

Найбільш частотною бездієслівною СК в англійській мові є субстантивна. СК, ядро яких виражено іменником, називають предмет, який необхідний мовцю: “*Scalpel!*”, “*Water, please!*”, “*Trick or treat!*” (“*Відкупись, а то зачарую!*” – фраза, яку говорять діти, вимагаючи частування на свято Хеллоуїн), “*Table, please!*” (“*Прошу до столу!*”) Субстантивна конструкція може імплікувати перехід з одного стану в інший: “*Order!*”, “*Silence!*”, “*Attention!*”,

please!”, “*Corner!*” (“*На місце!*” – наказ собаці лежати або зайняти попереднє місце). У межах субстантивних конструкцій виділяються такі підтипи: субстантивні безприйменникового типу та прийменникового типу: “*Hands up!*”; “*To horse!*” (“*По конях!*”).

В англійській мові конструкції, ядро яких виражено прислівником, посідають друге місце за частотою вживання, після субстантивних СК: “*Louder!*”; “*Quicker!*”; “*Seriously, now!*” (“*Жарту в сторону!*”), “*Now then!*” (“*Давай!*” – спонукання розпочати певну дію); “*Enough!*” – (“*Годі!*” – наказ припинити дію).

СК із вигуком в англійській мові знаходяться на третьому місці: “*Hush!*”, “*Sh-sh!*” (використовується для спонукання мовця замовчати); “*Bally-ho!*” (“*Ату його!*” – наказ собаці під час полювання переслідувати здобич); “*Who! Wo!*” (“*Тпру!*” – наказ коню зупинитися); “*Whooree!*” (“*Гоп-гоп!*” – спонукання здійснити стрибок). В групі імперативних вигуків можна виділити наказові та спонукальні. Наказові вигуки мають найвищий ступінь інтенсивності спонукальної ознаки. Вони виражають категоричне спонукання до здійснення, повторення чи припинення дії. Їх семантика конкретніша, а саме – заклик до негайного припинення дії; прохання повторити дію; військова команда або наказ швидко зникнути; вимога припинити розмову.

Найменш вживаними серед бездієслівних СК виявилися ті, ядром яких є займенник. Як правило, вони вживаються з прийменниками: “*After him!*” (“*Фас!*” – наказ собаці схопити когось); “*Out of it!*”, “*Off with you!*” – (“*Брись!*” – презирливий наказ покинути приміщення);

Проведене дослідження дає нам змогу зробити наступні висновки: бездієслівні СК виражають спонукання до дії, не називаючи її; в англійських бездієслівних СК ядром може бути іменник, прислівник, вигук, займенник; найбільш поширеними в англійській мові є субстантивні конструкції; найвищий ступінь інтенсивності спонукальної ознаки проявляється у конструкціях з вигуками.

Список використаних джерел

1. Вежибicka А. Речевые акты // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 16. – М.: Прогресс, 1985. – С. 251-275.
2. Квеселевич Д.И., Сасина В.П. Русско-английский словарь междометий – Russian-English Dictionary of Interjections. – М: ООО “Изд-во Астрель”, 2001. – 512 с.
3. Прибыток И.И. Английское простое предложение. – Изд-во Саратовского ун-та, 1983. – 78 с.

-
-
4. Смирницкий А.И. Синтаксис английского языка. – М.: Изд-во лит. на иностр. яз., 1957. – 286 с.
 5. Fillmore J The case for case // Universals in linguistic theory. New York, 1968. – P. 24-25.

Summary

The article presents the results of investigating nonverbal constructions of expressing inducement in modern English. The given constructions are analyzed according to their nucleus element: substantive, adjectival, interjectional, pronominal.

Key words: *inducement, nonverbal constructions, noun, adverb, interjection, pronoun.*

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ МЕТАФОРИ В ПОЕМІ ЕЛІОТА “СПУСТОШЕНА ЗЕМЛЯ”

У статті досліджуються особливості індивідуально-авторської передачі метафори, визначаються основні структурні типи метафор та аналізується їх функціональне значення.

Ключові слова: метафора, тропи, метафоричний образ, епітет, експресивність, значення, засоби.

Теорія метафори ґрунтовно розроблена світовою літературно-теоретичною наукою, над її проблемами працювало багато відомих теоретиків літератури від античності до наших днів, знаходячи все нові й нові грані цього тропу. В сучасній лінгвістиці існує велика кількість концепцій щодо визначення, функціонування та класифікацій метафори, але зацікавленість цією проблемою не згасає й досі. Вивчення метафори потребує комплексного підходу, який вимагає об'єднаних зусиль представників різних наук.

Слід зазначити, що метафора – це виразний засіб, який виражає заміщення якості за схожістю, тобто, фігура, яка реалізує такий вид вторинної номінації, як перенесення значення на основі схожості об'єкта номінації з тим об'єктом, назва якого переноситься на об'єкт номінації.

У поезиці під метафорою розуміють один з тропів, один із шляхів асоціативно-образного використання слова. Вивченням явища метафори займалося багато вчених та лінгвістів таких як І.Р. Гальперін, Ю. Тимошенко [2], Н. Д. Арутюнова [1], В. І. Красько. Метою статті є аналіз особливостей авторської передачі метафори та дослідження функціонування метафори у тексті поеми.

Більшість лінгвістів зазначають, що метафора є одним із поширеніших способів номінації, але яка діє “приховано” і нестандартно”. За сутністю метафора – це модель, яка виконує у мові функцію, що й словотворча модель, але більш “приховану” та “складну” [3, с.13].

Н. Д. Арутюнова відзначає, що “мова не може обійтись без метафори. Метафора стимулює розвиток семантичної системи його номінативних засобів”[1, с. 341]. Основні положення теорії М. Блека

близькі за поглядами Н. Д. Арутюновій і повністю відповідають завданням аналізу метафоричних словосполучень або речень. На думку Ю. Тимошенка, метафора здебільшого розглядається в контексті проблем пізнання та мови” [2, с.32]. Щодо осягнення метафори в мовній репрезентації – тут акцентується закоріненість тропів у самій структурі мови, їхня схильність до творення переносності значень. Як семасіологічний образний засіб, метафора допомагає реалізувати естетичну і прагматичну інформацію, закладену в основу задуму автора, а також розкрити метафоричний потенціал мови автора в поемі “Спустошена Земля”. Слід зазначити, що в даному випадку метафори виступають засобом побудови композиції та передачі сенсу твору.

Поема Еліота являє собою збір фрагментальних символічних бачень, перенасичених туманними алегоріями, епітетами, метафорами та метафоричними образами. Важливим є те, що у поемі зустрічається безліч метафоричних образів. Метафоричні образи пір року в “The Waste Land” допомагають Еліоту створити чітку, ясну картини “зими”, “літа”, “весни”. Ці метафори виникають перш за все, в результаті певного синтаксичного сполучення слів твору.

*Winter kept us warm, covering
Earth in forgetful snow, feeding
A little life with dried tubers* [4, p. 3]

В поемі привертає увагу ряд метафоричних епітетів: the “*cruellest month*”, “*the dead land*”, “*dull roots*” [4, p.3]. “*Yellow fog that rubs*”- так звана функціональна когнітивна метафора. Дряхліюча природа подана автором в метафоричному образі Темзи – розгорнутої метафори, що складається з простих метафор. Але сучасний світ уражений безпліддям представлений в “Вогненній проповіді” метафорично, “*the last fingers of leaf clutch and sink into the wet bank*”- метафора, ускладнена метонімією. Німфи виступають тут персонафікаціями священної річки:

*The river tent is broken: the last fingers of leaf
Clutch and sink into the wet bank. The wind
Crosses the brown land, unheard.
The nymphs are departed* [4, p.7].

Експресивність рядка створюється за рахунок використання простих метафор: “*the river tent is broken: the last fingers of leaf*”; “*the last fingers of leaf clutch and sink into the wet bank*”; “*the brown land*” – це не просто земля бурого відтінку, а “гниюча земля”. Остання вважається метафоричним епітетом. Слід зазначити, що в другому розділі поеми має місце перенасичення метафоричними епітетами:

*In vials of ivory and coloured glass
Unstoppered, lurked her strange synthetic perfumes
Unquent, powdered, or liquid – troubled, confused
And drowned the sense in odours; stirred by the air [4, p.5].*

Отже, “*strange synthetic perfumes*”, “*satin cases*” – “*troubled, confused and drowned the sense in odours*” виступають метафоричними епітетами і таким чином, метафоричний образ створюється, з погляду лінгвістики, за допомогою метафори як способу існування значення слова, а також метафори як явища синтаксичної семантики. В цілому, розгорнена метафора тут побудована з граматичних і лексичних метафор, що створює додаткові оцінні конотації і бере участь в семантичному ускладненні лексичного значення слів вислову.

Оскільки весь художній простір твору заповнений поетичними образами, то це дає змогу судити про те, наскільки багатою є метафорична мова автора. Метафори в Еліота – це універсальна база для рефлексії як основного задуму поеми, так і її окремих фрагментів. Саме метафори допомогли Еліоту зобразити навколишню дійсність, описати цивілізацію, що руйнувалася на його очах.

Отже, наше дослідження показало, що найбільше вживаними в поемі виявились такі типи метафори, як персоніфікація, епітети та розгорнуті образні метафори. Розглянуті метафори дозволяють стверджувати, що їх вибір та використання залежить від індивідуального стилю автора.

Список використаних джерел

1. Арутюнова Н.Д. Функциональные типы языковой метафоры // Известия АН СССР – 1978. – №4. – Том 37. – С. 333-343.
2. Тимошенко Ю. Феномен метафори: проблема давня і сьогочасна // Слово і час. – 2001. – №5. – С. 29-35.
3. Чудинов. А.П. Россия в метафорическом зеркале: когнитивное исследование политической метафоры (1991-2000)/ Урал. гос. пед. ун-т. – Екатеринбург, 2001. – 238 с.
4. Eliot T.S. The Waste Land. Electronic Classics Series Publication. – Hazleton: The Pennsylvania State University, 2000. – 18 p.

Summary

This article investigates the features of individual author's transference of metaphor, identifies the main structural types of metaphors and analyzes their functional value.

Key words: *metaphor, tropes, metaphoric image, epithet, expressiveness, value, means.*

ВИБАЧЕННЯ ЯК ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ КОНЦЕПТ

У статті концепт вибачення розглядається у культурно-дослідницькому ракурсі, визначаються етнокультурні суспільно-специфічні характеристики та соціально-історична забарвленість концепту вибачення.

Ключові слова: концепт, суспільно-специфічні характеристики, соціально-історична забарвленість.

У когнітивній лінгвістиці під терміном “концепт” мається на увазі оперативна одиниця мислення [4, с. 14]. Різноманітні за характером концепти потребують різних дослідницьких підходів. Зокрема, у сучасній лінгвістиці виділяються культурологічний підхід Ю.С. Степанова [9], що розглядає концепт у культурно-дослідницькому ракурсі; лінгвокультурологічний [6], спрямований на концепт культури, центром якого “є цінність” і семантико-когнітивний підхід [1], який є проявом когнітивно-дискурсивної парадигми в лінгвістиці [8].

Концепт є специфічним з точки зору національної культури і визначається як “чітко репрезентована ідея предмета в сукупності всіх валентних зв’язків, які відзначені національно-культурним маркуванням” [7, с. 130]. Лінгвокультурний підхід до розуміння концепту виходить з того, що концепт визнається базовою одиницею культури, її концентратом: концепт – це одиниця колективного знання / усвідомлення, яка відсилає до вищих духовних цінностей, має мовне вираження і відзначена етнокультурною специфікою” [3, с. 70]. Лінгвокультурний концепт *вибачення* є тією структурою свідомості, в якій фіксуються цінності соціуму [2, с. 67], а отже, він досліджується із залученням лінгвокультурологічних методів.

За визначенням В.І. Карасика, культурні концепти – це “колективні змістовні ментальні утворення, які фіксують своєрідність відповідної культури” [6, с. 29]. Складниками культурного концепту є:

- понятійна сторона – опис концепту, його структура, визначення, “те в змісті концепту, що не є метафорно-образним і не залежить від внутрішньосистемних (“значущих”) характеристик його мовного імені” [3, с. 80];

- образна сторона – характеристики предметів, явищ, подій, які сприймаються органами почуттів і відображені в пам'яті [6, с. 127];
- ціннісна сторона концепту містить найбільш суттєві для певної культури значення й ціннісні доміанти та є визначальною для культурного концепту [6, с. 127] (пор. концепт має перцептивні корені та емоціонально-оцінно переживається індивідумом [5, с. 98]).

З точки зору **ціннісного** складника *вибачення* як культурний концепт у нашому випадку належить до явищ британської культури: виникнення почуття провини залежить від того, як певні дії оцінюються у тій чи іншій період розвитку культури, а ступінь провини визначається системою морально-ціннісних (етикетних) правил, які існують у суспільстві на окремих історичних етапах – Ренесансу, Просвітництва, Вікторіанства тощо: вирішення питання про те, чи певна дія порушує норми суспільства можливе лише для конкретного соціуму та історичного періоду його існування. Наприклад, одруження за взаємним коханням всупереч волі батьків розглядалось як порушення соціальних норм в англійській лінгвокультурній спільноті XVI ст., хоча в XXI ст. це не оцінюється як провина: Джульета вибачається перед своїм батьком за непослух і обіцяє в майбутньому бути йому покірною: Juliet. ...*I am enjoin'd*

By holy Laurence to fall prostrate here,

And beg your pardon: pardon, I beseech you! Henceforward I am ever ruled by you [10] (W. Shakespeare, Romeo and Juliet).

Отже, етнокультурні суспільно-специфічні характеристики концепту *вибачення* визначаються його аксіологічною природою, зв'язком із нормами та законами суспільства. Тож *вибачення* справедливо вважати етичним концептом, що має виражену етнокультурну та соціально-історичну забарвленість. У концепті *вибачення* – базовій когнітивній сутності, яка дозволяє зв'язувати зміст з уживанням слова в процесі концептуалізації, за допомогою чого дійсність відбивається в свідомості людини, – присутні емоційно-оцінна та фактологічна складові, втілені у мові.

Так, **образний** складник концепту *вибачення* у відповідності до ступеня почуття провини чи сорому зумовлює обрання мовцем більш або менш впливових, експресивних, увічливих форм і способів вибачення від мовленнєвих стереотипів (*Pardon*) до стилістично забарвлених висловлень з гіперболою (*lower than my knees*) тощо, наприклад:

Prince, pardon me, or strike me, if you please; I cannot be much lower than my knees [10]. (W. Shakespeare, Pericles, Prince of Tyre)

Узагальнюючи різні підходи до визначення концепту, можна помітити, що всі вони лише підкреслюють різні сторони цього феномену, важливіша з яких – **поняттєва**. Розгляд концепту *вибачення* тісно поєднаний з питанням про співвідношення поняття та лексичного значення. Поняття зазвичай розкриває причетність мисленневих одиниць до дійсності та людської діяльності, а значення тлумачиться через знакове відображення. Таким чином, і поняття, і значення є концептуальним рівнем абстрагуючих узагальнюючих одиниць свідомості.

Список використаних джерел

1. Арутюнова Н.Д. Истина. Добро. Красота: Взаимодействие концептов / Н.Д. Арутюнова // Логический анализ языка. Языки эстетики: Концептуальные поля прекрасного и безобразного. – М.: Индрик, 2004. – С. 5-29.
2. Бабаева Е.В. Концептологические характеристики социальных норм в немецкой и русской лингвокультурах: монография / Е.В. Бабаева. – Волгоград: Перемена, 2003. – 171 с.
3. Воркачев С.Г. Счастье как лингвокультурный концепт / С.Г. Воркачев. – М.: ИТДГК “Гнозис”, 2004. – 236 с.
4. Жаботинская С.А. Концептуальный анализ: типы фреймов / С.А. Жаботинская // Вісник Черкас. ун-ту. Серія: Філологічні науки. – 1999. – Вип. 11. – С. 12-25.
5. Залевская А.А. Введение в психолингвистику / А.А. Залевская. – М.: Российск. гос. гуманит. ун-т, 1999. – 382 с.
6. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – Волгоград: Перемена, 2004. – 477 с.
7. Красных В.В. Виртуальная реальность или реальная виртуальность? (Человек. Сознание. Коммуникация) / В.В. Красных. – М.: Диалог-МГУ, 1998. – 352 с.
8. Кубрякова Е.С. Язык и знание / Е.С. Кубрякова. – М.: Языки славянской культуры, 2004. – 560 с.
9. Степанов Ю.С. Константы: Словарь русской культуры / Ю.С. Степанов. – М.: Школа “Языки русской культуры”, 1997. – 824 с.
10. Shakespeare W. Literary legacy [Електронний ресурс] / W. Shakespeare. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Систем. вимоги: Pentium; 32 Mb RAM; Windows 95, 98, 2000, XP; Word 97-2000. – Назва з контейнера.

Summary

The article analyzes the concept apology from the culture-specific research perspective and identifies ethnic cultural society-specific characteristics and historical coloring of the concept apology.

Key words: *concept, society-specific characteristics, historical coloring.*

ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКИХ НАЗВ КОШТОВНОГО КАМІННЯ

У статті подається етимологічний аналіз назв коштовного каміння в сучасній англійській мові. Наводяться дані щодо мови-джерела, часу появи, а також словотвірної моделі досліджуваних лексичних одиниць.

Ключові слова: етимологія, коштовне каміння, тематична група.

Як відомо, метою будь-якого етимологічного аналізу є не тільки визначення мови-джерела та часу і мови, в якій виникло слово, а й визначення словотвірної моделі, мовного матеріалу, на базі якого виникло те чи інше слово. Серед назв коштовного каміння французькі запозичення складають 53 %, у чотири рази меншу кількість одиниць було запозичено з німецької мови – 13%, з латинської та грецької мов запозичено відповідно 19 % розглянутих номінацій. Виділяємо також групу назв коштовного каміння так званого східного походження (запозичення з арабської, перської та інших мов) – 13%. Накопичений етимологами досвід свідчить про те, що назви предметів чи явищ виникають на основі певної характерної ознаки предмета чи явища [2, с. 155].

Аналіз словникових даних про походження назв коштовного каміння дає змогу виділити декілька ознак, що покладені в основу досліджуваних номінацій. Найчисельнішу групу – 36% – складають номінації, що базуються на кольоровій характеристиці коштовного каміння. Так, наприклад, назва “*ruby*” (*рубін*) походить від латинського “*rubeus, red*” (*червоний*) (COD); назва *гранату* походить від номінації однойменного фрукту, який всередині має певне кольорове забарвлення, – “*garnet – L. granatum, pomegranate, the stone being compared in colour to the pulp of the fruit*” (COD); мінерал *праз* отримав свою назву за схожістю з цибулею-пореем – “*prase – fr. Gk prasios, leek green*” (LD).

Іншу групу складають номінації, що базуються на формі коштовного каміння, як зовнішній, наприклад, *кабошон* – спосіб круглої огранки коштовного каміння – отримав свою назву за схожістю з головою: “*cabochoon – F. caboche, head*” (COD), так і кристалічний: “*anatase – from Greek anatisis, extension, from its long crystals*” (ChD).

Крім зазначених вище, виділяємо ще декілька груп номінацій за такими ознаками, як: склад мінералів – наприклад, назва *titanit* походить від назви хімічного елемента, що входить до складу даного мінералу: “*titanite – a silicate of calcium and titanium*” (COD); блиск, наприклад, мінерал *авгіт*: “*augite – Gr. auge, brightness*” (ChD); прозорість, наприклад, *диоптаз* походить від грецького *бачити наскрізь*: “*diopase – Gr. dia, through, optazein, to see*” (ChD); твердість: “*diamond – a doublet of adamant, unconquerable*” (LD) (як відомо, *діамант* є найтвердішим коштовним камінням).

Всі розглянуті ознаки, що визначають внутрішню форму номінації, а саме – колір, форма, склад, блиск, прозорість та твердість, ми відносимо до власних ознак, тобто таких, що відрізняють певний предмет від предметів даного класу. Іншу групу складають номінації, в основу яких покладені відносні ознаки, що відображають зв’язки предмета з іншими предметами, які часто відносяться до іншого класу. Сюди належать номінації, що отримали свою назву за місцем знаходження – 18%. В основу таких номінацій покладені: назви міст, як, наприклад, у випадку із каміннями *берил*, *халцедон* – “*beryl – from Velur (modern Belur), city in southern India*” (LD), “*chalcledony – after Khalkedon, ancient town in Asia Minor*” (COD); назви річок, де вперше знайдене відповідне дорогоцінне каміння, наприклад, *агат* – “*agate – said to be so called because first found near the river Achates in Sicily*” (ChD), “*rhinestone – translation of French caillou du Rhin; originally made at Strasbourg*” (ChD); назви країн та різних місцевостей, як у випадку з назвою *бірюза* та *тремоліт* – “*turquoise – fr. OF turquoise, Turkish (because it was first introduced into Europe from Turkey)*” (LD), “*tremolite – first found in Tremola, valley in southern Switzerland*” (COD).

До цієї групи ми відносимо не лише номінації, в основу яких покладені власні географічні назви, а й номінації, вмотивовані місцем знаходження того чи іншого мінералу у природі. Так, зокрема, *польовий шпат* отримав свою назву від шведського слова *поле*: “*feldspar – Swedish feldt, field, spat, spar, apparently because of the abundance of feldspar in tilled fields of S.W. Finland; confused with German fels, rock*” (ChD), *лимоніт* – від німецького *луг*: “*limonite – German Limonit, meadow ore*” (LD).

Іншу групу номінацій, в основу яких покладені відносні ознаки, складають одиниці, що отримали свою назву на честь якоїсь людини, у більшості випадків – за ім’ям того, хто першим відкрив те чи інше коштовне каміння, наприклад, “*zoisite – named after its discoverer, Baron S. Zois von Edelstein, Slovenian nobleman*” (ChD), “*cordierite – after P.L.A. Cordier, French mineralogist*” (ChD).

Виникнення назви коштовного каміння “*hyacinth*” та його дублета “*jacinth*” пов’язують з грецькою міфологією, а саме з ім’ям Гіацинта: “*said, in Grecian fable, to have sprung from the blood of the youth Hyacinthos; but, of course, the fable is later than the name*” (LD).

Такий коштовний камінь, як “*alexandrite*” (олександрит), названий на честь російського царя Олександра I: “*after Alexander I of Russia*” (LD), оскільки цей мінерал був знайдений фінським мінералогом Н.Норденшельдом 17 квітня 1834 року – в день повноліття майбутнього царя [1, с. 14].

Як відомо, коштовне каміння цінувалося з давніх-давен не лише за красу та рідкість. Так, в стародавні часи вважали, що *аметист* здатен нейтралізувати алкогольну інтоксикацію: “*amethyst – f. Gk amethystos, not drunken, the stone being supposed to prevent intoxication*” (COD), *жаду* приписували здатність полегшити болі у нирках: “*jade – from Spanish ijada, “stone of the flank” (from the belief that it was a cure for renal colic)*” (LD), як, власне і *нефриту*, який також вважали ліками від ниркової хвороби: “*nephrite – German Nephrit, “kidney mineral” (from its once supposed power to cure kidney diseases)*” (ChD). Також функціональні, але вже іншої спрямованості характеристики покладені в основу наступної номінації: “*fluorite, fluorspar – L. fluor, flow, from its use as a flux*” (ChD). Як бачимо, *флюорит* отримав свою назву завдяки своєму використанню як плавню.

Окрім проаналізованих вище номінацій, виділяємо окрему групу одиниць, етимологічні дефініції яких у словниках вказують на неможливість встановлення походження назви (“*chert, peridot*”) або наводять лише дані про мову, без зазначення початкового значення етимона (“*schorl, jasper*”).

Таким чином, за характером ознак, що визначають внутрішню форму номінації, виділяємо два типи номінації коштовного каміння – кваліфікативну, в основу якої покладено власні ознаки (в нашому випадку зовнішній вигляд (колір, форма, блиск, прозорість), твердість та склад коштовного каміння), та релятивну, що базується на відносних ознаках предметів чи явищ (сюди належить дорогоцінне каміння, що отримало свою назву за місцем знаходження, на честь людини та за своїми різноманітними функціями).

Список використаних джерел

1. Баландин Р.К. Энциклопедия драгоценных камней и минералов. – М.: Вече, 2000. – 399 с.
2. Полтавчук Л.В. Лексико-семантичне поле “коштовне каміння” в англійській мові (словотвірний аспект) // Ученые записки

-
-
- Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Серия “Филология”. – Т. 19 (58). – №4. – Симферополь, 2006. – С. 156-159.
3. ChD – Chambers Twentieth Century Dictionary. – Edinburgh: W&R Chambers Ltd, 1973. – 1648 p.
 4. COD – The Concise Oxford Dictionary of English Etymology. – Oxford – New York: Oxford University Press, 1996. – 552 p.
 5. LD – Longman Dictionary of English Language and Culture. – Edinburgh, 1998. – 1568 p.

Summary

The article deals with the etymology of precious stones in modern English. The given analysis includes the original language, time of borrowing and the derivational model of these lexical units.

Key words: *etymology, precious stones, thematic group.*

СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ ФОН АНГЛОМОВНИХ ВЕРСІЙ БІБЛІЇ

У статті описані соціально-історичні умови появи сучасних англомовних версій Біблії як одного з найважливіших культурного та лінгвістичного документу. Простежуються мовно-культурні відмінності між британським та американським варіантом та тлі спільного мовного джерела.

Ключові слова: Біблія, Версія короля Якова, Авторизована Версія, Нова Американська Стандартна Біблія.

В історії англійської мови одним з важливих лінгвістичних документів ранньоніованглійського періоду є Біблія, яка була видана у 1611 році. Англомовна версія Біблії була створена спеціальною комісією у складі 54 чоловік за призначенням короля Якова I і згодом стала називатися Версія короля Якова (King James Version), а також Авторизована Версія (Authorised Version).

Ця версія Біблії з'явилася під час розквіту англійської літератури і культури в епоху відродження. У ній знайшли своє відображення політичні, економічні і культурні особливості того часу. В історії англійської мови XVI століття характеризується становленням норм літературної мови. Особливе місце займає Лондонський діалект (койне), що був на той момент засобом спілкування між носіями різних діалектів в умовах регулярних соціальних контактів.

Саме Лондонський койне і був покладений в основу офіційної літературної мови, яка яскраво проявилася в творах Шекспіра. Біблія, створена на літературній англійській мові, стала тим інструментом, який об'єднав людей, як в мовному, так і в духовному плані. Перед творцями Версії короля Якова стояло завдання досягти по можливості ясної, простої і зрозумілої мови, але одночасно урочистого і величавого, щоб зберегти красу і виразність оригіналу.

Король Яков прагне зробити Біблію такою, щоб вона була зрозумілою і близькою його народові. Тому за його указом переписувачі замінюють не зовсім зрозумілі, невживані в мові слова на звичні слуху і власне англійськими, запозичені слова в тексті по можливості замінюються рідними, що з'явилися в результаті розвитку мови. Кожне слово є відображенням свого часу. Пере-

писувачі, будучи людьми свого часу, в який вони жили, вже мислили, говорили і творили по-новому. І, звичайно, це нове, сучасне знайшло своє відображення в біблійних текстах.

Саме у історизмах та архаїзмах міститься інформація про історичне минуле. Але оскільки історичне минуле іудеїв, древніх римлян було чужим народів Англії, то це могло стати причиною малого прояву інтересу до Біблії. Наприклад, слово *cogitation* стало використовуватися замість слова *thought*, слово *prognosticator* – замість слова *foreteller*, а в молитві Господній (Mtth.6:3; Lk.11:4) стало вживатися слово *temptation* замість слова *trial*. У деяких місцях замість звичайної прози була введена поетична передача відомих місць, з дотриманням сили, виразності й краси оригіналу [4, с. 17].

Тим самим король Яков в Біблії зафіксував літературну мову Англії XVII ст. До цього часу галузь поширення англійської мови була обмежена Британськими островами. На початку XVII століття англійська мова вийшла за межі Англії. В Америку англійська мова проникла разом з першими англійськими поселенцями. Так відбувся початок історії англійської мови в США і появи нової англомовної версії Біблії на американському континенті.

Розвиток англійської біблійної мови в нових умовах відбувався під впливом трьох складових людського буття: нова природа – географічні особливості, флора і фауна; нова культура – проживання на одній території людей, що прибули в Америку з різних країн, і функціонування різних мов, що відображають культуру різних народів, призводить до створення свого роду над-культури; нове пізнання – заглиблення в таємниці пізнання світу, побудованого на різних світосприйняттях різних народів. У створюваному новому суспільстві відбувалося переосмислення певних понять, змінювалося відношення до них.

Англійські колоністи з самого початку появи в Америці користувалися Версією короля Якова. При створенні “Standard Bible”, а потім і подальшої її ревізії, ревізори Англо-американської компанії використовували найбільш авторитетний тоді Переклад Семидесяти Тлумачів, створений за два століття до Р. Х. По відношенню до Старого Заповіту перевага надавалася ревізорами Мазоретському тексту. Проте багато в чому творці цієї версії наслідували Авторизовану версію [1, с. 20].

У відношенні мови взагалі, перекладачі-ревізори прагнули по можливості використовувати нові словосполучення, уникаючи архаїзмів або складних мовних зворотів. З одного боку вони дотримувалися поширеної “англійської загальноорозмовної мови”,

з іншого “Атлантичної”, прагнучи дотримати можливої гармонії або “доброчисливості відмінності” між двома різновидами однієї й тієї самої мови [2, с. 107]. В середині 60-х років ХХ ст. з’являється Нова Американська Стандартна Біблія.

Зважаючи на той факт, що люди майже перестали читати літературу через нестачу часу і думати про філософські аспекти буття, інтерпретатори стали передавати описово значення деяких слів, роз’яснюючи їхню суть. Деякі слова, складні в плані пояснення, просто забиралися з тексту (Maranatha, Anaphema). Багато слів було замінено під впливом екстралінгвальних чинників. Таким чином, мова Версії Нового Століття стала стилістично нейтральною, а в біблійних текстах знайшли своє відображення явища сучасного життя.

Наприклад, слово brother, яке вводить поняття “брат”, піддалося субституції в пізніх американських версіях під дією такого соціального явища, як боротьба жінок за рівні права з чоловіками. Це слово, що використовується в британській версії (KJV) і ранній американській (NASB), замінюється словом friend. Під словом friend мається на увазі і друг, і подруга. Відповідно, в текстах ми можемо знайти відображення тих процесів, які відбуваються в сучасному американському суспільстві на політичному, економічному, культурному, духовному та інших рівнях.

Список використаних джерел

1. Clair C. The story of the English Bible. – Watford: Bruce and Gawthorn Limited, 1987. – 32 p.
2. Donovan P. Religious Language. – London: Sheldon Press, 1976. – 114 p.
3. Frye N. The Great Code: The Bible and Literature. – N.Y.: Harcourt Brace Jovanovich, 1982. – 261 p.
4. Jasper D. The New Testament and the Literary Imagination. – Atlantic Highlands, NJ: Humanities Press International, 1987. – 111 p.

Summary

The article deals with the social-historic background of the appearance of different variants of the Bible in English. Different linguo-cultural aspects of British and American Versions have been analysed.

Key words: *the Bible, King James Version, Authorised Version, New American Standard Bible.*

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ІННОВАЦІЇ НА ПОЗНАЧЕННЯ ОСОБИ СФЕРИ ІНТЕРНЕТ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті зосереджується увага на лексико-семантичних інноваціях на позначення особи сфери Інтернет в англійській мові, викликаних новими реаліями ХХІ століття. Досліджено соціолінгвістичні новоутворення, які пов'язані з інформаційною революцією та розширенням впливу глобальної мережі Інтернет.

Ключові слова: інновація, найменування особи, новоутворення.

В останні десятиліття зміні лексичного складу мов приділяється доволі багато уваги як вітчизняними так і закордонними дослідниками. Підвищена зацікавленість до інновацій обґрунтовується тим, що в англійській мові з'явився великий прошарок нових слів та словосполучень, утворених під впливом різноманітних соціальних чинників. Інноваційні мовні процеси на лексико-семантичному рівні найбільш активно відбувалися у тих сферах, які пов'язані з інформаційною революцією, економічними перетвореннями, міжнародним тероризмом та боротьбою із ним, проблемами охорони навколишнього середовища. Пропонуємо вашій увазі результати дослідження соціолінгвістичних новацій, які пов'язані з інформаційною революцією та розширенням впливу глобальної мережі Інтернет.

Фактичний матеріал для спостережень взято зі словника "Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття", джерелами ілюстративного матеріалу якого служили періодичні видання США і Великобританії, новітні лексикографічні публікації, твори художньої літератури.

Беручи до уваги значення та сферу вживання досліджувані лексичні одиниці можна поділити на такі групи: бізнес, освіта, захист комп'ютерних систем, політика та повсякденне життя.

Найчисельнішою виявилася група "бізнес", що пояснюється надзвичайно стрімким розвитком електронного бізнесу. Інтернет, на думку економістів, виявився головним чинником з часів індустріальної революції, що впливає на світову економіку. За кілька років бізнес в мережі Інтернет став одним з наймогутніших сегментів національних економік промислово-розвинутих країн. Для позначення електронного бізнесу вживається термін *e-business*.

Розглянемо найменування людини у цій сфері: *chief content officer* – адміністратор, менеджер, відповідальний за ефективність функціонування веб-сайта корпорації, *chief hacking officer* – менеджер, відповідальний за системи і програми захисту корпорації від хакерів, *dot comer* – підприємець який здійснює свою комерційну діяльність тільки через Інтернет, *scarlet-collar worker* – власник інтернетівського порнографічного сайту.

У західних країнах народжується новий клас “кіберпідприємців”, тобто людей, що займаються підприємницькою діяльністю тільки за допомогою комп’ютерної техніки. Для їхнього позначення також існує ціла низка синонімічних найменувань, наприклад, *cyber-entrepreneur, entrepreneurd, online entrepreneur, ontrepreneur.*

З електронною торгівлею співвідноситься велика кількість неологізмів, що називають людей, які тим чи іншим способом в ній задіяні: *e-consumer* – електронний споживач, *e-trader* – електронний продавець, *e-entrepreneur* – людина, що займається підприємницькою діяльністю через Інтернет.

Освіта через Інтернет – це віяння сучасного світу, де охочих отримати знання значно більше, ніж вакантних місць для студентів в навчальних закладах. Коли неможливо організувати групи для всіх охочих, знайти приміщення тощо, на допомогу приходять високі технології і методи дистанційної освіти, розроблені спеціально для таких випадків. В англійській мові електронна освіта позначається словом *e-education*, а той хто отримує дистанційну освіту *e-educator*.

Виникає ряд найменувань на позначення професій, які пов’язані з використанням глобальної мережі Інтернет та обслуговуванням цієї системи: *cyberprofiler* – фахівець, який поєднує у собі кваліфікації психолога, детектива, комп’ютерного фахівця, *dot snot* – самовпевнена особа, яка розбагатіла шляхом створення віртуальних компаній, *webologist* – особа, яка вивчає світову довідково-інформаційну мережу.

Бурхливий розвиток Інтернет системи сприяє виникненню таких негативних явищ як викрадення особистої та корпоративної інформації, злам комп’ютерних мереж тощо, що вимагають певного захисту. Виникають такі інновації: *bot herder* – хакер, який контролює велику кількість комп’ютерів зі своєю зло корисливою метою, *cybersecurity czar* – людина, яка очолює департамент “кібербезпеки”, захисту від нападів та інформаційні, комп’ютерні системи, *hacktivist* – хакер, що проникає в чужі комп’ютери для пропаганди певних ідей, *samurai* – спеціально найнятий хакер для легального проникнення в корпоративні комп’ютерні системи, *uberhacker* – супер-спеціаліст по підключенню до чужих комп’ю-

терів, *cybervigilante* – добровільний охоронець, який стежить за характером інформації, що розповсюджується через Інтернет, *porn sifter* – людина, обов'язком якої є пошук порнографічних веб-сторінок з метою їх включення в число сайтів, що повинні блокуватися спеціальною програмою.

Сфера політики також відзначається виникненням нових одиниць: *politblogger (politician + blogger)* – політик, який систематично вивчає Інтернет-журнали, *e-envoy* – урядовець, відповідальний за розвиток електронної торгівлі.

З проникненням інформаційних технологій в усі сфери людського життя з'явилася величезна кількість найменувань на позначення людей, які для досягнення своїх цілей користуються мережею Інтернет. Людина, що активно використовує Інтернет, позначається терміном *e-surfer*. А також: *blogger* – особа, яка цікавиться Інтернет-журналами, доповнює їх або розміщує власні, *blogststitute (blog + prostitute)* – особа, яка просить інших користувачів Інтернет-журналів про різні послуги, *cybernaut* – особа, яка постійно “плаває” в Інтернеті, шукає інформацію і т.д., *cyberslacker* – той, хто використовує службовий Інтернет у власних цілях, *e-pal (e-mail + pen-pal)* – приятель, з яким особа спілкується за допомогою електронної пошти, *infomaniac (information + maniac)* – особа, яка постійно працює в Інтернеті, *Internet Jockey* – той, хто багато часу проводить в Інтернеті, *netizen (internet + citizen)* – особа, яка проводить багато часу в Інтернеті, *viewer (viewer + user)* – особа, яка дивиться відеофільми в комп'ютері, *wifier* – той, хто при допомозі спеціальної системи під'єднується до Інтернету,

Вважаємо, що усі новотвори на позначення особи у сучасній англійській мові потребують в подальшому комплексного аналізу, нових досліджень основних джерел, способів та механізмів утворення.

Список використаних джерел

1. Зацний Ю.А., Янков А.В. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 360 с.

Summary

The appearing of new lexico-semantic innovations in the Internet is the topic of this research. Judging by the results we can subdivide all innovations into the following groups: business, education, computer systems protection, politics and everyday life. The emergence of the new words indicates the progress and shows changes regarding social interests.

Key words: innovation, neologism.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПРЕСІЇ В ЧАТ-КОМУНІКАЦІЇ

В статті розглядаються особливості явища компресії в чат-дискурсі. Компресія трактується як прояв економії мовних зусиль, що передбачає зменшення плану вираження мовної одиниці (слова, словосполучення, фрази) без зменшення її плану змісту.

Ключові слова: компресія, чат-комунікація, скорочення, абрєвіація.

Проблема економії в мові має давню історію вивчення в слов'янській і зарубіжній лінгвістиці. Вона висвітлювалася В.Г. Адмоні, Р.О. Будаговим, [1, с. 58; 2]. Про економію писали Н. Sweet, G. Zipf. [6, с. 114; 7, с. 77].

Міркуючи про принцип економії в мові, А. Мартіне зазначає, що “енергія, що витрачається при мовному спілкуванні, має тенденцію бути пропорційною до кількості інформації, що передається. Людина витрачає рівно стільки мовних зусиль, скільки вимагається для того, щоб його мова була зрозумілою співрозмовникам” [4, с. 192]. Г. Гійом вважає, що мові в цілому властива тенденція до “елегантної економії”, чий механізм він демонструє на прикладі французького артикля, що одночасно (а отже, економно) показує число і рід, але без зв'язку з власне значенням імені [3, с. 129, 160].

Ми дотримуємося дещо іншого трактування компресії як прояву економії мовних зусиль, розуміючи під цим зменшення плану вираження мовної одиниці (слова, словосполучення, фрази) без зменшення її плану змісту. В чат-комунікації компресія маніфестується, зокрема, такими явищами, як скорочення буквеного складу слів (абрєвіація, усікання) і функціональна переорієнтація графемних одиниць (емотикони, параграфеміка).

Під скороченням ми розуміємо “зменшення протяжності мовного сигналу, включаючи зменшення числа фонем (у нашому випадку – графем. – Д.Ю.) і/або морфем, що становлять слово” (у нашому випадку також словосполучення, фразу. – Д.Ю.). Абрєвіацію тлумачимо як “утворення абрєвіатур, тобто слів, утворених шляхом складання початкових букв (те ж, що акронім)” або “слів, складених із скорочених початкових елементів (морфем) словосполучень” Іншими словами, ми диференціюємо терміни скорочення і абрєвіація, хоча в англomовному науковому узусі вони

нерідко трактуються як синоніми shortening=abbreviation. Крім того, термін скорочення використовуємо як гіперонім до термінів абрєвіація і усікання.

Усіканням традиційно називаємо скорочення буквенного складу за рахунок упускання: 1) кінцевої частини (апокопа), наприклад, fab=fab[ulous], pro=pro[fessional]; 2) середини слова (синкопа), наприклад, tlk=t[a]lk, frnd=fr[ie]nd, bday=b[ir]th[day]; 3) початкових частин слова (аферезис), наприклад, ello=[h]ello; bout=[a]bout.

Природно, можливі комбіновані випадки усікань, наприклад *yesd=yes[ter]d[ay]; bf=b[oy]f[riend]*.

Під абрєвіацією розуміємо скорочення буквенного складу слова до його початкової букви, що призводить до утворення акроніма, наприклад, lol = l[aughing] o[ut] l[oud].

Н. Барон, аналізуючи історію використання абрєвіатур в письмовій мові, пише, що ще за часів “середньовічних рукописів буквенні скорочення дозволяли помістити більше слів на одній сторінці, що знижувало кількість звіриних шкур, необхідних для виготовлення книги. У КОК і SMS-комунікації мотивацією абрєвіатур виступає прагнення зберегти (заощадити) час, енергію і місце (conserve energy and/or space, save time and energy)” [5, с. 21]. Не можна скидати з рахунків і чинник делімітації різних груп комунікантів, які використовують абрєвіатури: нерідко абрєвіатури і їх використання маркірують приналежність адресанта до певної групи або колективу і умови їх вживання носять специфічний характер. При будь-якому різновиді скорочення (абрєвіації, усікання) відбувається компресія, укорочення мовного ланцюга за рахунок використання меншого ніж передбачено загальномовною нормою кількості знаків. Відмітимо попутно, що знаки (актуалізовані графема), що залишилися в ланцюзі, є осколками віртуального повно оформленого повідомлення.

Інший тип компресії в чат-дискурсі відбувається у разі функціональної переорієнтації графем: цифра, символ або буква використовуються замість буквосполучення (слова, частини слова) на підставі їх омофонії, наприклад, цифра 2 функціонує в мовному ланцюзі як графічна репрезентація трьохбуквенного слова too, оскільки обоє вони вимовляються однаково [tu:]. Одна з декількох назв цього явища – технократичне письмо. В цьому випадку укорочений мовний ланцюг (одна графема замість декількох) складається не з осколків повнооформленого повідомлення, але їх “сторонніх” графічних одиниць, які змінили, розширили свою функціональну парадигму.

Функціональна переорієнтація графем, що приводить зокрема і до компресії мовного повідомлення в чат-дискурсі, може базуватися

і на абсолютно іншій основі, а саме – піктографічній схожості. Йдеться про емотикони, які розглядаються нами як різновид компресії, оскільки також призводять до укорочення мовного ланцюга. Наприклад, поєднання трьох пунктуаційних символів (двокрапка, тире, відкриваюча дужка) :- (може виступати репрезентантом цілого висловлювання, що нормативно складається зі значно більшої кількості графем: I am sorry/I am angry/ I don't like what you say/I don't like what's going on і так далі. В емотиконах функціональна переорієнтація графем проявляється з максимальною силою.

Представляється справедливим висновок про те, що результат реалізації принципу економії на різних рівнях завжди один і той самий: це скорочення мовного ланцюга, а отже, і економія зусиль і часу в усній мові, а в письмовій – і місця.

Список використаних джерел

1. Адмони В.Г. Основы теории грамматики. – М.: Наука, 1964. – 105 с.
2. Будагов Р.А. Определяет ли принцип экономии развитие и функционирование языка? // Вопросы языкознания. – 1972. – № 1. – С. 17-36.
3. Гийом Г. Принципы теоретической лингвистики. – Издание второе, исправленное. – М.: Едиториал УРСС, 2004. – 244 с.
4. Мартине А. Основы общей лингвистики / Издание второе. – М.: Едиториал УРСС, 2004. – 224 с.
5. Baron N.S. Language of the Internet. – Режим доступу: <http://www.american.edu/tesol/20003%20Paper—Lg%20of%20Internet.pdf> 2003.
6. Sweet H. History of the English Sounds from the Earliest Period. – Oxford: OUP, 1988. – 220 p.
7. Zipf G.K. The Psycho-Biology of Language. An Introduction to Dynamic Philology. – Lnd.: Routledge. – 336 p.

Summary

The article focuses on peculiarities of compression in the chat-discourse. Compression is viewed as a technique for saving language efforts which implies reducing the language unit form without reducing its meaning.

Key words: *compression, chat-communication, shortening, abbreviation.*

PHONOTACTIC CONSTRAINTS ON SYLLABLE STRUCTURE IN ENGLISH

У статті розглядаються структурні особливості англійських складів, які обумовлені різним ступенем сонорності приголосних фонем. Проаналізовано комбінації приголосних, допустимі на початку та в кінці складів.

Ключові слова: сонорність, склад, ініціаль складу, фіналь складу, фонотактичне обмеження.

It has often been observed that languages do not allow phonemes to appear in any order. Knowledge of such facts is important in phonotactics, the study of sound sequences. Although it is not necessary to do so, most phonotactic analyses are based on the syllable. The rules underlying the syllable configuration in each particular language are generally referred to as the constraints or *phonotactic constraints* governing the syllable structure of the respective languages.

Our investigation is based upon the relative sonority theory suggested by Otto Jespersen where he established the scale of sound sonority. According to O. Jespersen, each sound is characterized by a certain degree of sonority which is understood as acoustic property of a sound that determines its perceptibility. According to this property a ranking of speech sounds could be established from the least sonorous to the most one: voiceless plosives /p, t, k, tʃ/; voiced plosives /b, d, g, dʒ/; voiceless fricatives /f, θ, s, ʃ/; voiced fricatives /v, ð, z, ʒ/; sonorants: nasals /m, n, ŋ/, liquids /l, r/, semivowels /j, w/; close (high) vowels /i, ɪ, u, ʊ/; mid-open /e, ε:, ə, ʌ/; open (low) vowels /ɑ:, ɔ:, æ/.

In the present article we are going to make a brief review of the restrictions imposed by English on its onsets and codas, how these restrictions operate and how syllable division or certain phonological transformations take care that these constraints should be observed.

The Sonority Sequencing Principle (SSP) is a phonotactic principle that aims to outline the structure of a syllable in terms of sonority.

Sonority is an acoustic-perceptual term that depends on the ratio of energy in the low to the high part of the spectrum, but it is also closely linked with the extent to which the vocal tract is constricted. In general terms, open vowels like /ɑ:/ have the highest sonority because

the vocal tract is open and a large amount of acoustic energy radiates from the vocal tract. At the other extreme, voiceless oral stops have least sonority because there is no acoustic energy during the closure in which the vocal tract is constricted.

The sonority values of segments are determined by a sonority hierarchy. (Parker 2002:239–240)

Segment class	/p, t, k, tʃ/	/b, d, g, dʒ/	/f, θ, s, ʃ/	/v, ð, z, ʒ/	/m, n, ŋ/	/l/	/r/
Sonority index	1	2	3	4	6	9	10

Having established that the peak of sonority in a syllable is its nucleus which is a short or long monophthong or a diphthong (in English, some other sounds that occupy high positions on the sonority scale can take the place of vowels as syllable nuclei) we are going to have a closer look at the manner in which the onset and the coda of an English syllable, respectively, can be structured..

Languages prefer to build syllables with the most vowel-like sounds nearer the middle, and the least vowel like sounds (=oral stops, voiceless fricatives) near the edge(s). Syllables structured in this way are said to conform to the *sonority profile*.

If they conform to the sonority profile, consonant sequences in syllable onsets increase in sonority from left to right and consonant sequences in syllable codas decrease in sonority from left to right. From this we can predict which consonant sequences are more probable for syllable onsets and codas.

	more probable	less probable
onset	/pla, fnɪ, lju, sma, pflə/	/lpa, nft, jlu, lfpe/
coda	/alp, ims, ɔrt/	/apl, ism, ɔrt/

Therefore, a language is more likely to have a syllable like /pla/ than /lpa/, because in /pla/ the sonority rises from its lowest value for /p/, increasing for /l/, and reaching a peak with /a/. Similarly, a language is more likely to have /amp/ than /apm/. We can now see why listeners might hear two syllables in /rpa/ even if a talker intends only one: because the sonority is higher for /r/ (since it is a fricative), then falls for /p/, then rises again for /a/ (and the condition to hear one syllable would be that there is a progressive rise in sonority from the syllable's left edge).

When discussing phonotactic constraints, it is helpful to structure the syllable hierarchically in terms of an *onset* and a *rhyme*, and sometimes also the syllable coda. We can then discuss phonotactic constraints: a) within the onset; b) within the coda; c) within the rhyme.

The most extreme phonotactic constraints (extreme in terms of the greatest restrictions in the sequential arrangement of phonemes) are in the onset. For example, in English: /f/ can only be followed by approximants (as in ‘fly’, ‘free’), there are no consonant phonemes that can follow affricates etc.

The phonotactic restrictions in the coda in English are often (but not always) a mirror-image of those in the onset (as you’d expect if the syllable’s legal phoneme sequences are strongly influenced by the sonority profile). For example, English allows /pl/ in the onset (‘play’) and /lp/ in the coda (‘help’); it allows /fr/ in the onset (‘free’) and, for rhotic dialects (e.g. Gen. American), /rf/ in the coda (‘surf’). But there are also many permissible coda sequences that are allowed whose mirror-image is disallowed in the onset (e.g. /mp/ as in ‘lamp’, but no /pm/ in the onset).

Finally, there are far fewer restrictions in the rhyme – these are to do with the restrictions on nucleus-coda combinations. But as an example of a rhyme constraint, there are no long vowel + /ŋ/ sequences (no words like ‘seeng’, ‘flowng’, although the onomatopoeic ‘boing!’ is allowed).

In English the maximum number of consonants that can make up the syllabic onset at the beginning of an isolated word is three. The first can only be /s/, the second has to be a voiceless stop /p, t, k/, and the third has to be anfricative sonorant (approximant) /w, j, r, l/.

When the third consonant is /w/ then the first two must be /sk/. Whilst /spr/ and /str/ are permitted syllable-initially, /spw/ and /stw/ are not permitted syllable-initially in English.

Most languages do not allow as many as three consonants in the syllabic onset however there are some that allow up to six.

Restrictions in the coda are often the mirror image of those in the onset, e.g. pl ~ lp due to the sonority principle. However there are many exceptions e.g. /nd/ in “end” but not /dn/.

The number of final consonants in an English rhyme can range from one to four. e.g. /sɪk/ - sick, /sɪks/ - six, /sɪksθ/ - sixth, /sɪksθs/ - sixths

Thus the structure of English syllables is outlined by degree of consonant sonority. Consonant sequences in syllable onsets increase in sonority from left to right and consonant sequences in syllable codas decrease in sonority from left to right.

References

1. Clements, G. N. The role of the sonority cycle in core syllabification. In J. Kingston and M. E. Beckman (eds.) *Papers in Laboratory*

Phonology I: Between the grammar and the physics of speech. Cambridge: Cambridge University Press. – 1990. – P. 283-333.

2. Parker, Stephen G. (2002) Quantifying the Sonority Hierarchy. Ph.D. dissertation, University of Massachusetts, Amherst. // In Elliott Moreton, Gary Feng, and Jennifer L. Smith Syllabification, sonority, and perception: new evidence from a language game – University of North Carolina, Chapel Hill, and Duke University 1P: <http://www.unc.edu/~moreton/Papers/2005>.

Summary

The article reviews structural peculiarities of English syllables caused by different degree of sonority of consonants. It is analyzed what consonant sequences are acceptable in the syllable onset and coda.

Key words: sonority, syllable, onset, coda, phonotactic constraints.

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

В статті йдеться про використання інтерактивних технологій на уроках англійської мови. Підвищення ефективності навчання безпосередньо залежить від доцільності добору і використання різноманітних, найбільш адекватних навчальній темі методів навчання, а також від активізації всього навчального процесу.

Ключові слова: *інтерактивність, інтерактивний метод, інтерактивне навчання, монолог, діалог, комунікація.*

Майстерність учителя сьогодні полягає у творчому підході до конструювання уроків, у постійному прагненні підвищити ефективність навчально-пізнавальної діяльності шляхом новітніх організаційних форм. При цьому значущою залишається на уроці реалізація виховних, розвивальних та освітніх завдань.

Згідно з особистісно-діяльним підходом до організації навчального процесу з іноземних мов в центрі його знаходиться учень. Формування особистості й становлення відбувається у процесі навчання, коли дотримуються певних умов: створення позитивного настрою для навчання; відчуття рівного серед рівних; забезпечення позитивної атмосфери в колективі для досягнення спільних цілей; усвідомлення особистістю цінності колективно зроблених умовисновків; можливість вільно висловити свою думку і вислухати свого товариша; учитель не є засобом “похвали і покарання”, а – другом, порадиником, старшим товаришем.

Розв’язання поставленої задачі – завдання інтерактивних технологій, що передбачають навчання за умови активної взаємодії всіх учнів у ході уроку в малих групах, де відбувається розподіл ролей, чітко виконання обов’язків учасників. За такої організації навчання вчитель керує роботою кожного учня опосередковано, через завдання, якими спрямовує діяльність груп [3].

Слід зазначити, що термін “інтерактивна педагогіка” відносно новий: його до наукового обігу ввів у 1975 р. німецький дослідник Ганс Фріц. У дослідженнях цього вченого визначено мету інтерактивного процесу – це “зміна і поліпшення моделей поведінки його учасників. Аналізуючи власні реакції та реакції партнера, учасник змінює свою модель поведінки і свідомо засвоює її. Це дозволяє

говорити про інтерактивне навчання як процес інтерактивного виховання” [6].

Інтерактивність у навчанні англійської мови можна пояснити як здатність до взаємодії у режимі бесіди, діалогу, дії. Отже, у дослівному розумінні інтерактивним може бути названий метод навчання англійської мови, в якому той, хто навчається, є учасником, тобто здійснює щось: говорить, управляє, моделює, пише, малює тощо. Він не виступає лише спостерігачем, а бере активну участь у тому, що відбувається, власне створюючи це явище.

Спільна діяльність педагога і учнів навчається в процесі засвоєння навчального матеріалу означає, що кожен вносить індивідуальний вклад, йде обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Важливим компонентом активних методів навчання англійської мови являється створення комфортних умов, в яких учень відчуває свій успіх, інтелектуальну спроможність, що робить процес навчання продуктивним. Заняття проходять в ігровій невимушеній атмосфері, в режимі розваг в приємній компанії.

У працях останніх років, де розглядається інтерактивна модель навчання, визначені його основні ознаки:

це навчання, побудоване на взаємодії учня з навчальним оточенням, середовищем, що слугує простором для застосування засвоєного досвіду;

це навчання через досвід, яке повинне містити переживання учасниками конкретного досвіду, його осмислення, рефлексію, застосування на практиці. Інтерактивні заняття допомагають для тих, хто навчається самостійно розв’язувати складні проблеми, відмовляючись від звичної ролі спостерігача і споживача у навчальному процесі [5].

Отже, інтерактивне навчання англійської мови – це навчання англійською мовою в режимі діалогу, під час якого відбувається взаємодія учасників педагогічного процесу з метою взаєморозуміння, спільного вирішення навчальних завдань, розвитку особистісних якостей учнів мовними засобами.

Основними інтерактивними технологіями в навчанні англійської мови, які доцільно використовувати на уроках англійської мови, на нашу думку, є:

Ажурна пилка – це метод, що дає можливість працювати разом, щоб вивчити значну кількість інформації за короткий проміжок часу, а також заохочує учнів допомагати один одному вчитися навчаючи.

Акваріум – це один з варіантів кооперативного навчання, що є формою діяльності дітей у малих групах, ефективний для розвитку

навичок спілкування в малій групі, вдосконалення вміння дискутувати та аргументувати свою думку.

Американська мозаїка – це один з варіантів колективного навчання, що є похідним від парної роботи, ефективний для розвитку навичок спілкування в групі.

Групові дослідження – це метод, що дозволяє учням працювати над вирішенням поставленого завдання в групах, шукаючи разом його шляхи вирішення.

Дискусія – це широке публічне обговорення якогось спірного питання англійської мови. Вона є важливим засобом пізнавальної діяльності, сприяє розвитку критичного мислення дітей, дає можливість визначити власну позицію, формує навички відстоювання своєї думки, поглиблює знання з обговорюваної проблеми.

Коло ідей – метою даної технології є вирішення гострих суперечливих питань, створення списку ідей та залучення всіх дітей до обговорення поставленого питання.

Командна підтримка індивідуального навчання – це технологія, яка використовується для передачі знань між школярами з певних тем.

Метаплан – це технологія, яка дозволяє показати учням свої знання з певної теми та узагальнити їх.

Мікрофон – це різновид загального групового обговорення, що надає можливість кожному сказати щось швидко, по черзі, відповідаючи на питання чи висловлюючи свою думку або позицію.

Мозковий штурм – це загальновідома технологія, суть якої полягає в тому, що всі учні по черзі висловлюють абсолютно всі, навіть алогічні думки з приводу проблеми.

Навчання в командах досягнень – це метод, що передбачає роботу в групах для досягнення спільних цілей.

Навчаючи – учусь – це метод, який використовується при вивченні блоку інформації або при узагальненні та повторенні вивченого.

Прес – це технологія, яка використовується при обговоренні дискусійних питань та при проведенні вправ, у яких потрібно зайняти й чітко аргументувати визначену позицію з проблеми, що обговорюється.

Ток-шоу – це технологія структурованої дискусії, у якій беруть участь усі діти класу. Метою цього методу є отримання учнями навичок публічного виступу та дискутування, висловлення й захисту власної позиції, формування громадянської та особистої активності.

Важливим аспектом інтерактивних методів навчання є почуття групової належності, що дає слабким, невпевненим у собі учням змогу почувати себе безпечно, вселяє впевненість у можливості подолання труднощів. Коли діти навчаються разом, вони відчувають суттєву емоційну та інтелектуальну підтримку, яка дає можливість вийти далеко за рамки їхнього нинішнього рівня знань і вмінь.

Упровадження інтерактивних технологій в навчання англійської мови потребує від учителя розуміння суті даної моделі навчання, вміння старанно планувати свою роботу, значної кількості часу та сил на організацію й впровадження інтерактивних методів роботи.

Список використаних джерел

1. Буслаєва Л.Ф. Інтерактивні технології в таблицях // Управління школою. – 2005. – №16-18. – С. 49-55.
2. Використання інтерактивних форм і методів навчання: З досвіду роботи // Тема. – 2004. – №3-4. – С. 229-232.
3. Комар О. Застосування інтерактивних технологій – один із напрямів удосконалення навчального процесу // Школа (Шк. світ). – 2006. – №17. – С. 12-15.
4. Педагогічна майстерність // За ред. І.А.Зязюна. – К.: Вища школа. – №9. – С.34.
5. Пометун О.І. Активні й інтерактивні методи навчання: до питання про диференціацію понять // Шлях освіти. – 2004. – №3. – С.10-15.
6. Сиротинко Г.О. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання. – Х.: Вид. група “Основа”, 2003. – С.41-43.

Summary

The article is about the using of the interactive technologies at English lessons. Improving the effectiveness of training depends on appropriate selection and the using of various, the most appropriate teaching subject methods, as well as the intensification of the entire educational process.

Keywords: *interactivity, interactive method, interactive training, monologue, dialogue, communication.*

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕЙОРАТИВНИХ ІСПАНІЗМІВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАРІАНТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті проаналізовано групу лексичних одиниць на позначення негативного відношення американців європейського походження до іспаномовних спільнот. Функціонування вказаних одиниць в американському варіанті англійської мови зумовлено етнічними та соціальними стереотипами, що об'єднані терміном “глузлива іспанська мова”

Ключові слова: *глузлива іспанська мова, дерогативне значення, лексема, іспаномовна спільнота.*

Внаслідок існування розповсюджених стереотипів негативного характеру по відношенню до іспаномовних спільнот у менталітеті американців європейського походження, в англійській мові США з'явилася специфічна група дерогативних позначень представників цих етносів. Американські науковці виділяють в цьому зв'язку групу одиниць американського варіанту, яку вони пропонують позначити *mock Spanish* “глузлива іспанська мова”) [3]. Йдеться про слова, вирази та словосполучення іспанської мови, що функціонують в американському варіанті англійської мови внаслідок етнічних та соціальних стереотипів щодо іспаномовних спільнот. Всі ці мовні одиниці імпліцитно або експліцитно відбивають зневагу “англо-американців” до вихідців з Латинської Америки. Ви-словлюється припущення, що “глузлива іспанська мова” почала вживатися у мовленні носіїв англійської мови США достатньо давно, приблизно у середині 80-х років минулого століття [4].

Основні способи проникнення “пейоративних іспанізмів” в англійську мову США включають: 1) запозичення з латино-американських варіантів іспанської мови слів та виразів, що мають негативний відтінок (конотацію) з метою вживання їх у прямому смислі мови-етимону; 2) запозичення лексики з нейтрального пласту іспанської мови та надання їй жартівливого або зневажливого характеру; 3) запозичення лексики іспанської мови, що має позитивну конотацію та надання їй дерогативного характеру; 4) вживання слів та виразів іспанської мови з негативною конотацією (вульгаризмів тощо) у якості “евфемізмів” англійським аналогам.

Так, слово *adios* в іспанській мові належить до пласту нейтральної лексики та позначає звичайне прощання, проте, в американському варіанті англійської мови, як правило, вживається з глузливым відтінком. Слід особливо відзначити, що одиниці *adios* та *goodbye* у мовленні білих американців виконують різні функції, перша лексема відбиває незадоволеність співрозмовником, недоброзичливість, навіть ворожість, у той час як остання зберігає нейтральність. Словникове значення одиниці іспанської мови *nada* – “нічого”, а в англійській мові США (переважно у мовленні англословних монолінгвів США) ця лексема позначає – не просто *nothing*, а ще більше “применшує” його споконвічне значення до “абсолютно нічого”, “нуль”, “пусто”. Одне з словникових значень запозичення *nada* – “небуття”, що співпадає з одним із значень лексеми *nothing* в англійській мові. Незважаючи на те, що за своїм семантичним наповненням слова *nada* і *nothing* рівнозначні, для зневажливого вираження понять “нічого”, “пусто” білі американці нерідко надають перевагу слову *nada*. Здебільшого ця одиниця вживається у зневажливій конструкції “*zip, zero, nada*”.

Загальновідомо, що лексема *peso* позначає дрібну іспанську та латиноамериканську грошову одиницю, проте, у мовленні білих американців США ця одиниця часто слугує заміною слова “дешевий”. Проілюструємо це на прикладі оголошення про зниження цін, надруковане в одній з місцевих газет південно-західного регіону США під заголовком: “*Contemporary and Southwestern Dining, For Pesos*” [4, с. 23]. Відомо, що з носіями іспанської культури у США асоціюється поняття “дешевизна”, тому, можна припустити, що внаслідок цього для заголовка обрана саме одиниця *peso*. На нашу думку, у наведеному прикладі підкреслюється ключова ідея про те, що дешевше, ніж за “песо” вже бути не може. За цією аналогією утворюються і такі рекламні оголошення, побудовані на каламбурах, як *Mas Dinner, Less Dinero (Dinner-Dinero)* [2].

“Пейоративним іспанізмом” в англійській мові США слід вважати слово *amigo* “друг” – запозичення з іспанської мови, що має явно позитивну конотацію в мові-етимоні. Американці європейського походження вживають одиницю *amigo* з іронічно-знущальним відтінком, у контекстах, в яких ця лексема ситуативно позначає не “друг”, а зворотнє. Той факт, що білі американці для вираження глузування вживають подібну одиницю іспанської мови, замість відповідного позначення англійської мови, підтверджує, на нашу думку, усталеність стереотипів відносно іспаномовних спільнот. Лексема іспанської мови сприяє імпліцитному вираженню недоброзичливості, у той час як будь-яка одиниця англійської мови

з негативною конотацією була б експліцитною. Як уже зазначалося, мовна характеристика *tacho* також є глузливим та презирливим частотним позначенням, проте, негативне оцінне значення, якого воно набуло в англійській мові США, зафіксовано лексикографічними джерелами, тобто ця лексема має статус запозичення з іспанської мови.

Негативне ставлення представників старшого покоління “латінос” до американізації їх потомків появляється у неприйнятті прихильності до американського способу життя. Навіть спілкування з американцями європейського походження часто розглядається тими, хто відмовився від адаптації до американського суспільства, як зрадлиство.

Список використаних джерел

1. Воїнов В.В., Васильченко О.Ю. Різновиди американського індивідуалізму та їх мовна маніфестація // Мовні і концептуальні картини світу: Зб. наук. пр. – К.: Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2000. – № 4. – С. 84-91.
2. Фирсова Н.М. О национальных характерах испаноязычных и англоязычных народов в сопоставительном плане // Филологические науки. – 2004. – № 2. – С. 51-58.
3. Юнацька А.Б. Стереотипізація іммігрантів з Латинської Америки у США та її вербалізація в англійській мові // Вісник СумДУ. Серія: Філологічні науки. – 2005. – № 6 (78). – С. 152-156.
4. Smead R.N., Clegg H.J. Spanish in Contact: Issues on Bilingualism / Ed. by A.Roca and J.B.Jensen. – Somerville: Cascadilla Press, 1996. – 226 p.

Summary

In the article the group of lexical units expressing the pejorative meaning towards Hispanics in American English has been analyzed. The functioning of these lexemes is conditioned by ethnic and social stereotypes united by the term “mock Spanish”.

Key words: “mock Spanish”, pejorative meaning, lexeme, Hispanics.

МОВА ТА ВІДОБРАЖЕННЯ В НІЙ СТАТІ (на матеріалі глянцевого журнального дискурсу)

Стаття є спробою дослідити гендерні відмінності в комунікації на лексичному та стилістичному рівнях мови, на базі лексики англомовних жіночих глянцевого журналістики. У статті пояснюється, як проявляється стаття у мові, які оцінки приписуються мові жінки та чоловіка.

Ключові слова: *гендерна лінгвістика, соціальна норма, фемінізм.*

Women's studies, also known as feminist studies, is an interdisciplinary academic field which explores politics, society and history from an intersectional, multicultural women's perspective. It explores societal norms of gender, race, class, sexuality, and other social inequalities.

Women's studies were first conceived as an academic rubric apart from other studies in the late 1970s, as the second wave of feminism gained political influence in the academy through student and faculty activism. It was modeled as an academic discipline on the American studies and ethnic studies (such as Afro-American studies) and Chicano Studies programs that had arisen shortly before it.

Many scientists nowadays *dedicated their works to women's speech*, among them Jens Jespersen and his well-known work "Language. Its Nature, Development And Origin" [10], Blair Rudes [11], D. Cameron [6; 7], M. Hellinger and H. Bussmann [9]. Helen Goroshko [1; 2; 3; 4; 8] is the Ukrainian scientist who deals with gender linguistics.

What do we mean by "sex" and "gender"? How do we differ the closely related terms? "Sex" refers to the biological and physiological characteristics that define men and women. "Gender" refers to the socially constructed roles, behaviour, activities, and attributes that a given society considers appropriate for men and women.

The English-language distinction between the words sex and gender was first developed in the 1950s and 1960s by British and American psychiatrists and since then the term gender has been increasingly used to distinguish between sex as biological and gender as socially and culturally constructed.

Sex is fixed and based in nature; gender is fluid and based in culture. This distinction constitutes progress compared with "biology is destiny". However, it ignores the existence of persons who do not fit

neatly into the biological or social categories of women and men, such as intersex, transgender, transsexual people and hijras [5]. Furthermore, for many people the sex categories of female and male are neither fixed nor universal, but vary over time and across cultures. Accordingly, sex, like gender, is seen as a social and cultural construct.

In the analyzed magazines, among them such as “Cosmopolitan”, “Oops!”, “Psychologies”, “Linda” and others, we found out that women are more likely to use concrete nouns with proper names (e.g. *mirror, computer, smartphone, muscles, etc.*), qualitative adjectives (e.g. *long, short, few, necessary, little, etc.*) and verbs (e.g. *find, see, addict, call, affect, spend, wait, etc.*), while men use abstract nouns (e.g. *health, appetite, vision, problem, alternative, etc.*) and relative adjectives (e.g. *green, chemical, natural, evening, hectic, etc.*) that we can see, e.g. in “Women’s Health” (March, 2011) [12, p. 80-81; 13, p. 74-77].

Women’s written language is known for the presence of the great quantity of introductory words (e.g. *however, in fact, next, above all, yes, etc.*), attributes (e.g. *It can affect up to 90% of people who spent...; the symptoms which can include...; etc.*), pronominal objects (e.g. *Carrots are good for you; Your doc will check you, etc.*) and verbs and modal constructions that express the degree of uncertainty (e.g. *may might, could, etc.*), presumably and indeterminacy (e.g. *may be, perhaps, in my opinion, etc.*). The usage of connotative neutral statements (words and phrases) and euphemism (e.g. to use obscene language instead of to cuss out) is also typical. Women are likely to use structure “adverb + adverb” (e.g. *too ruthlessly, too good, very small, etc.*) often than men. They also use evaluative statements (words and phrases) with deictic tokens instead of calling a person by name; (e.g. *Honey, bunny, dear, darling, etc.*) All these features can be found in “Women’s Health” (March, 2011) [13, p. 74-77].

To summarize everything that has been said, it must be admitted that gender refers to the economic, social and cultural attributes and opportunities associated with being male or female at a particular point in time, while sex refers to the biological characteristics that define humans as female or male. While these sets of biological characteristics are not mutually exclusive, as there are individuals who possess both, they tend to differentiate humans as males and females.

As a result of the study the following peculiarities were found: women are likely to use prestige, stylistically elevated forms, clichés, a bookish vocabulary, simple and compound sentence, syntactic reciprocal with double negative; frequent using of punctuation. Women’s speech is high and emotional that is why they use deictic tokens instead of calling person by name. The usage of concrete nouns, qualitative adjectives and introductory words is also typical for women.

References

1. Горошко Елена. Гендерная проблематика в языкознании // Введение в гендерные исследования / Елена Горошко. – Х.: ХУТИ, 2001; СПб.: Алетейя. 2001. – Ч.1. – С. 508-542
2. Горошко Елена. Пол, гендер, язык // Женщина / Елена Горошко. – М.: МЦТИ. – 1999. – С. 98-110.
3. Горошко Елена. Языковое сознание: гендерная парадигма / РАН. Институт Языкознания / Елена Горошко. — М.: ИД “ИНЖЭК”, 2003. – 437 с.
4. Горошко Елена. Гендерные исследования в лингвистике сегодня // Гендерные исследования / Елена Горошко, Алла Кирилина. – Х.: ХУТИ. – 1999. – №1. – С. 45-65.
5. Костикова И.В. Введение в гендерные исследования / Ирина Викторовна Костикова. – М.: Аспект Пресс, 2005. – 256 с.
6. Cameron, Deborah. Feminism and Linguistic theory / Deborah, Cameron. – L.: MacMillan, 1992. – 2nd ed. – 247p.
7. Cameron, Deborah. Instruction: Why is Language a Feminist Issue // The Feminist Critique of Language: A Reader / Ed. by Deborah Cameron. – L., NY.: Routledge, 1998. – P.1-21.
8. Goroshko, Elena. Differentiation in Male and Female Speech Styles / Elena, Goroshko. – Budapest, 1999. – 107 p.
9. Hellinger, Marlis. Gender across Languages. The Linguistic Representation of Women and Men / Marlis Hellinger, Hadumod Bussmann. – Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2001. – 329 p.
10. Jespersen, Otto. Language. Its Nature, Development And Origin / Otto Jespersen. – London: G. Allen & Unwin, Ltd., 1964. – 448 p.
11. Rudes, Blair. Is She for Real?: The Concepts of Femaleness and Maleness in the Gay World. // Ethnolinguistics: Boas, Sapir and Whorf Revisited / Blair Rudes, Bernard Healy / Ed. by M. Mathiot. – The Hague, P., New York: Maston Publishers. – 1979. – P. 48-63.
12. Stork, Travis. Get a Lean Belly – Fast! Travis Stork, Peter Moore // Women’s Health, 2011. – № 3. – P. 78-81.
13. Sweeney, Brigid. Is Life Going By in a Blur? / Brigid, Sweeney // Women’s Health, 2011. – № 3. – P. 74-77.

Summary

This article is an attempt to study gender differences in communication at lexical and stylistic levels of language based on English women’s magazines. In this article we can find an explanation how gender is displayed in the language, what assessment is given to women’s and men’s speech.

Key words: *gender linguistics, societal norm, feminism.*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДМЕТА ЯК СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНИХ СИНТАКСИЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ СТРУКТУРИ РЕЧЕННЯ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

У статті розглянуто шляхи перекладацьких трансформацій підмета в контексті загальних перетворень синтаксичної структури речення в англо-українському перекладі.

Ключові слова: *syntactic transformation, qualitative and quantitative grammatical transformations.*

У дослідженні трансформацій підмета важливим та актуальним видається визначити їх місце у парадигмі загальних перетворень структури речення під час перекладу. Метою цієї статті є опис та пояснення трансформації підмета як частини комплексу синтаксичних трансформацій, що застосовуються в англо-українському перекладі.

Слід зазначити, що у сучасній теорії перекладу проблема деяких синтаксичних перекладацьких трансформацій ще не отримала докладного висвітлення. Дослідники виділяють різну кількість таких трансформацій та пропонують різні способи їх класифікації. У цій статті ми будемо дотримуватися класифікацій І.В. Нешумаєва [3], Л.С. Бархударова [2, с. 50], а також В.Г. Гака [1, с. 120].

Зміна порядку членів речення в англо-українському перекладі зводиться до зміни місця розташування підмета в реченні. Така трансформація є досить поширеною, наприклад:

1) A crossbow and a pair of galoshes were outside the front door [7, р. 104]. – Надворі коло дверей хатинки лежав арбалет і пара калош [5, р. 93]. Як можна бачити, загальна кількість членів речення залишається незмінною, на лексичному рівні мають місце трансформації конкретизації (were → лежав) та компенсації (front door → дверей хатинки), які суттєво не впливають на граматичну структуру речення.

Вчені виділяють заміну підмета іншими членами речення (додатком, присудком, обставиною або означенням), тобто якісну трансформацію структури речення, а також кількісні трансформації додавання підмета при перекладі двоскладних еліптичних чи вилучення підмета в процесі перекладу означено- та неозначено-

особових речень, а також при перекладі двоскладового речення односкладним.

Причини якісних трансформацій полягають, вочевидь, у синтаксичній асиметрії мов [4, р. 484], яка виявляється у тому, що формальне членування речення не збігається зі змістовим членуванням. Так, основною формою позначення безсуб'єктного процесу є безособове речення, але той самий процес може бути позначений двоскладним реченням (пор.: It rains. – The rain falls).

Найпоширенішим з якісних перетворень структури речення є зміна діатези або так звана суб'єктно-об'єктна трансформація (Приклад 2), що досить часто супроводжується зміною стану з активного на пасивний, або навпаки. 2) On Halloween morning they woke to the delicious smell of baking pumpkin wafting through the corridors [7, р. 126]. – Уранці, напередодні свята Гелловін, їх розбудив солодкий запах печеного гарбуза, яким пахло в усіх коридорах [6, с. 106].

Достатньо широко вживаною є також трансформація підмета в обставину (Приклад 3); згідно з положеннями реляційної граматики такі підмети є нічим іншим, як просунутими до рангу підмета обставинами [4, р. 85]; відповідно, при перекладі відбувається зворотній процес. Така трансформація може також застосовуватися тоді, коли необхідно привести перекладене речення у відповідність до стилістичних та граматичних норм цільової мови (Приклад 4) :

3) His next present also contained sweets – a large box of Chocolate frogs from Hermione [7, р. 147]. – У наступному дарунку також були ласощі – шоколадні жабки від Герміони [6, с. 82].

4) She was already wearing a salmon-pink cocktail dress [8, р. 13]. – На тітці вже була вечірня сукня жовто-рожевого кольору [6, с. 65].

Наступними трансформаціями зміни складу синтаксичної структури речення, що розглядаються, є кількісні трансформації додавання та вилучення підмета у перекладі. В англо-українському напрямку перекладу вилучення підмета застосовується достатньо широко. Ця трансформація зазвичай використовується при перекладі означено- та неозначено-особових речень із займенниками we, you, they, one у функції підмета. Наприклад:

5) If we fill in all intermediate positions with new blue points representing all the different combinations of guns and butter, we have the continuous blue curve shown as the production-possibility frontier, or PPF, in Figure 2-2 [8, р. 22]. – Відкладаємо в усіх проміжках між ними нові точки, що відповідають різним комбінаціям кількості масла і гармат, і отримуємо на графіку 2-2 суцільну криву – межу виробничих можливостей [6, р.125]

З вищевикладеного можна зробити висновок, що необхідність застосування трансформацій підмета в англо-українському перекладі може бути зумовлена комунікативними, стилістичними, граматичними та семантичними причинами. Щодо кількісних трансформацій, основною причиною їх використання можна вважати розбіжності в граматичних структурах речення англійської та української мови.

Перспектива дослідження трансформацій підмета в англо-українському перекладі полягає в подальшому вивченні природи суб'єктних синтаксичних трансформацій, класифікації та обґрунтування причин їх застосування.

Список використаних джерел

1. Гак В.Г. Теоретическая грамматика французского языка / Владимир Григорьевич Гак. – М.: Добросвет, 2004. – 862 с.
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод / Леонид Сергеевич Бархударов. – М: Международные отношения, 1975. – 240 с.
3. Нещумаев И.В. Типология преобразований структуры предложения при переводе : автореф. дис. канд. филол. наук: спец. 10.02.19. “Структура предложения”/ И.В. Нещумаев. – Москва, 1991. – 22 с.
4. Перлмуттер Д.Н. Закон единственности продвижения именных групп в позицию подлежащего / Д.Перлмутте, П.Постал. – М.: Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 11. – М., 1995. – 480с.
5. Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і філософський камінь /Джоан Ролінг; [перекл. В. Морозова]. – К.: Прогресс, 1982. – С. 83-110.
6. Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і таємна кімната / Джоан Ролінг; [перекл. В. Морозова]. – К.: А-Ба-Ба-Га-Ла-Ма-Га, 2002. – 347 с.
7. Rowling J.K. Harry Potter and the Philosopher’s Stone /Joanne Rowling . – London, Bloomsbury, 1999. – 223 p.
8. Rowling J.K. Harry Potter and the Chamber of Secrets /Joanne Rowling. – London, Bloomsbury, 1999. – 251 p.

Summary

The article deals with the problem of different ways of subject transformations in the framework of general syntactic transformations of the sentence structure in English-Ukrainian translation.

Key words: *syntactic transformation, qualitative and quantitative grammatical transformations.*

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ СТІЙКИХ ВИСЛОВЛЮВАНЬ В ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІЙ КАРТИНІ СВІТУ

В статті досліджується фразеологічна семантика стійких висловлювань. Доводиться, що національно-культурна специфіка стійких висловлювань найбільш повно виявляється через дослідження художнього мовлення письменників із врахуванням їхньої індивідуально-авторської картини світу.

Ключові слова: *стійке висловлювання, картина світу, національно-культурна семантика.*

У семантиці мови віддзеркалюється не лише загальний компонент культур, але й унікальний, тобто своєрідний для культури кожного окремого народу – так звана “локалізована мікросоціумом інформація, зумовлена національно-культурною специфікою лінгвалізації світу” [2, с. 81]. Серед національно-специфічних компонентів культури вагоме значення відводиться мові, яка зосереджує в собі етнокультурну інформацію і фіксує окремі знання, перетворюючи їх на народне надбання, відтворюючи колективний досвід [5]. Виступаючи результатом мовленнєвої творчості та розумової діяльності людства, мова “об’єднує народ в етнокультурну духовну цілісність, поєднує сучасний досвід і пам’ять, гармоніює взаємини між людьми, суспільством, природою, традиціями, заповідями поколінь” [5, с. 1]. Мова “слугує засобом трансферу знання, тобто певної інформації про картину світу” [8, с. 1].

Поняття “картини світу” (далі КС) залишається одним з найактуальніших [2] в аспекті комплексного вивчення багатьох мовних явищ в XXI столітті [8]. Ведуться активні спроби витлумачити його зміст, характерні особливості й форми існування. КС існує в предметній та пізнавальній діяльності людини. Традиційно розрізняють [2] дві КС (моделі світу) – концептуальну (далі ККС) і мовну (далі МКС).

Якщо термін “картина світу” вживається на позначення сукупності уявлень людини про навколишню дійсність, то МКС письменника містить “його неповторне бачення світу” і конденсується у цілісну систему мовних засобів відповідно до ідейно-

художньої та естетичної позиції автора. Тобто МКС письменника є вербальним відображенням його світовідчуття та ціннісних орієнтирів. “Світ ніби перетворюється мовною особистістю в індивідуальну КС, до якої входять не лише відображені об’єкти, але й позиція, ставлення автора до цих об’єктів. Письменник відображає світ крізь призму своєї діяльності, суспільного та індивідуального досвіду, крізь призму своєї національної культури” [6, с. 10].

Мова забарвлює ККС в національно-культурні кольори через систему своїх значень та асоціацій, наділяючи її власною інтерпретацією через антропометричність, через зрозумілі для людського сприйняття образи, символи, стереотипи [4; 7]. Відтак, відмічаємо, що “пізнаючи довколишній світ, людина намагається визначити цінність предметів, явищ, законів природи та суспільства для свого буття. Мова, змінюючись на кожному історичному етапі розвитку суспільства, поповнюється новими лексичними та фразеологічними одиницями, які відображають оцінне ставлення людини до реальної дійсності” [5, с. 11]. А тому в центрі уваги перебуває “вивчення відображення специфіки національного менталітету, ситуацій екстралінгвістичної природи у семантичній структурі ФО. Це відображення може бути як денотативного, так і конотативного плану” [4, с. 35].

Як стверджують дослідники [1; 7], саме фразеологія виступає найбільш національно-самобутньою складовою МКС. “Саме у способі творення фразеологізмів як комплексних мовних знаків вторинної номінації (окрім екстралінгвістичної етнокультурної співвіднесеності їхніх референтів) часто криється національна специфіка фразеології” [4, с. 34].

У сучасній лінгвістиці відомі 2 відмінні аспекти аналізу національно-культурної специфіки ФО [1, с. 49]. Згідно з першим аспектом – *порівняльним* або *зіставним* (залежно від ступеня спорідненості чи неспорідненості мов) – виявлення національно-культурної специфіки ФО є можливим при зіставленні з якоюсь іншою мовою (іншими мовами). Другий аспект аналізу національно-культурної специфіки ФО – *інтроспективний* – ґрунтується на уявленні носіїв мови про національне маркування одиниць своєї мови поза зіставленням з іншими мовами.

При порівнянні СВ різних мов з точки зору їхньої національно-культурної інформації слід враховувати, що відображення специфіки культурно-історичного фонду характерне передусім для споконвічних ФО, оскільки саме вони відображають реалії, традиції, звичаї, пов’язані з історичними фактами, повір’ями, літературними джерелами. Це й зумовлює їхню національно-культурну семантику, місцевий колорит в цілому.

У внутрішній формі СВ закладена головна інформація, що пов'язана з національною культурою. Оскільки “в образній структурі фразеологізмів закріплено наші знання про світ” [8, с. 1], то головною причиною яскраво вираженої національної своєрідності ФО вважається їхній образно-мотивований характер в момент їхнього виникнення, що пов'язаний з особливостями внутрішньої форми цих одиниць і який зумовлює активну участь суб'єктивних факторів у їхньому творенні та функціонуванні.

Інтерес дослідників [6] до мови художніх творів “зумовлений тим, що в художній літературі з особливою повнотою представлені факти загальнонаціональної мови” [7, с. 157]. “З одного боку, письменник розбудовує національну мову, виявляє її приховані здатності, і його словник з авторськими “прироцненнями” смислу ніби протистоїть понятійному значенню багатьох загальноприйнятих слів і сполучень, з іншого – видобуваються ці “прироцнення” з тієї мови, якою пише письменник. Свіжість, нетрафаретність використання мовних засобів у майстра слова поєднується завжди з глибиною проникнення у загальні потенції мови. Опробування нових словесних зв'язків у художньому тексті, підхоплене і підтримане узусом, робить їх нерідко здобутком загальної мови, а інколи й об'єктом загальних словників.

У свою чергу народна розмовно-побутова фразеологія у художніх текстах має важливе значення і розкриває художнє і суспільне кредо авторів, слугує для посилення експресії текстів. Дослідження мови письменника не можна протиставляти загальнонародній мові чи розглядати окремо від неї, оскільки кожен окремий митець є представником власної національної культури, яка має відмінну від інших унікальну КС, що і становить індивідуальну творчу манеру письменника [7]. І саме цінність фразеології полягає у концентрації історичного досвіду народу, у збереженні кращих зразків письменницької майстерності. Погоджуємося з думкою Н.М. Сологуб [6, с. 11], яка вказує: “Актуальним і перспективним видається дослідження мови творів чи окремого твору письменника через текст – як цілісної мовної єдності, у якій перплітаються КС народу, мовою якого пише письменник, та індивідуальна КС письменника, його світобачення”. Так, у художньому тексті ФО, функціонуючи як його структурні компоненти із визначеним стилістичним навантаженням, як зображально-виражальні засоби, підпорядковуються його головним естетичним, впливовим та комунікативним завданням.

СВ відображають рівень освіченості, загальний настрій, асоціативне мислення, культурну обізнаність письменників як представників національної культури, зокрема, їхнє особисте ставлення до навколишньої дійсності. Отже, на нашу думку,

найбільш повним виявляється вивчення специфіки СВ саме через дослідження художнього мовлення письменників із врахуванням їхньої індивідуально-авторської КС, оскільки художні тексти відображають авторський внутрішній світ, світобачення та світорозуміння крізь призму національного, а МКС митців розкриває текстову модель, що репрезентує індивідуальний образ світу авторів у безпосередньому зв'язку з їхньою національною культурою.

Список використаних джерел

1. Добровольский Д.О. Национально-культурная специфика во фразеологии / Д.О. Добровольский // Вопросы языкознания. – 1998. – № 6. – С. 48-57.
2. Манакин В. Н. Языковая картина мира в перспективах контрастивной лингвистики / В. Н. Манакин // Язык и культура : II междунар. науч. конф. : докл. – К.: Библиотека журнала Collegium, 1993. – С. 77-83.
3. Мізін К. І. Компаративна фразеологія / Костянтин Іванович Мізін. – Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2007. – 167 с.
4. Петрова Н. Д. Англійські фразеологічні одиниці з національно-культурологічним компонентом / Н. Д. Петрова // Іноземна філологія. – 1997. – № 110. – С. 31-48.
5. Роль человеческого фактора в языке : Язык и картина мира / [Серебренников Ю. А., Кубрякова Е. С., Постовалова В. И. и др.] ; под ред. В. А. Серебренникова. – М. : АН СССР; Институт языкознания, 1988. – 215 с.
6. Сологуб Н. М. Мовний портрет Яра Славутича / Надія Миколаївна Сологуб. – К. : Дніпро, 1999. – 152 с.
7. Супрун А. П. Семантичні перетворення фразеологічних одиниць та їх стилістичне призначення у тексті (на матеріалі поетичних творів М. Рильського) / А. П. Супрун // Ономастика і апелятиви: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : Вид-во Дніпр. держ. ун-ту, 2001. – Вип. 15. – С. 153-164.
8. Чередниченко В.О. Інноваційна фразеологічна вербалізація в англійській мові (лінгвокогнітивний та соціолінгвістичний параметри) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / В.О. Чередниченко. – Запоріжжя, 2005. – 20 с.

Summary

The article investigates the semantics of phraseological units. An attempt is made to show that the nation- and culture- specific nature of phraseologisms can be best determined by analyzing the artistic speech of writers and their individual picture of the world.

Key words: *phraseological units, picture of the world, nation- and culture-specific semantics.*

ШЛЯХИ ЗАСВОЄННЯ НОВІТНІХ АНГЛІЦИЗМІВ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

У даній статті зроблено спробу розглянути особливості та шляхи входження новітніх англiцизмiв в українську мову на сучасному етапі, а також визначити рівень їх поширення в українській мові на початку ХХІ ст.

Ключові слова: англiцизми, лексичні запозичення, процес засвоєння англiцизмiв.

Англійська мова на сучасному етапі є засобом міжнародного спілкування: лише за останні роки до лексики української мови увійшло багато англiцизмiв, які використовуються у різних сферах життя.

Численні новітні англійські запозичення, які тематично співвідносяться з економікою, банківською справою і фінансами, зумовлені великими змінами в цих сферах життя і впровадженням ринкової економіки в Україні, а з нею і виникненням потреби в найменуванні нових явищ, які вже мають інтернаціональні назви [4, с. 47].

Упровадження запозичень в українську мову стимулювалося різними причинами: потребою в номінації нових реалій життя, потребами науки, моди, публіцистики та художньої літератури [1, с. 13].

В кінці ХХ – на початку ХХІ століття з'явилася нагальна потреба досліджувати проблеми запозичень, оскільки англійські лексичні одиниці активно проникають у словник української мови.

Темі запозичень присвячено чимало праць вітчизняних та зарубіжних дослідників (І.І.Огієнко, А.О. Ломовцева, В.І. Самійленко, Ю.О. Жлуктенко, С.В. Семчинський, О.Г. Муромцева, О.Д. Пономарів, Б.М. Ажнюк, В.В. Виноградов, Д.М. Шмельов, О.С. Ахманова, L. Bloomfield, U. Weinreich, E. Naugen, A. Martinet та ін.), які розробляли питання теорії запозичення, проблеми запозичання чужомовних слів до української мови взагалі або ж на різних етапах її розвитку (В. Коломієць, О. Муромцева та ін.), лексико-тематичні групи української лексики, головним чином термінологічної (С. Федоровець, Ю. Безрукава, І. Камінін,

С. Руденко, А. Наумовець, О. Бершов, О. Стишов, О. Махньова, Л. Кислюк та ін.).

Сучасний період набуття нової лексики в українській мові відбувається надзвичайно швидко й інтенсивно: нові слова приходять в нашу мову вже з існуючими англо-американськими назвами предметів, понять, явищ тощо; вони не встигають отримати найменування на українській національній основі.

Запозичення англійських слів українською мовою ми уявляємо як складний і багатогранний процес, який відбувається в результаті контактів української та англійської мовних систем, що спричиняють їх взаємодію, він є невід’ємною частиною об’єктивного процесу розвитку мови, зумовленого суспільним розвитком.

Фактичний матеріал даної роботи взято із підручника “Сучасний словник іншомовних слів”, джерелами ілюстративного матеріалу якого служили періодичні видання, наукові статті, публікації.

Складні процеси в сучасній українській мові, пов’язані з інтенсивним припливом англійських запозичень закономірно отримують неоднозначні оцінки українців: з одного боку, дослідники відзначають певне збагачення мови, наближення за допомогою асимільованих іншомовних запозичень до світових досягнень у суспільно-політичній, економічній, управлінській, торговельній тощо сферах, з іншого – перевагнення рідної мови іншомовними лексемами, до того ж, часто за наявності українських відповідників [3, с. 97].

Сьогодні співвідношення власне українських та англійських термінів стрімко змінюється на користь останніх. Слова *байт, демпінг, дистриб’ютор, Інтернет, інтерфейс, кліринг, курсор, маркетинг, моніторинг, офшор, піар, сайт, траст, файл* за порівняно недовгий час стали загальновідомими й загальноживаними. Одним із шляхів засвоєння таких запозичень є поєднання їх з власне українськомовними або давно запозиченими термінами, наприклад: *демпінгові ціни, клірингові розрахунки, маркетинговий аналіз* тощо.

Українська мова має потужні внутрішні ресурси для найменування нових понять. Для чого, скажімо, українській мові потрібні нові терміни *дистриб’ютор і дилер*, коли на позначення тих самих поняття вона має відповідники *база та продавець / посередник*. Порівняємо також пари: *ексклюзивний – винятковий, превентивний – попереджувальний / запобіжний, калькуляція – обчислення, опція – вибір* тощо [1, с. 2-3].

Еволюція англійських запозичень в нашій мовній системі відбувається в співвіднесенні з законом української мови на

фонетичному, графічному, граматичному, семантичному рівнях. За даними В.В. Акуленко в сучасній українській мові англіцизми й американізми становлять близько 75-80% серед всіх нових запозичень [1, с. 43]. Безперечно їх кількість інтенсивно зростає на сучасному етапі, адже як відзначає Ю.О. Жлуктенко: “більшість лексико-семантичних рядів і мікросистем кожної мови перебуває у “відкритому стані”, в постійній схильності до інновацій” [2, с. 65].

Список використаних джерел

1. Акуленко В.В. Науково-технічний прогрес і мова // Тези доп. республ. наук. конф. – К., 1978. – 15 с.
2. Жлуктенко Ю. О. Мовні контакти // Проблеми інтерлінгвістики. – К., Либідь, 1996. – 135 с.
3. Ломовцева А.О. Новітні англіцизми в українській мові і проблема лексичної варіантності // Українська мова. – 2003. – № 1. – 128 с.
4. Радчук. В.Д. Іншомовні слова в українському мовленні. – К., Либідь, 1998. – 129 с.
5. Сучасний словник іншомовних слів. – К., Освіта, 2006. – 789 с.

Summary

An attempt to consider features and ways of including of newest Anglicisms in Ukrainian on the modern stage is done in this article, and also to define the level of their distribution in Ukrainian at the beginning of the twenty-first century.

Key words: *anglicism, lexical borrowings, process of mastering of Anglicism.*

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ЗОВНІШНІХ ХАРАКТЕРИСТИК ЖИВИХ ІСТОТ ЗА ДОПОМОГОЮ ПРИКМЕТНИКА *LARGE* (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

У статті подано результати проведеного концептуального аналізу стосовно здатності прикметника *large* сполучатися із категоріями слів на позначення зовнішності людини та різних органів і частин тіла. Крім того, наведено приклади сполучення даного прикметника із іменниками на позначення різновидів тварин і птахів.

Ключові слова: концептуальний аналіз, категорії слів, прикметник, іменник, позначення.

У сучасній науковій картині світу простір трактується як загальна форма буття матерії та її найважливіший атрибут. Зокрема відзначається, що немає матерії, яка б не характеризувалася просторовими якостями, і не існує самого по собі простору без матерії. Поняття простору широко вживається також і у філології. Так, існують висловлювання про концептуальний [2], мовний [3], ментальний [7], номінативний [4], образний [1], комунікативний та орієнтаційний простір [5]. Адже немає нічого більш природного, як уявити собі мову у вигляді простору, у якому люди формують свої ідеї. Крім того, простір є однією із загальних форм існування вічної, безконечної, безмежної матерії, що становить форму буття всіх предметів та процесів реального фізичного світу [6, с.53].

Предметом пошуку у сучасній когнітивній лінгвістиці є найбільш суттєві концепти, які вибудовують КП і виступають головними рубриками його членування.

Когнітивна лінгвістика вивчає не тільки мовну концептуалізацію тіла людини й тварини у цілому, а також їхні частини та органи (соматизми). Саме вся сукупність позначень частин тіла людини та їх концептуалізація в мовленні за допомогою прикметника *large* і складає об'єкт нашого дослідження у даній статті.

Категорія слів на позначення зовнішності людей, із якими вступає у сполучення прикметник *large*, охоплює такий перелік іменників: *boy, brother, man, father* та ін. У сполученні з цими іменниками досліджувана одиниця характеризується змістовою

ознакою “співвідношення ширини з висотою”. Отже, вступаючи у сполучення з іменниками на позначення живих істот, прикметник *big* уживається стосовно назв широкоплечих людей, ріст яких вищий середнього:

Frank Pick was a large man, well over six feet tall and broad shouldered (BNC, *large*, CBK 835)

Harris was a **large man**, energetic, powerfully built, tall, well over six foot, with wide shoulders and a strong chest. and a keen boxer and rugby player in his youth (Thompson 2001, p.25)

A large man in every way, he was tall with a large body frame, wide shoulders, wide rib-cage (Hart 1998, p.138).

Наведені текстові фрагменти дають підставу для твердження про те, що *large* може позначати конкретний ріст осіб чоловічої статі. Більший середнього зріст наочно підтверджується такими конкретними величинами, як *six feet* (1 м 80 см), а також виражається за допомогою параметричного прикметника *tall*, що позначає людей, ріст яких перевищує середній. За допомогою словосполучень *broad/wide shouldered, a strong chest, a large body frame, wide rib-cage* і *stocky legs* профілюються також уявлення про те, що особа широкоплеча, з широкою грудною кліткою. Така характеристика плечей та грудної клітки за їх величиною пов’язана з естетичною оцінкою тіла людини, оскільки широкі плечі і грудна клітка у чоловіка підкреслюють у ньому його силу та мужність.

Проведений концептуальний аналіз фактологічного матеріалу дає підставу для тверджень про здатність прикметника *large* також сполучатися із іменниками на позначення різновидів тварин і птахів. Яскравим прикладом уживання прикметника *large* є його сполучення з іменником *bird*. Наведемо деякі приклади з численних висловлювань, які допоможуть з’ясувати його концептуальні характеристики:

A large beautiful bird, a hawk as far as she could tell, flapped up from picking at something strange on the ground and wheeled away high above her (BNC, *large*, CEB 1013).

A large bird was riding the air currents below him, and he decided it must be an eagle (BNC, *large*, APU 2305).

Whenever a large bird circled around the peaks we stopped to watch — ; sometimes it was a griffon vulture with deep, white-edged wings, on other occasions the dark shape of an eagle (BNC, *large* G2S 1490).

У цих текстових фрагментах висловлювання: *was riding the air currents below him, wheel away high above her* та *circled around the peaks* актуалізують уявлення про те, що птах, який літає у повітрі на значній відстані від землі, є великим. При цьому образи хижих

птахів як великих істот об'єктивовані прямо – за допомогою назв конкретних видів хижих птахів, а саме – *eagle, hawk, griffon*. У цих і їм подібних словосполученнях прикметник *large* реалізує висвітлення уявлень про те, що птахи повільно кружляють, тримаючись у повітрі на нерухомо простягнутих широких крилах високо над землею. Подібні судження наводять на думку про те, що прикметник *large* характеризує широкий розмах крил.

Перейдемо до опису концептуального простору прикметника *large* на позначення різних органів та частин тіла живих істот. Прикладом можуть слугувати такі сполучення з іменниками вказаної тематичної групи, як *eye, nose, ear, head, teeth* та ін. Ця група іменників є досить численною та частотною.

Аналіз матеріалу продемонстрував той факт, що у контекстах експлікації прикметника *large* частіше профілюється характеристика очей тварини, а рідше – людини. Наведені дані дають підставу для твердження про те, що для людей великий розмір очей менш характерний, ніж для тварин. Нижче наводимо деякі приклади з численних висловлювань, що допомагають з'ясувати змістові ознаки досліджуваної мовної одиниці:

The archer fish's large eyes can be aligned so that, like our own, they produce a three-dimensional image, making it possible enough to judge distances (BNC, large CJ3 429).

The cat has relatively large eyes, and their special design makes them eight times more sensitive than our own, always giving it superb nocturnal vision (BNC, large FEV 768).

Flies can see in all directions at once because they have large eyes with thousands of lenses (BNC, large G25 114).

У наведених текстових фрагментах образи тварин, риб і комах актуалізуються прямо за допомогою вживання лексем *fish, cat* та *flies*. Крім того, картинно-образні уявлення носіїв сучасної англійської мови про те, що кругла форма очей представників фауни сприятлива для надзвичайно хорошої здатності бачити вночі, репрезентовані за допомогою словосполучень *superb nocturnal vision, a three-dimensional image, eight times more sensitive* та *thousands of lenses*. Наведені приклади об'єктивують позитивні уявлення про те, що великі очі тварин здатні фіксувати тривимірне зображення; вони у вісім разів більш чутливі, ніж у людини, і сприймають навколишній світ своїми тисячами лінз у всіх напрямках відразу.

Інші приклади ілюстративного матеріалу стосуються позначення прикметником *large* такої частини тіла людини, як ніс. Нижче наведемо деякі найбільш показові приклади функціонування досліджуваної одиниці:

His hair was long and thick, his large nose aquiline (BNC, large BPA 44).

Signor Fragolli was a large man with a deeply lined muscular face and a large hooked nose like a Roman Emperor (BNC, large HR7 955).

У цих текстових фрагментах образ широкого носа людини з горбинкою експліцитно актуалізовано за допомогою лексем *aquiline* та *hooked*, у значенні яких виділяють сему *curved shape*. У цих і їм подібних сполученнях прикметник *large* характеризує орлину форму носа, тобто таку, що схожа на дзьоб орла.

Спостереження над проаналізованим емпіричним матеріалом дають підставу для тверджень про те, що уявлення носіїв сучасної англійської мови про параметричні властивості ад'єктивної одиниці *large*, зосереджені на позначення живих істот, відображає концепт ШИРИНА. Крізь призму концепту ШИРИНА актуалізуються уявлення про пропорційність двох вимірів – ширини й висоти.

Показовими у межах текстового матеріалу стали словосполучення прикметника *large* із іменниками, референтами яких виступають хижі птахи (орел, гриф чи яструб).

Отже, параметричним концептом, що характеризує зовнішність живих істот та їхніх частин тіла, на якому ґрунтується концептуальний простір прикметника *large*, слугує ШИРИНА. Адекватність сприйняття інформації людиною, що включає характеристику зовнішності живих істот за допомогою прикметника *large*, буде досягнута тільки тоді, коли вона керуватиметься не стільки лексикографічними даними, скільки сукупністю виявлених у мовленні змістових ознак.

Список використаних джерел

1. Белехова Л.І. Словесний поетичний образ в історико-типологічній перспективі: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі американської поезії): монографія / Л.І. Белехова – Херсон: Айлант, 2002. – 368 с.
2. Еремеева Н.Ф. Концептуальное пространство английской народной сказки: автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 “Германские языки” / Н.Ф. Еремеева. – Черкасы, 1997. – 19 с.
3. Лукаш Г. Мовний простір Ю. Андруховича (роман “Московіада”) / Г. Лукаш // Лінгвістичні студії: зб. наук. праць – Вип. 6. – Донецьк: ДонНУ, 2000. – С.136–140.
4. Недайнова І.В. Номінативний простір “Ігровий вид спорту” в сучасній англійській мові: лінгвокогнітивний та лінгвокультурний аспекти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови” / І.В. Недайнова. – К., 2004. – 19 с.

-
-
5. Потапенко С.І. Орієнтаційний простір сучасного англомовного медіа-дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови” / С.І. Потапенко. – Київ, 2008. – 32 с.
 6. Потапенко С.І. Орієнтаційний простір сучасного англомовного медіа-дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови” / С.І. Потапенко. – Київ, 2008. – 32 с.
 7. Fauconnier G. *Mental Spaces: Aspects of Meaning Construction in Natural Language* / G. Fauconnier. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1994. – 190p.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. BNC: [Електронний ресурс]: текстова база даних The British National Corpus. – Режим доступу: // [http.: www.natcorp.ox.ac.uk/BNC](http://www.natcorp.ox.ac.uk/BNC).
2. Hart C. *Silken Savage* / Hart C. – N. Y., Leisure Books, 1998. – 476p.
3. Thompson C. *Since You’ve Been Gone* / Thompson C. – St. Martin’s Press, 2001. – 344p.

Summary

The article presents the results of the conceptual analysis concerning the collocations of the adjective large with words designating people’s appearance and various parts of body. Besides the examples of the collocations of the given adjective with the nouns which denote kinds of animals and birds are also presented.

Key words: *conceptual analysis, categories of words, adjective, noun, designation.*

ONOMATOPOEIA IN E. POE'S POETRY

Ця стаття стосується ономапонії як явища і як стилістичного засобу, притаманного поезії Е. По. Це дослідження сконцентроване головним чином на виявленні природи ономапонічних одиниць та їхніх функцій в сучасній англійській мові. Інтерес до обраної теми полягає в тому, що вона ще не була цілком досліджена і викликає велике зацікавлення з боку вчених.

Ключові слова: ономапонія, звуковий символізм, алітерація, природні виражальні засоби.

The World Book Encyclopedia Dictionary defines onomatopoeia as
1) the formation of a name or word by imitating the sound associated with the thing designated;

2) a word or phrase so formed;

3) the adaptation of the sound to the sense for rhetorical effect [5; 238].

It is a Greek word in origin, formed from *anoma*, meaning "name" and *poiein*, "to make or to coin". It came into English through Latin.

The present scientific research deals with the phenomenon of onomatopoeia in the English language, in E. Poe's poetry in particular. The hypothesis of this research lies in the assumption that some phonemes acquire certain semantic loading in a particular phonetic context.

The theoretical value of this work is conditioned by a growing interest to the investigation of this layer of the lexical system of contemporary English. The chosen theme has not been fully explored yet and it still evokes a great interest among scholars. The results obtained can be usefully employed both in theoretical linguistics and in teaching practice.

The intention was to investigate the verbal lexico-semantic group denoting sounds produced by birds, mammals and nature in general, also to reveal the frequency and nature of onomatopoeic words in E. Poe's poems, because such group of words must possess an enormous imitative force.

The investigation is mainly focused on the discovery of the nature of onomatopoeic units and their functions in E. Poe's poetry.

The examples of onomatopoeic words are:

1) burble – to make a bubbling noise – бурмотіти

2) cheep – to make a short, sharp weak sound like a young bird;
chirp; peep – пищати

3) chirp – to make a short, sharp sound such as some small birds and insects make:

e.g. The sparrows and crickets chirped outside the house –
цвірінькати, щебетати

4) chuckle – to cluck us a fowl – кудкудахкати [1; 63]

Onomatopoeia as a phenomenon was investigated by such scholars as Dwight Le Merton Bolinger, Ferdinand de Saussure, Wilhelm von Humboldt, Otto Jespersen and others. The main part of research was mostly made in the second part of 20-th century. As for research in the domain of E. Poe's poetry, it has not been properly studied yet, thus presents great interest for investigation.

The evidence for the reality of onomatopoeia in various forms seems strong. There is no denying that there are words that we feel instinctively to be adequate to express the ideas they stand for [3; 65]. It is not only the source of language formation, but a well-established phenomenon in the language. Onomatopoeia is highly productive for new onomatopoeic words are created in individual speech every day. The fact that onomatopoeia operates within any single language can hardly, be doubted. There is evidence that in English (and in other languages) there are systematic similarities between groups of words which refer to related percepts or have related aspects of meaning not explainable in the terms of the orthodox principles of etymology [2; 224].

E. Poe in his poetry is mainly concerned with indirect onomatopoeia. Indirect onomatopoeia is a combination of sounds, the aim of which is to make the sound of the utterance an echo of its sense. It is sometimes called "echo-writing". An example is:

'And the silken, sad, uncertain rustling of each purple curtain',
(E. A. Poe), where the repetition of the sound [s] actually produces the sound of the rustling of the curtain.

Indirect onomatopoeia is sometimes very effectively used by repeating words which themselves are not onomatopoeic, as in Poe's poem "The Bells" where the words *tinkle* and *bells* are distributed in the following manner:

"Silver bells... how they tinkle, tinkle, tinkle"

and further

"To the tintinabulation that so musically wells

From the bells, bells, bells, bells,

Bells, bells, bells—

From the jingling and the tinkling of the bells."

Alongside obviously onomatopoeic words as *tinkle*, *tintinnabulation* and *jingling* the word *bells* is drawn into the general music of the poem and begins to display onomatopoeic properties through the repetition.

If sound symbolism is a reality, how is it to be explained? Most researchers have felt the need for some explanation but have not been

able to suggest what form it might take. Nevertheless, the explanations offered by those few authors who have attempted to understand the basis of sound symbolism show remarkable convergence. One can say that sound symbolism derives from an inmost, natural similarity association between sound and meaning, others say that it is cultural phonoesthetic habit. But it is doubtful, whether a purely cultural explanation is adequate.

Some inner feeling of 'natural expressiveness of language units, connected with the sphere of thinking must exist. Language is a national phenomenon, but thinking is international, universal. It appears in individual history as well as in the history of mankind. The process of onomatopoeia had undoubtedly exercised a prevailing, perhaps, even exclusive influence on primitive word-formation resulting in a certain likeness of word-formation throughout all languages [4; 103].

So, we can say that onomatopoeia is rather a psychological phenomenon in its nature than social.

Sound symbolism is an undeniably objective reality founded on association between the different sensory modalities, particularly between vision and hearing.

We may also conclude that E. Poe in his poetry:

1. Chooses carefully the words to evoke the vicarious feeling of the thing described.
2. Relies heavily on alliteration to create pleasing sound patterns.
3. Uses indirect onomatopoeia, rather than direct.
4. Makes repetitions of some words create certain sound effect.

Список використаних джерел

1. Cassuto L. Edgar Allan Poe – Literary theory and criticism / Cassuto L. – New York: Dover Publications, 1999.
2. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language (2nd ed.): Cambridge University Press, 1997.
3. Galperin I.K. Stylistics / Galperin I.K. – Moscow: Higher School, 1977.
4. Peterfalvi J. M. Experimental research in sound symbolism / Peterfalvi J.M. – New York: Mc Graw-Hill, 1970.
5. World Book Encyclopedia Dictionary. – Chicago, Illinois: Field Enterprises Educational Corporation, 1965.

Summary

This article deals with onomatopoeia as a phenomenon and as a specific stylistic device of E. Poe's poetry. The investigation is mainly focused on the discovery of the nature of onomatopoeic units and their functions in the present-day English. The interest of the chosen topic lies in the assumption that it has not been fully explored yet and evokes a great interest among scholars.

Key words: *onomatopoeia, sound symbolism, alliteration, natural expressiveness.*

LINGUISTIC MEANS OF EMBODIMENT OF MORAL AND ETHNIC SENSES IN THE MIEVEAL ENGLAND (ON THE BASES OF GEOFFREY CHAUCER'S "THE CANTERBURY TALES")

У статті розглянуто аспекти сутності моралі та моральних цінностей людини. Висвітлено вічні цінності релігійного походження, які відіграють важливу роль у формуванні моральної оцінки дійсності на основі роботи Джеффри Чосера "Кентерберійські оповідання". Показано, що джерело розвитку суспільства Чосер вбачав перш за все у моральній сфері, у процесі реалізації божественного задуму і божественного ідеалу любові, повною мірою у земному житті нездійснених.

Ключові слова: когнітивна лінгвістика, концепт, значення слова, ментальність, спосіб мислення, національне світосприйняття.

The time when the term "Humanism" was first adopted is unknown. It is, however, certain that both Italy and the re-adopting of Latin letters as the staple of human culture were responsible for the name "Humanists." In the time of Ariosto, Erasmus, and Luther, the term *umanisa* was in effect an equivalent to the terms "classicist" or "classical scholar."

In the 6th-century pre-Socratic Greek philosophers Thales of Miletus and Xenophanes of Colophon were the first to attempt to explain the world in terms of human reason rather than myth and tradition, thus can be said that they are the first Greek humanists.

In the 19th-century German historian Georg Voigt (1827–91) identified Petrarch as the first Renaissance humanist. For Petrarch and Boccaccio, the greatest master was Cicero, whose prose became the model for both learned (Latin) and vernacular (Italian) prose. Modern Humanists are Corliss Lamont and Carl Sagan.

The aim of this article is to define and analyze linguistic means of embodiment of moral and ethical senses in the medieval England on the bases of humanistic views by Geoffrey Chaucer in his "The Canterbury Tales".

The ideological content of the most significant work of Chaucer (c. 1340-1400) "Canterbury Tales" allows to reveal forming humanistic

views, his life, activities, and to talk about him as a founder of the realistic method in English literature. He adopted many things from his great contemporaries, the founders of the Italian humanist Petrarch and Boccaccio.

There is a lot of injustice in the world because people cannot find the road to happiness, although it is indicated by God. The knight in the first story collection said that God has created the world out of the land, water, air and fire, and joined all parts of the universe in a whole with “a lovely chain of love” [2, p. 210].

Chaucer’s humanistic views were reflected in his attitude towards love. A humanist believed that love – is personal feeling of an individual. Chaucer rejects church ideas about love and marriage, and supports the sensual side of love, which is prescribed by nature. But this does not mean that all the love of men and women was driving to this natural sense. Condemning such an approach, he shows how cruel life punishes those who see only the love of pleasure. In this respect, is particularly noteworthy, “The story of the merchant.” The old knight Januarius was convinced that the most important thing in life – pleasure, marrying a young girl, he soon became blind from love, and his wife took advantage of this, has found solace with a young squire.

In the “Story of Franklin,” Chaucer formulates his understanding of love: “... love, like all spiritual, free (Love is a thing as any spirit free), and every decent woman wants to be free, not a slave. There are several pages in “Story Merchant” which are devoted to the description of the charms of married life [2, p. 647]. A parish priest interpreted the biblical legend about the creation of Eve from Adam’s rib as a divine command for women to be a “friend” (felawe) for man [2, p. 710].

Chaucer’s worldview is free of pessimism he did not reject the earthly good believed that a person is able to defeat the vice by own moral forces of their own, as a result moral renewal of society may be achieved.

It is inaccurate to call this writer a feminist, but he does hold a much more moderate view of women than his contemporaries. Following the “Oxford Clerk’s Tale,” Chaucer offers his own commentary: “Arch-wives... Don’t swallow insults, offer the instead... And all you slender little wives... Be fierce as Indian tigers...” [3, p. 355]. It seems a little out of character for Chaucer to say this, since he criticizes the Wife of Bath so fiercely. Through his tales and descriptions, this great storyteller upholds the Humanist belief of human equality.

By upholding the human being’s dignity, Humanists also have pacifist tendencies. Instead of opposing all war, Chaucer opposes unnecessary conflicts.

Like fellow Humanists, the bard is also skeptical of organized religion. Nonreligious characters affiliated with religion are plentiful in *The Canterbury Tales*. Beginning with the Nun, readers see a woman more concerned with acting ladylike than pious. Following her is the Monk, who, instead of studying and praying, hunts. Yet, hunting is a rich man's sport. Therefore, like the nun, he too is infatuated with riches. Then comes an even worse fellow, the Friar. He gives pocket knives to little girls and indulges in understated lecherous acts. Just when things can't seem to get worse, readers meet the Pardoner, a most pernicious fellow: "But let me briefly make my purpose plain/ I preach for nothing but for greed of gain" [3, p.261]. He uses religion as a tool to gain money by cheating his followers.

Evaluation of Chaucer as "the founder of realism" in English literature is quite true [2, p. 15]. The ideological basis for his realistic method, especially in the last period of his work, were the new humanistic views of man and his earthly life and happiness. Chaucer at the end of his famous prologue to "The Canterbury Tales" formulated his credo: writer must observe the truth of life and try to convey the real story of every man (a tale after a man), it means that he could not miss anything that is remarkable and distinctive [2, p. 731].

To sum up we may claim that Chaucer, author of the *Canterbury Tales*, is not the first Humanist, but he is definitely one of the first. It is only during the Renaissance that Humanism becomes a concrete philosophy, but, as usual, Chaucer is ahead of his time. Even without this storyteller, Humanism would still exist today.

Список використаних джерел

1. Горький М. История русской литературы. / Максим Горький. – М., 1939. – 328 с.
2. Chaucer G. О гуманистических Идеях /G. Chaucer. – М.: Вест. Моск. ун-та. История, 1978. – 840 с.
3. Chaucer G. *The Canterbury Tales*. / G. Chaucer: trans. N. Coghill. New York: Penguin Classics, 1977. – 384 p.

Summary

The article examines aspects of the essence of morality and moral values of religious origin which play a dominant role in shaping the moral evaluation of reality based on Geoffrey Chaucer "The Canterbury Tales". Shown that Chaucer saw the source of society development primarily in the moral sphere and implementation of divine plan and divine ideal of love, which are not quite possible in earthly life.

Key words: *cognitive linguistics, concept, meaning of the word, mentality, way of thinking, national world's perception.*

AMERICAN NATIONAL IDENTITY IN SONG OF SOLOMON BY TONI MORRISON

Стаття присвячена проблемі американської національної ідентичності у творах лауреатки Нобелівської премії з літератури американської письменниці Тоні Моррісон.

Ключові слова: African American Literature, Morrison, national identity.

Toni Morrison is a Nobel Prize author, a woman writing in the last decades of the twentieth and the beginning of the twenty first century, thematic values characterization and search for the human identity going deeply into the consciousness of her character to tell her story. For Toni Morrison the search for the human as well as the national identity was the main quest of all her works.

William Faulkner had an enormous effect on her works. Though Toni Morrison declared, "I am not like Faulkner. I am not like in that sense..." [2, p. 152] or claimed, "I don't really find strong connections between my work and Faulkner's..." [1, p. 296-297], she told the audience at the 1985 Faulkner and Yoknapatawpha Conference, "in 1956 I spent a great deal of time thinking about Mr. Faulkner because he was the subject of a thesis that I wrote at Cornell." Morrison added, "there was for me not only an academic interest in Faulkner, but in a very, very personal way, in a very personal way as a reader, William Faulkner had an enormous effect on me, an enormous effect" [1, p. 295-296].

Toni Morrison's novel *Song of Solomon* is about the power of naming and identity. The epigraph to *Song of Solomon*, "The fathers may soar / And the children may know their names," points to the importance of knowing family (which Milkman Dead, the protagonist, comes to understand when he goes to seek his forefathers). The novel opens with the flight of a Black insurance agent, Robert Smith, who jumps off the roof of the hospital and ends with Milkman Dead, who, after tracing the roots of his flying African ancestors, gains the incentive he has needed all along to join them. The novel centers on his eventual acquisition of a sense of his history and his embrace of the Black community. It resembles the Greek myth of Icarus. This trait of flying, however, also goes back to the myths of flying Africans that slaves

carried with them to the shores and fields of the United States. One of the authors of *The Toni Morrison Encyclopedia*, Lovalerie King, emphases: "...slaves frequently told stories of the Africans who flew back to Africa rather than be enslaved. The act of flying is believed to result from a realization, often, of one's identity. While most readers readily suspend their disbelief in this work of fiction, the flying myth grounds the magical realism of the story firmly in African heritage" [4, p.13-14].

Milkman Dead is described by the author in the constant movement – running – flying for the search for different features of his identity: social, racial, geographical, sexual and human in general. He tried in different ways to find himself as a member of the family who knows who his ancestors are and where their bones lie, as a representative of a manhood, as a representative of a society he lives in and as a representative of race.

The author focuses upon how Africans lost their names through the slavery period, which in turn created a loss of connection with their ancestry. In order to secure an identity, Morrison believes that African Americans need to choose the names for their children themselves. She explains that Milkman needs to learn his own name and the meaning of that name, for it will give him power. Early on, we discover that the name "Dead" originated as a mistake of a drunken Yankee soldier. Milkman's actual name is Macon Dead III, but he was given the nickname "Milkman" by Freddie, the janitor, after Freddie saw a four-year-old Macon nursing at his mother's breast. Early in *Song of Solomon*, Milkman describes his mother as "too insubstantial, too shadowy for love." As a result, he has never thought of her as "a person, a separate individual, with a life apart from allowing or interfering with his own" [3, p.75]. Milkman's attitude later changes drastically, and a large part of his understanding evolves from his learning not simply to hear but to listen and, more importantly, to understand.

By pointing out that Milkman's family did not choose their name (a lack like in Christmas's case, which immediately disconnects them from their past) the significant difference between being given and willingly choosing a name is most apparent through the actions of Pilate Dead, Milkman's aunt. When she was twelve, she cut her name out of the family Bible and placed it in a brass box she then hung from her left ear. With a conscious act, Pilate controls her name and carries it with her; on the other hand, Milkman was handed his names first by his parents, who named him Macon, Junior, and second by the community, who named him Milkman after discovering that his mother still nursed him at the age of four.

Morrison's novel *Song of Solomon* explores the different ways individual characters relate to this expanded notion of the ancestor and how this relationship relates to personal, interpersonal, and communal well-being. Milkman while living in Pilate's place for the first time in his life moves forward to a community and healing. For Milkman to fully embark on this journey to home, he must leave his lakeside Michigan community and travel to the ancestral homeland of the American South. Although his 'running', his journey is not mainly for the treasures of the material world but for more precious treasures of his origin and identity. As a result, it is only when he is on ground of his ancestors, only then he starts to recollect and long his cultural identity, which includes an understanding of slavery and the intergenerational effects of this trauma.

In addition, Milkman's father forcefully influences Macon Dead in reclaiming his identity. He teaches Milkman that earning money and owning things are the most important things in life. Although Milkman believes his father, yet he eventually realizes that he needs more in his life, and he sets off on a journey to the South, where he struggles to reconstruct his family's history and understand his identity. What begins as a search for gold becomes Milkman's journey into the depths of his ancestry, where he comes to understand his place in the world. A new man, Milkman freshly understands that his identity does not derive from material things; instead, his sense of self originates from his relationships with others and his individual and communal history, the history of African American, the history of race.

Milkman demonstrates his understanding of his heritage by singing songs at Pilate Dead's death. This song is an oral history, more alive than any written historical document or artifact, because it continues to live. When Milkman finally while singing it goes deeply into the significance of the song, he becomes "as eager and happy as he had ever been in his life" as all the pieces fall into place and the historical story finally fits into the living story of the song [3, p. 304]. Furthermore, Morrison illustrates Milkman's accommodation to this oral history when she forces him to rely on memory to record the song [3, p. 303]. And his final leap at the end of the novel is a figurative leap into the past. His acceptance of his ancestors' flying myths enables him to recover his identity while legitimating alternative histories.

The questions put by Faulkner a century ago have today's solutions in great examples of cultural and political life: literary works of Toni Morrison, cultural and political activities of Obama etc.

Thus, Milkman Dead for his life quest die as that turns out to be the only way for him to retrieve freedom from the land where there is the

presence of African American and Indian blood everywhere and Milkman Dead dies recovering a family history that moves from slavery to freedom.

References

1. Morrison T. *Faulkner and Women: Faulkner and Yoknapatawpha* // Morrison, Toni. *Faulkner and Women: Faulkner and Yoknapatawpha* / Ed. Doreen Fowler and Ann J. Abadie. Jackson: UP of Mississippi, 1986. – P. 295-302.
2. Morrison T. Interview with Nellie McKay / Morrison, Toni. Interview with Nellie McKay // *Contemporary Literature* 24.4, 1983. – P. 413-29.
3. Morrison, Toni. *Song of Solomon*. – New York: Plume, 1987. – 352 p.
4. *The Toni Morrison Encyclopedia* / ed. Elizabeth Ann Beaulieu. – Greenwood Press, 2003. – 428 p.

Summary

The paper describes literary character Milkman Dead from Song of Solomon by Toni Morrison in his quest for identity as a black man in the 20th-century United States, as he slowly tries to piece together the history of his ancestors, which he achieves by journeying into his father and aunt's past, searching for his origins. The sources and meanings of names also tie into his larger search for identity.

Key words: *African American Literature, Morrison, national identity.*

THE PECULIARITIES OF THE LANGUAGE OF INTERNET USERS

У статті робиться спроба систематизувати лексичні, стилістичні і фонетичні зміни, які вводить культура Інтернет користувачів, щоб дізнатися і описати особливості мови користувачів Інтернету.

Ключові слова: *інтерактивне спілкування, комп'ютерний сленг, неологізми, скорочення, аббревіатури.*

The quotations in the articles “Will the English-dominated Internet spell the end of other tongues?” [4, p.1] or “Quite e-vil: the mobile phone Whisperers” [9, p.1] illustrate widely held anxieties about the effect of the Internet on language and languages.

With so striking development of Internet, English language teachers always have to be “...prophets – that’s prophet in the sense of prophesying not profit-making, of course” [3, p.53]. Teachers obviously have to teach the language as it has been and as it is now: but they also need to keep a wary eye on the linguistic future – the kind of language the students will find themselves experiencing some years from now. With so many people spending so much time on the Internet, especially in an interactive way, the effect on language is bound to be immense and immediate. In the old days, it might take decades for a new usage to find its way around the globe. Today, new applications can be everywhere within minutes.

Professor of linguistics at American University (Washington, D.C.) Baron Naomi says: “Teachers are used to thinking of English in terms of “spoken English” and “written English” (and perhaps also, “signed English”)” [1, p. 83]. So that, now, they must take on board a new medium, computer-mediated English, where many of the expectations and practices which we associate with spoken and written language no longer obtain. Some scholars explored the peculiarities of the language of internet users, such as David Crystal, John Naughton, Tim Berners-Lee, Fedor Smirnov, Peter Liholitov, but nevertheless, this problem is still a moot point.

The influence of the Internet is mainly on vocabulary, with graphology affected in some written varieties. In everyday speech, terms from the underlying computer technology are given a new

application among people who want their talk to have a cool cutting-edge. Here are interesting samples from live journals, such as “Overheard conversations”, “LiveJournal. Meme Development” and “YAHOO! VOICES”. For example: “*It’s my turn to download now*” [7] (That means that I’ve heard all your gossip, now hear mine); “*I need more bandwidth to handle that point*” [7] (i.e. I can’t take it all in at once); “*She’s multitasking*” [7] (said of someone doing two things at once); “*Let’s go offline for a few minutes*” [7] (i.e. let’s talk in private); “*Give me a brain dump on that*” [7] (i.e. tell me all you know); “*I’ll ping you later*” [6] (i.e. get in touch to see if you’re around); “*He’s 404*” [6] (i.e. he’s not around); “*He started flaming me for no reason at all*” [6] (i.e. shouting at me); “*That’s an alt.dot way of looking at things*” [6] (i.e. a cool way); “*Are you wired?*” [6] (i.e. ready to handle this); “*Get with the programme*” [6] (i.e. keep up); “*He’s living in hypertext*” [6] (i.e. he’s got a lot to hide).

A popular method of creating Internet neologisms is to combine two separate words to make a new word, or compound. Some elements turn up repeatedly. For example, the word “mouse” we found in such forms as “*mouseclick*” [11], “*mousepad*” [11], “*mouseover*” [11], and also as a phrasal verb (“*mouse across*” [11], “*mouse over*” [11]); the word “click” in “*click-and-buy*” [10], “*one-click*” [10], “*cost-per-click*” [10], “*doubleclick*” [10], “*click-and-mortar*” [10], “*clickthrough rate*” [10]; the word “web” in “*webcam*” [5], “*webcast*” [5], “*webmail*” [5], “*webliography*” [5], “*webmaster*” [5], “*webonomics*” [5], “*Webster*”, “*webzine*” [5], “*webhead*” [5].

Another method of creating new Internet words is abbreviation and acronyms. For example: “*addy*” [12] – that means “Address” (plural: “addys”); “*convo*” [12] – “Conversation”; “*pic*” [12]– “Picture” (“pics”, “pix” or “piccies” for plural) ; “*proggy*” [12]– “Computer program”; “*prolly*” [8] – “Probably”; “*sig*” [12]– “Signature” (also “siggy”), etc. Internet abbreviations evolve and change continually. Online games provide a good place to observe language variation in use.

Common disclaimer phrases (sometimes called “parentheticals”) also often contract into acronyms – they tend to occur at certain points in a sentence, which can facilitate decoding. This is a fraction of the full list, but some of these disclaimers include: “*TRDMF*” [2] (means: tear rolling down my face); “*IMHO*” [2]: in my humble/honest opinion; “*AFAIK*” [2]: as far as I know; “*IIRC*” [2]: if I recall correctly; “*OTOH*” [2]: on the other hand; “*IANAL*” [2]: I am not a lawyer; “*YMMV*” [2]: your mileage may vary.

To summarize everything that has been said, it must be admitted that striking development of computer industry and information

technology during the last two decades gave rise to a great amount of neologisms. Most of them were exceptionally professional words but then they became almost widespread among computer users. Professional terms were simplified and abbreviated, turning into the so called computer slang that was originally the way of communication for “devoted” people (e.g. programmers). As a result of growing amount of people related to computers, slang passes into common usage.

References:

1. Baron, Naomi. Always on : language in an online and mobile world / Naomi, Baron. – New York : Oxford University Press, – 2008. – 304p.
2. Computerworld [Электронный ресурс] – режим доступа: <http://blogs.computerworlduk.com/otoh/>. Назва з екрана
3. Crystal, David. Language and the Internet / David, Crystal. – Cambridge: Cambridge University Press, – 2004. – 271p.
4. Erickson, Jim. Cyberspeak: the death of diversity / Jim, Erickson. – Asiaweek, 3 July 1998. – 15p.
5. Library WebHead [Электронный ресурс] – режим доступа: <http://librarywebhead.blogspot.com/>. Назва з екрана
6. Meme Development [Электронный ресурс] – режим доступа: <http://memedev.livejournal.com/>. Назва з екрана
7. Overheard conversations [Электронный ресурс] – режим доступа: <http://caughtsnippets.livejournal.com/>. Назва з екрана
8. Prollyblog [Электронный ресурс] – режим доступа: <http://prolly.blogs.com/>. Назва з екрана
9. Slater, Lydia. The Sunday Times / Lydia, Slater. – Asiaweek, 30 January 2000. – 10p.
10. The wall street journal [Электронный ресурс] – режим доступа: <http://online.wsj.com/article/SB10001424052970204903804577082283677099016.html>. Назва з екрана
11. Unity Answers [Электронный ресурс] – режим доступа: <http://answers.unity3d.com/questions/24492/detectmouseclick.html>. Назва з екрана
12. Urban Dictionary [Электронный ресурс] – режим доступа: <http://www.urbandictionary.com/>. Назва з екрана

Summary

The article is an attempt to systemize lexical, stylistic, and phonetic changes, which are introduced by culture of Internet users, to find out and describe particular features of the language of Internet users.

Key-words: *interactive communication, computer slang, neologisms, abbreviation, acronyms.*

COGNITIVE ASPECTS OF TEXT ANALYSIS FOR REVEALING THE AUTHOR'S TYPE OF PERSONALITY

Розглядається психолінгвістичне бачення тексту, мовної особистості автора (МО). Обґрунтовується підхід до тексту як моделі взаємодії автора й читача. У статті розкритий системний підхід до вивчення проявів індивідуальності особи в мовленнєвій діяльності.

Ключові слова: *текст, комунікативно-пізнавальна діяльність, лінгвістичні та психолінгвістичні підходи, когнітивність, особа, індивідуальність, мовленнєва діяльність, МО (мовна особистість).*

Основний виклад матеріалу.

Nowadays the modern scientific world deals with an increasingly attention to the content of psycholinguistics and its viewpoints on the modern text analysis. Psycholinguistics has a wide understanding of the speech as a result of speech-cogitative activity of a person. This allows us to consider the text as a phenomenon of human speech, like the mean of proper reflection of reality in the author's speech mind with elements of the language. This conforms to the proposition made by A. Leontjev, who believed psycholinguistics is a psychological science: "The subject of psycholinguistics is the relation of personality to the structure and functions of speech activity, on the one hand, and language as the main "generator" of the human's image world, on the other" [5].

The main aim of this article is to describe the theoretical points of view on the connection of linguistics and psychology and find the enough basis for the actual psycholinguistic analysis of the chosen text (a novel "Angels and demons" by D. Brown).

Psycholinguistics is the science of human speech, considered fully – psychologically and linguistically: as a means of communication (i.e. the language code, language system), psychological and psycho-physiological process, speech activity and behavior, a special property of the individual. The subject and the object of psycholinguistics, respectively, is the speech in all facets of its linguistic and mental sides.

Actually, there is an equal sign often put between psycholinguistics and psychology of speech. This approach can be found not only used by

many scholars of the past, but modern scholars, authors of research papers and reference books. For example, a recent academic reference “Modern Psychology”, edited by V. Druzhinin (1999) notes that at present there is a “soft” and free use of the terms “Psycholinguistics”, “psychology of language” and “the psychology of speech” and that the material published under these headings and discussed problems are almost identical [2, p. 266]. However, an unskilled reader can hardly see the difference [8].

We can agree with the A. Leontev’s words, who in the early days of psycholinguistics said that “in fact, there can be possible not one, but a lot of psycholinguistics, corresponding to different understandings of language, mentality and structure of the communication process” [4, p.6].

The text can be defined as a converted form of communication and dialogue between the subjects of communication, which embodies the communicative and cognitive activities of the author, the realization of his plans, the structure of thought that he would like to convey. Thus, the text can be viewed as a model of interaction between author and reader. This approach to the text is different from a purely linguistic approach that considers the text as a sequence of speech units, not trying to go beyond it. In other words, the psychological approach to the text requires disclosure of the framework, access to the non-textual reality. Only this will allow revealing the true nature of the text, the characteristics that define its understanding and interpretation.

V. Bibler, analyzing the ideas of M. Bakhtin notes, states, “For the understanding classical scholar, who gets the idea, the text exists as a limit of encountered replications, as a meeting pointed at each other speeches (asking, answering, agreeing, doubting), as an alternation of the response and attentive listening. Otherwise, there is no text “[1].

Based on the words above we may speak about the linguistic analysis as the one, which involves an appeal to what is behind the word. Private acts of speech (the extent to which they let themselves be observed), may give the scholar a feasibility to an insight into the state of mind of the writer, to guess the mood and feeling, whether he states something with sorrow or pleasure, whether he tells about the events and lives of his characters with sympathy or indifference, etc.

Whose psychology is expressed and reflected in the text? Obviously, in the first place comes to mind the psychology of the author. Such a response gives birth to new questions – to what extent is it reflected? How exactly? Is not the lyric hero (the narrator) only a mask for the author, like an actor playing different roles?

We claim that in any case, the text being the product of the speech-cogitative and mental activity of the author, relates not only with the system of language or with other texts, but also with the psychology of his creation – the author. Thus, towards the author we may use the term the “speech personality” (SP).

The appeal to the study of the SP is connected with the name V. Vinogradov, who created the methodology of describing the author and the character, based on the material of belletristic literature. The term itself (SP) was first used in his publication “About the belletristic prose”.

Currently, this concept is well developed in the Russian linguistic science (U. Apresyan, G. Berestnev, G. Bogin, V. Gak, U. Karaulov, M. Kitaigorodskaja, N. Rozanova, V. Shakhovsky). There has been an increasing interest to this dynamic, evolving phenomenon.

The study of the manifestations of personality is known to be the way to understand the personality in its actual psychological specifically. There has been developed an actual scientific concept of a holistic analysis of the manifestations of individual personality in the text as a product of speech activity, suggesting, on the one hand, systematic review of personality and its properties, on the other – a multilevel, multicomponent analysis of the text.

In the study of personality and individuality we rely on a systematic approach of A. Krupnov (“About psychodynamic characteristics of intellectual activity of a man”, 1995), according to which many private psycho-physiological and psychological characteristics of human personality can be identified and more generalized, concentrating on the definite set of personality traits.

We have already noticed, that the individual personality traits appear in the text as a product of verbal activity, as well as in psychological components of speech acts (motivational, operational, dynamic, cognitive, emotional, regulatory and volitional). In the investigation of the use of speech activity we base on a holistic method of multicomponent analysis of the text, developed by N. Miroschkina and N. Fomina [6;7]. In the course of research of the named scholars several psychological types of personalities have been explored, and these personalities differ from each other in their cogitative and activity style. Among them we may distinguish such main types: 1) the type with the first signalling voluntary system; 2) the type with the second signalling voluntary system; 3) the type with internally-subjective personal organization; 4) the type with effectively-notional personal organization.

For example, let us take a fragment from the chapter 33 of the mentioned text. Here at the very beginning we can read the description

of Rome – the ancient Italian capital. The author uses such phrases as: “an *indecipherable maze* of ancient roadways *winding around* buildings”, “*armies of miniature Fiat sedans buzzing around*”, “*silent determination*”, “cemetery that had somehow *avoided being swallowed by the metropolis* surrounding it”, “the *decaying columns looked like toppled gravestones*”, “hungry *lions shredding* prisoners”, “the *crumbling ruins* of the Roman Coliseum”, “a *dignified symbol*”, “the wide *basin* of the Tiber River *wound enormous arcs* across the city”, “*like a mountain parting the morning fog*, the *colossal dome* rose out of the haze”, “*marble facade blazed like fire* in the afternoon sun”.

These examples prove the figurativeness of the author’s speech. Other characteristic features of this fragment are: emotional plentitude, reflection of dimension and estimation, the big volume and complexity of the text, diffusion, lexical saturation (the large amount of non-repeated lexical units). That is why we may define the author’s psychological type as the type with the first signalling voluntary system with the features of the second signalling voluntary system.

However, this is just a fragment of the whole text, and thus we cannot affirm the definite result of the research.

In this article some psychological and psycholinguistic aspects of text analysis were discussed, the phenomenon of SP was singled out and explained. There were also distinguished psychological types of personalities. The main perspective of the posterior research is to practically analyze a chosen belletristic text (a novel “Angels and demons” by D. Brown) and describe the author’s psychological type of personality.

Список використаних джерел

1. Библер В. С. Диалог. Сознание. Культура (идея культуры в работах М. М. Бахтина) / В. С. Библер // Одиссей. Человек в истории. – М., 1989.
2. Дружинин В. Н. Современная психология: справочное руководство / отв. ред. В. Н. Дружинин. – М., 1999.
3. Елгина С. В. Проявления интеллектуальных особенностей личности в речевой деятельности: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. психол. наук / С. В. Елгина. – М., 2006.
4. Ковшиков В. Теория речевой деятельности (проблемы психолингвистики) / В. Ковшиков. – М., 1968.
5. Леонтьев А. А. Психология общения / А. А. Леонтьев. – М., 2003. – С. 19.
6. Мирошкина Н. А. Типы саморегуляции и индивидуальные различия в речевой деятельности студентов: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. психол. наук / Н. А. Мирошкина. – М., 1992.

-
-
7. Фомина Н.А. Свойства личности и особенности речевой деятельности / Н. А. Фомина. – Рязань: Узорочье, 2002.
 8. Field J. Psycholinguistics: the key concepts / J. Field. – NY: Routledge, 2006. – P. 240-243.

Summary

We consider the psycholinguistic view of text, “speech personality” of the author (SP). The grounded approach to the text as a model of author’s and reader’s interaction is discussed. The article deals with a systematic approach to study the manifestations of personality in the speech.

Keywords: *text, communicative and cognitive activity, linguistic and psycholinguistic approaches, cogitativity, person, personality, speech activity, SP (“speech personality”).*

МЕТОНІМІЧНІ МЕХАНІЗМИ СТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ЕТНОНОМІНАЦІЙ

В статті досліджуються способи створення образних етнічних прізвиськ в сучасній англійській мові. Зроблено висновки, що для метонімічних переносів можуть залучатися лексичні одиниці з різних сфер: біологічної, соціологічної та предметної.

Ключові слова: етнономінації, прізвиська, метонімія, метонімічний перенос.

У сучасній англійській мові на позначення іноземців існують як офіційні, нейтральні етнономінації, так і неофіційні етнімічні назви. Перші утворюють групу *офіційних етнономінацій*, які позбавлені будь-яких конотацій і можуть набувати оцінного значення лише у мовленні. *Неофіційні етнономінації* представлені у сучасній англійській мові етнімімами-прізвиськами.

Образні номінації іноземців можуть виникати на основі перенесення назви одного денотату на інший суміжний з ним денотат як **метонімія**. Сутність когнітивного механізму, яким є метонімія, полягає у тому, що деяка область концептуального змісту може слугувати засобом репрезентації всього концепту. Для етнічної номінації характерним є вживання назви частини на позначення цілого (у даному випадку на весь етнос або його представника).

Аналіз фактичного матеріалу свідчить, що при використанні метонімічного переносу у сучасній англійській мові на позначення представників “чужих” етносів використовуються номінації **біологічні**, **соціологічні** та **предметні**.

Метонімічні переноси біологічного характеру, що мають місце у номінації іноземців, можна розподілити на *аніمالістичні* та *флористичні*. Основа метонімічного переносу в назвах представників різних національностей з використанням *зоонімів* у більшості випадків цілком зрозуміла, наприклад, вихідців з Південної Африки за місцем проживання називають *rock spider* “павук” (*Afrikaner*) – *a South African person whose family were originally Dutch and whose first language is Afrikaans* [3, с. 23]. У випадку, коли англійці презирливо називають французів *frog* “жаба” [2, с. 451; 4, с. 112], метонімічний перенос по суміжності ґрунтується на загальновідомому факті, що французи вживають жаб в їжу.

Приклади метонімічного використання **ботанічних назв**, що ґрунтується на перенесенні назв реалій рослинного світу на етнічні групи, не є чисельними у сучасній англійській мові: *limey* “лайм, вид лимону” (*Am and Aus dated slang*) – британець [3, с. 823]: *a British sailor or ship, or just a Briton. It derives from the practice of issuing lime juice to a ship’s crew to combat scurvy* [2, с. 664]. Національною емблемою Уельсу є цибуля-порей, тому лексема *leek* “цибуля-порей” [1, с. 156] позначають валлійця. Британці називають чехів *mushroom-pickers* [1, с. 156] – чехи, підкреслюючи їх любов до збирання грибів.

Окрему групу метонімічних переносів, у термінах яких осмислюється етнічна ідентифікація, становлять переноси з використанням **назв матеріальних предметів**. У сучасній англійській мові фіксуються чисельні номінації іноземців з посиланням на їх **традиційні страви**:

а) *страви та продукти харчування*: *spag* [4, с. 112] – італієць, *greaseball, greaser, grease-gut, beaner, bean-bandit* [5, с. 12] – мексиканець, американець іспанського походження, *ricer* [4, с. 113] – представники східних народів, *frog* – француз, *butterbox* [4, с. 112] – голландець;

б) *приправи*: *oiler, pepper-belly* [5, с. 12], *chili-chomper* [5, с. 12] – мексиканець; *spinach* [1, с. 156] – іспанець. Цікавим є використання паралельно з традиційною стравою лексеми *bender* (*bender– infml a period during which a large amount of alcoholic liquid is drunk* [3, с. 117]), що асоціюється з надмірним вживанням певного продукту, створює негативну емоційну оцінку відповідного етносу: *taco bender* [5, с. 12] – мексиканець, *spaghetti bender* [4, с. 112] – італієць, *bagel bender* [4, с. 113] – єврей.

Надзвичайне поширення та популярність у деяких народів окремих продуктів харчування спричинили появу цілого ряду національних прізвиськ. По-перше неодноразово зустрічається структурна модель з компонентом ‘картопля’: *potato-eater, potato-head* [1, с. 156] – ірландець. Не менш продуктивним є використання в етнічних назвах компоненту ‘капуста’: *cabbage-head, cabbage-eater* [1, с. 155] – німець, та *kraut, krauthead* [5, с. 160], де елемент ‘*kraut*’ походить від нім. *Sauerkraut* – квашена капуста.

Культурно-інформативним є використання лексеми *herring* в етнічних назвах жителів морських держав, оскільки риба є не тільки основним національним продуктом, а й важливим компонентом образно-мовної картини світу. Наприклад: *herring-snapper* – швед; *herring-destroyer* – норвежець; *pickle-herring* – голландець [1, с. 148].

У межах **соціологічної метонімії**, де референтом виступає певний народ, корелятом можуть бути сутності або явища, що існують у соціумі та визначаються суспільством, такі як: **політичний устрій держави, символіка держави, назви етнічних спільнот, характерний спосіб діяльності/сама діяльність людини**.

Номінативні одиниці **uncle, Uncle Sam** [3, с. 1581] – американець, та **John Bull** [3, с. 767] – англієць, демонструють використання культурологічних реалій, пов'язаних з **символікою держави**, на позначення народу: **Uncle Sam** – (*infml*) 1. *the United States of America or its government*, 2. *an image of a tall thin man with a white beard and a tall hat*; **John Bull** – (*dated infml*) *a character who represents a typical Englishman or the English people in general*.

Назви інших етнічних спільнот або загальна назва об'єднання людей може стати основою для переносу при етнічній номінації: **hun** [2, с. 570] вживається стосовно німців і характеризує їх як жорстоких людей. У цьому ж ряду етнічних назв, що виникли на підставі перенесення назви групи людей знаходяться **Yank (s), Yankee, yankee** – американець (перенесення назви жителів північних штатів, особливо солдатів у громадянській війні, на всіх американців) [3, с. 1695].

У наступних прикладах певний етнос номінується відповідно до **характерного виду/способу діяльності**: **spic, spick, spik** [3, с. 1390] (*Am & Aus taboo slang*) *a person from a community that speaks Spanish (offensive)* – мексиканець або іспаномовна особа (апелювання до поганого володіння англійською мовою). Культурно-специфічна інформація про традиційну музику та танець закладено у використанні номінативних одиниць **boogie (to dance to pop music)** [3, с. 147], **jig (an energetic traditional dance of Great Britain and Ireland, or the music that is played for such a dance)** [3, с. 764] для номінації представників негроїдної раси.

Отже, група етнізмів-прізвиськ образного характеру представлена номінативними одиницями, при створенні яких за основу береться будь-яка примітна ознака, що є властивою певному етносу (фізична ознака, гастрономічні уподобання, типова поведінка, соціальний стан тощо). Перенесення назви з предмету або явища на етнічну спільноту відбувається на підставі **метонімічного** переосмислення значення. При використанні метонімічного переносу у сучасній англійській мові на позначення представників “чужих” етносів залучаються назви з наступних сфер: **біологічної, соціологічної** та назви **предметів матеріальної культури**.

Список використаних джерел

1. Рогач О.О. Структурно-семантичні особливості фразеологізмів з етнонімами (на матеріалі англійської, російської, української, французької, польської мов): Дис. ...канд. філ. наук: 10.02.15. – К., 1999. – 195 с.
2. Brewer's Dictionary of Phrase and Fable / Ed. by I. H. Evans. – London: Cassell Publishers Ltd, 1991. – 1220 + xxi p.
3. Cambridge International Dictionary of English. – Cambridge: CUP, 1995. – 1774p.
4. Green J. The Slang Thesaurus. – London: Penguin Books, 1986. – 280 p.
5. Thesaurus of American Slang / Ed. by L.Chapman – London and Glasgow: Collins, 1990. – 489 p.

Summary

The article investigates ways of creating figurative ethnic nicknames in modern English. It is concluded that metonymic transference may involve lexical units from different spheres: biological, sociological and object.

Key words: *ethnic names, nicknames, metonymy, metonymic transference.*

ДИСКУРСИВНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ СИТУАЦІЇ “ЛЮДИНА – ВЛАДА” (НА МАТЕРІАЛІ “ПІГМАЛІОН” Б.ШОУ)

Стаття присвячена аналізу зміни владних відносин через дослідження дискурсу в I та V актах п'єси Бернарда Шоу “Пігмаліон”.

Ключові слова: дискурс, влада, відносини, Пігмаліон, зміна.

The theory of discourse and power, which was put forward by the French philosopher Michel Foucault [1], is more and more frequently employed in literary criticism. As one kind of discourse, conversation plays an essential role in understanding drama, “Pigmalion” is no exception.

The aim of this article is to analyze the discourses between Eliza and Higgins and through this analysis to present the change of their power relation in the act I and V. Specifically, the following analysis is developed around six aspects of their discourses, addresses, speech length, turn-taking, topic control, speech act and linguistic features.

Eliza and Higgins are respectively a flower girl and a famous linguist at the very beginning of this play. Without considering their discourses, their power relation can be rather obviously inferred from their social status. In Act I, Eliza comes onto the stage, selling flowers to those who are waiting for taxis on a raining night. What she says is either to beg the ladies and gentlemen to buy her flowers or to follow their speeches and answer their questions. These are the speeches of a poor flower girl. On the other hand, Higgins, as a famous linguist, is proud and arrogant. His arrogance and contempt for Eliza is clearly shown in his speeches. In Act I, Higgins calls Eliza “you silly girl”. And because of her cockney accent, he speaks to her rudely, “You come from Anwell. Go back there”. However, with the development of the plot, in the process of their language training, changes happen not only in their feelings to each other, but also their discourse. In Act V, after Eliza’s leave, Higgins comes to her mother eagerly to look for her. On the way, he meets Eliza’s father. He asks him worriedly, “Have you found Elize? That’s the point”. The address has already changed from rude “you silly girl” to “Eliza”. Now, calling her Eliza means respect.

Another aspect of the analysing discourse is speech length. In a conversation, the one who speaks longer is usually the one who possess more power. Eliza’s speeches in Act I are obviously shorter than those in Act V, and without much content. Also, compared with those in Act V, her speeches in Act I are not so coherent and logical. What’s more important, they do not carry much meaning. As a flower girl, Eliza only wants to sell her flowers, so begging others to buy her flowers is her major goal and almost all her speeches are presented around this. In contrast, she is not the shabby flower girl any more in Act V, and she has learned language, so she knows how to present her thoughts skillfully. When facing Higgins, she does not hesitate to express any of her ideas. So her speeches in Act V are rather longer, sometimes even longer than Higgins’s, and full of her independent viewpoints.

Another aspect, turn-taking, also deserves readers’ attention. Speech acts are often connected together into sequences of turns in conversation. Usually, we expect a question to be followed by an answer, an offer by its acceptance or refusal, and order by that order being carried out, and so on. But it is not so in a real conversation as well as in dramatic conversation. “The normal turn-taking patterns deviate. And turn-taking patterns and deviation from relevant turn-taking norms can easily become meaningful in texts” [3, p. 205]. Eliza takes more turns in Act V than in Act I, while Higgins’s case is just the opposite one. The frequency of the two characters’ turning-take in Act I and Act V is shown specifically in the following tables and charts.

Table 1. Turn-taking of Eliza and Higgins in Act I

Speakers	Page Turns				
	21	22	23	24	25
Eliza	0	3	1	3	1
Higgins	1	2	3	2	4
Others	2	2	4	5	9
Total	3	7	8	10	14

The above table and bar chart show the number of turns that Eliza and Higgins take in Act I. Generally speaking, Eliza takes fewer turns than Higgins. The power-relation between them is exposed that Higgins possesses more power in Act I than Eliza does. The number of her turns is determined by her identity as a flower girl, her lower-class social status, her poor cockney accent, etc.

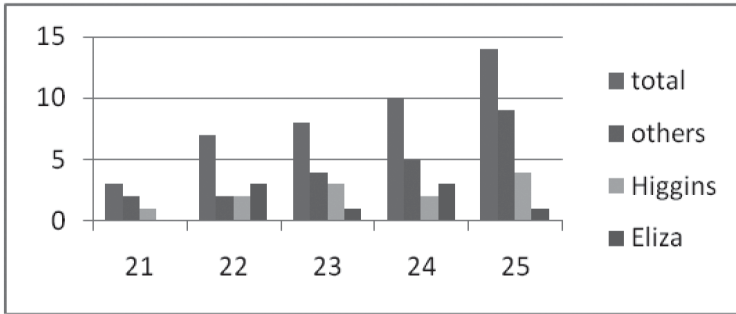

Table 2. Turn-taking of Eliza and Higgins in Act V

Speakers	Page Turns				
	121	122	123	124	125
Eliza	7	6	3	2	1
Higgins	2	1	2	0	0
Others	6	3	6	13	4
Total	15	15	11	15	5

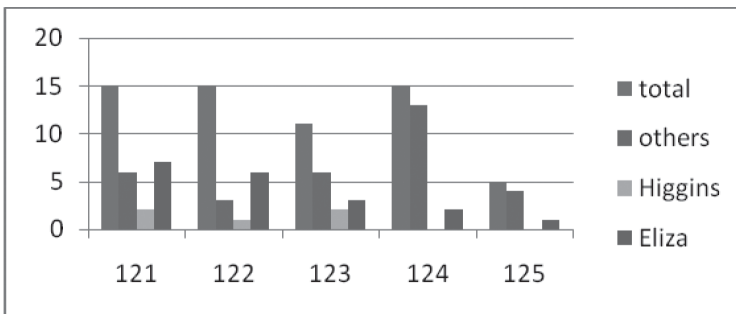

Table 2 with the bar chart following it together illustrate the turn-taking of Eliza and Higgins in Act V. It is clearly shown that Eliza takes more turns than Higgins in Act V. On p. 121 and 122, Eliza takes far more turns than Higgins. To compare the two tables and bar charts, two conclusions can be made: firstly, changing her identity from a flower girl to a lady, Eliza's discourse features have changes; secondly, she possesses more power, even more than Higgins, that is to say, the power-relation between them has changed.

The last but not the least important aspect is about linguistic features. In Act I, the flower girl's language is rather informal, fraught with slangs, mouth-fillers and idiolect. For example, "Ow, eez ye-ooa san, is e?", "Ah-ow-oooh!" ..., "what she do?" etc. Moreover, some sentences in this act are not grammatically acceptable in a strict sense. These linguistic features of her discourse imply the girl's illiteracy and her incompetence in discourse. In Act V, after receiving the training, Eliza's language becomes refined and standard. All the slangs, mouth-fillers and idiolects are removed from her speeches. Felicitous diction is employed to fit her graceful manners of a lady. Besides, the sentences in Act V are quite long and complex in structure, and appropriate use of rhetorical devices imparts a sense of elegance, forming a sharp contrast with those in Act I which are structurally simple, with nearly no figures of speech. All these features endow Eliza's discourse with more and more power.

To sum up, from the above analysis of the discursal features, the change of the power-relation between Eliza and Higgins is clearly presented.

Through the above comparative study between the beginning and the end of the play, we came to the conclusion that Eliza's final success in holding the power in her relations to others, Higgins in particular, best illustrates the dramatic change in her identity – from a subordinate and inferior flower girl to a self-assertive and respectable lady.

Список використаних джерел

1. Foucault M. Power/ Knowledge / M. Foucault – New York: Pantheon, 1980. – 124 p.
2. Shaw B. Pygmalion: A Romance In Five Acts / B. Shaw – London: Penguin Books, 1941. – 160 p.
3. Short M. Exploring the Language of Poems, Plays and Prose / M. Short – London and New York: Longman, 1996. – 271 p.

Summary

This article deals with the analysis of the change of power relationships through examining the discourses in Act I and Act V of the Bernard Shaw's play "Pygmalion".

Key words: *discourse, power, relation, Pygmalion, change.*

THE CONCEPTUAL SYSTEM “THE POET AS A CARRIER OF CULTURE” IN POLISH AND ENGLISH MENTAL SPACE (ON THE BASIS OF WORKS BY T. S. ELIOT AND W. SZYMBORSKA)

Концептуальна система “поет як носій культури” передбачає вивчення мовних характеристик та соціокультурних особливостей відповідного концепту у польськомовному та англomовному ментальному просторі на матеріалі творів Т. С. Еліота та В. Шимборської.

Ключові слова: ментальний простір, концептуальна система, поет, мова, носій культури.

The aims of our article are to study the notions of mental space set up by Fauconnier Gilles (1994), Evans Vyvyan (2006) and conceptual system by A. Maslova (2007), also to investigate the image of a poet as it is presented in T. S. Eliot’s and W. Szymborska’s works which can be taken into consideration as a representative and a carrier of a culture in Polish and English mental spaces

Mental spaces are very partial assemblies constructed as we think and talk, for purposes of local understanding and action [7]. The main difference between a mental space and a possible world is that a mental space does not contain a faithful representation of reality, but an idealized cognitive model [8, p. 240.]

Building of mental spaces and establishment of mappings between those mental spaces are the two main processes involved in the construction of meaning [6, p. 394.] Meaning arises from a dynamic process of meaning construction, which we call **conceptualization** [6, p. 363]. Language and culture are indissoluble notions. The language carrier is the carrier of the definite conceptual systems. Every concept comprises substantially important for the carrier knowledge about the world [1, p. 41].

T. S. Eliot, in full **Thomas Stearns Eliot** – American-English poet, playwright, literary critic, and editor, a leader of the modernist movement in poetry in such works as *The Waste Land* (1922) and *Four Quartets* (1943). Eliot exercised a strong influence on Anglo-American

culture from the 1920s until late in the century. His experiments in diction, style, and versification revitalized English poetry, and in a series of critical essays he shattered old orthodoxies and erected new ones. The publication of *Four Quartets* led to his recognition as the greatest living English poet and man of letters, and in 1948 he was awarded both the Order of Merit and the **Nobel Prize** for Literature [2].

In his essay *Tradition and the Individual Talent* Eliot presents his conception of tradition and the definition of the poet and poetry in relation to it. “*In English writing we seldom speak of tradition, though we occasionally apply its name in deploring its absence*” [5]. Eliot states that, though the English tradition generally upholds the belief that art progresses through change – a separation from tradition, literary advancements are instead recognized only when they conform to the tradition. *Every nation, every race, has not only its own creative, but its own critical turn of mind; and is even more oblivious of the shortcomings and limitations of its critical habits than of those of its creative genius* [5].

Eliot challenges our common perception that a poet’s greatness and individuality lies in his departure from his predecessors. A poet must embody “*the whole of the literature of Europe from Homer*”, while, simultaneously, expressing his contemporary environment [5].

“*A poet must take as his material his own language as it is actually spoken around him*”. Correlatively, the duty of the poet, as Eliot emphasized in a 1943 lecture, “*is only indirectly to the people: his direct duty is to his language, first to preserve, and second to extend and improve.*” Thus he dismisses the so-called “*social function*” of poetry. The only “*method*”, Eliot once wrote, is “*to be very intelligent*” [4]. In effect, Eliot demonstrated that poet’s business is not just reporting feeling, but extending feeling, and creating a shape to convey it [4].

Wisława Szymborska – a Polish poet whose intelligent and empathic explorations of philosophical, moral, and ethical issues won her the **Nobel Prize** for Literature in 1996 [6].

In her Nobel speech *The Poet and the World* (“*Poeta i Hwiata*”) Wisława Szymborska gives her own view about the status of the Poet in our World. She states that “*there are no professors of poetry. This would mean, after all, that poetry is an occupation requiring specialized study, regular examinations, theoretical articles with bibliographies and footnotes attached, and finally, ceremoniously conferred diplomas*” [9]. But still their job is not that easy and there are a few people who call themselves as poets and among them she mentions Jozeph Brosky: “*he was the only one who enjoyed calling himself a poet. He pronounced the word without inhibitions*” [9].

According to Szymborska's speech, the Poet is a person who is looking for the answers to eternal questions, because he or she always says "I don't know". *Poets, if they're genuine, must also keep repeating "I don't know". Each poem marks an effort to answer this statement, but as soon as the final period hits the page, the poet begins to hesitate, starts to realize that this particular answer was pure makeshift that's absolutely inadequate to boot. So the poets keep on trying, and sooner or later the consecutive results of their self-dissatisfaction are clipped together with a giant paperclip by literary historians and called their "oeuvre" ...*[9].

For Szymborska the Poet is a personality who is aimed to make this world closer and familiar to other people, who "use phrases like "the ordinary world", "ordinary life", "the ordinary course of events" ..." [9], but "in the language of poetry, where every word is weighed, nothing is usual or normal", so the poet "will always have their work cut out for them".

Having analyzed the theories about the image of the Poet presented in Polish and English mental spaces, we have come to the conclusion that according to the Eliot's view the Poet is meant to preserve and improve his native language, and Szymborska in her Nobel lecture expresses her idea of the Poet as a "interpreter" of a ordinary world to ordinary people by means of poetry. Also we should notice that the main idea of essays by Eliot and Szymborska is that a poet while carrying his mother tongue carrier his national culture.

Список використаних джерел

1. Маслова В. А. Введение в когнитивную лингвистику : [учебное пособие] / В. А. Маслова. – М. : Флинта, 2007. – 296 с.
2. Britannica Online. [Online Resource]. – Available from : <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/184705/T-S-Eliot>
3. Britannica Online. [Online Resource]. – Available from : <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/579376/Wislawa-Szymborska>
4. Eliot T. S. [Online Resource] – Available from : <http://www.poetryfoundation.org/bio/t-s-eliot>
5. Eliot T. S. Tradition and the Individual Talent. [Online Resource] – Available from : <http://www.bartleby.com/200/sw4.html>
6. Evans Vyvyan. Cognitive Linguistics : An Intoduction / Vyvyan Evans, Melanie Green. – Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. – 851 p.
7. Fauconnier Gilles. Mental Spaces. [Online Resource] – Available from : <http://terpconnect.umd.edu/~israel/Fauconnier-MentalSpaces.pdf>

-
-
8. Fauconnier Gilles. *Mental Spaces : Aspects of Meaning Construction in Natural Language* / Gilles Fauconnier. – New York : Cambridge University Press, 1994. –
 9. Szymborska W. Nobel Lecture : The Poet and the World. [Online Resource] – Available from : http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/literature/laureates/1996/szymborska-lecture.html

Summary

This article deals with notions of mental space and conceptualization, although it conveys a conceptual system of the poet as a carrier of culture as it is presented in works by Nobel-prize winners T. S. Eliot and Wislawa Szymborska.

Key words: *mental space, conceptual system, poet, language, a carrier of a culture.*

ОБРЯДОВА ВЕСІЛЬНА ЛЕКСИКА В АНГЛІЙСЬКІЙ, УКРАЇНСЬКІЙ І ПОЛЬСЬКІЙ МОВАХ

У статті розглядаються обрядові номінативи на позначення одруження, дійових осіб весілля та весільної атрибутики, а саме обручок у англійській, українській та польській мовах. З'ясовується їх мотивація, образна основа і внутрішня форма.

Ключові слова: номінатива, мотивація, образна основа, внутрішня форма.

Сфера найменувань явищ традиційної духовної культури є одним із основних, частотних і порівняно малозмінних шарів лексико-фразеологічної системи мов. Ця сфера належить до фоновіої лексики, тобто лексики з національно-культурним асоціативним ореолом. Найменуванням обрядового циклу, в тому числі й весільного, притаманний набір своїх ознак, характерних для культурної й фольклорної лексики, зокрема синонімічність, обрядовий символізм і метафоризм.

Лексика на позначення обрядів, пов'язаних з готуванням до весілля, обрядів, що санкціонують шлюб, самого ритуалу одруження широко представлена в родинній обрядовості англійської, української і польської мов.

На позначення одруження в зіставлюваних мовах уживаються такі дієслівні та іменникові обрядові номінативи (ОН): укр. одружувати(ся) / одружити(ся), брати / взяти шлюб/ побратися [1, с. 625], щодо чоловіка ще: (о)женити(ся), щодо жінки ще: віддати / віддати заміж, виходити / вийти заміж; в іменниках: одруження, шлюб, з похідними дієсловами: пошлюбити 'одружити(ся); повінчати(ся)' [1, с. 486], вінчатися / повінчатися'; щодо жінки: віддання, заміжжя (у значенні 'шлюбне життя'); англ. to marry, to wed 'одружувати(ся)', to get married, to make a match (букв. 'побити пару'), to give hand (букв. 'давати руку') 'одружуватися; виходити заміж', щодо жінки – ще to husband 'виходити заміж' (від a husband 'чоловік [у шлюбі]'), в іменниках: marriage 'одруження, шлюб; церемонія одруження, весілля', wedding 'церемонія одруження, весілля; шлюб', wedlock 'шлюб; подружнє життя', nuptials

мн. офіц. ‘одруження; шлюб’; пол. zawierać małżeństwo, chajtać się ‘одружуватися’, zaręczać ‘обручати’, wychodzić za mąż ‘одружуватися’, щодо чоловіка żenić się ‘женитися’, в іменниках: ślub, przysięga, wesele ‘шлюб, присяга, весілля’, ślub kościelny ‘церковний шлюб’, в описових дієслівно-іменникових словосполученнях: brać ślub ‘брати шлюб’ [7].

Найважливішими дійовими особами весілля є, звичайно, самі наречені. Усі здійснювані нареченими обряди в більшості випадків символізували їхній перехід із одного соціального статусу в інший. Так, варто відзначити такі ОН: укр. відданиця ‘дівчина шлюбного віку’, дівчина на виданні – від віддавати, видавати ‘одружувати (дочку)’; жених ‘чоловік стосовно до жінки, з якою збирається взяти шлюб’; субстантивовані дієприкметники наречений і наречена (від наректи ‘назвати; найменувати; оголосити ким-небудь’ [2, с. 42];

англ. a bride ‘наречена’, a bride elect ‘т.с.’ – від to elect ‘вибирати; робити вибір’ і a bride; a fiancé ‘жених’, a bridegroom, a groom ‘т.с.’; дієприкметники за походженням a fiancée ‘наречена’, betrothed ‘обручений/а; той (та), хто одружується’, the betrothed pair ‘наречений і наречена’ – від to betroth ‘обручати’ [4, с. 210; 5, с. 48]; ringed ‘обручений/а; одружений/а’ – від a ring ‘обручка’; affianced ‘обручений/а’ [6, с. 703]; пол. panna młoda ‘молода’ і pan młody ‘молодий’; narzeczony і narzeczona ‘наречений, жених і наречена’ – від narzekać ‘нарікати’; oblubieniec ‘наречений’, oblubienica ‘наречена’ – від lubić ‘любити’, wybranka і wybraniec – від wybierać ‘обирати’ [7].

Важливою весільною атрибутикою є обручки, якими під час весілля обмінюються молоді. ОН на позначення обручок наявні в усіх зіставлених мовах: укр. ОН [весільний, обручальний] перстень ‘кільце з дорогого металу, часто оздоблене каменем, що його носять на пальці як прикрасу’ – від перст ‘палець руки’ [2, с. 354], обручка – від обруч ‘зап’ястя; браслет; кільце’; англ. ОН a gimmel ring ‘весільна каблучка з коштовним каменем’ – від a gem ‘коштовний камінь; перлина’ і a ring ‘перстень’ [3, с. 34], англ. a wedding ring ‘т.с.’ – від to wed ‘одружувати(ся)’ і a ring ‘перстень’ [3, с. 73], пол. pierścionek zaręczynowy ‘т.с.’ – від pierścionek ‘перстень’ і zaręczyny ‘заручини’, obrączka ślubna – від obrączka ‘обручка’ і ślub ‘весілля; шлюб’ [7], як атрибути весілля виступають культурними еквівалентами, культурно-семантичними аналогами й повними відповідниками. На семантичному рівні символіка пернів полягає у фізичній єдності чоловіка й жінки. Сам перстень виступає знаком вірності й кохання.

У комплексі все вищезгадане відбиває стереотипний вияв образного мислення кожного з етносів, поєднання конкретних елементів у набір символічних архетипів, співвіднесених зі структурою семіотичного універсуму.

Список використаних джерел

1. Словник української мови: в 11 т. – К.: Наукова думка, 1970 – 1980. Т. 6. – 1975. – 832 с.
2. Етимологічний словник української мови: В 7 т. – К.: Наукова думка, 1982 – 2006. – Т. 4. – 2003. – 656 с.
3. Baker M. Wedding Customs and Folklore / Margaret Baker. – London: David and Charles, 1977. – 342 p.
4. Hole C. A Dictionary of British Folk Customs / Christina Hole. – Avon: Helicon, 1995. – 988 p.
5. Lockhart W.G. The Scottish Wedding Book / Wallace G. Lockhart. – Edinburgh: Publishing Scotland, 2002. – 128 p.
6. A Dictionary of Superstitions / [ed. by Iona Opie] – Oxford: Oxford University Press, 2005. – 973 p.
7. Słownik Synonimów Języka Polskiego. – Режим доступу: <http://synonimy.ux.pl/>.

Summary

This article deals with nominatemes referring to the ritual objects indicating marriage, wedding actors and wedding attributes as they presented in English, Ukrainian and Polish.

Key words: *nominateme, motivation, image basis, inner form.*

COMPARATIVE-SEMANTIC MODEL OF THE CONCEPT “MYSTERY”, BASED ON THE DEDUCTIVE METHOD

(ON THE MATERIAL OF “THE ADVENTURES OF
SHERLOCK HOLMES” BY SIR ARTHUR CONAN DOYLE
AND MOVIE “SHERLOCK HOLMES“, 2011-2012)

Стаття присвячена аналізу концепту «таємниця». Власне аналіз базується на матеріалах оповідань Артура Конан Дойла «Шерлок Холмс» та однойменного фільму, 2011-2012.

Ключові слова: *концепт, таємниця, дедукція.*

Concepts are mental categories for objects, events, or ideas that have a common set of features. This approach belongs to **George Lakoff** [3, p.77]. Vyvyan Evans regards the concept as a particular mental representation emphasizing a connection of a meaning and a linguistic symbol [2, p.47]. Actually this set of associations concerns a conventional meaning, but never a certain physical object in reality [1, p. 7]. While interpreting the concept we follow such linguists as V. N. Teliia, V. I. Karasik etc [4, p. 13]. The concept is regarded as a volumetric structure of knowledge, which expresses – on the contrary to the term – not only essential features of the objects, phenomena and situations, but everything that is filled with a knowledge about being in the language, which naturally provides national and cultural determination of the concept. The explanation gives us a possibility to broaden the quantity of phenomena which are united by the term “concept” and to realize it as an informational structure that reflects ideas of the mankind about objects of not only spiritual but material being as well.

Our purpose is to analyze the concept MYSTERY and to emphasize its cognitive layer. So, having analyzed the given data profoundly, we may state that the concept MYSTERY has a complex structure. We have figured out many examples of the synonymic families, compiled on the basis of “The Adventures of Sherlock Holmes” by Sir Arthur Conan Doyle and film “Sherlock Holmes“, 2011-2012, that illustrates the concept “MYSTERY” in its versatility.

The concept MYSTERY is a structure with a constant nomenclature of essential features that corresponds to its function; this concept is used to create a mysterious atmosphere, to intrigue and motivate a profound interest – the more extraordinary the object is, the deeper interest appears. The concept MYSTERY is a socio-valuating concept and in human consciousness it corresponds to the norms that determine different social notions, opinions and stereotypes. The concept MYSTERY is the result of a human psychic – inner phenomenon of consciousness.

Deductive reasoning was first described by the ancient Greek philosophers. It was described as the process of reaching a conclusion that is guaranteed to follow, if the evidence provided is true and the reasoning used to reach the conclusion is correct. The conclusion also must be based only on the evidence previously presented; it cannot contain new information about the subject matter. Deductive reasoning works from the “general” to the “specific”. This is also called a “top-down” approach. The deductive reasoning works as follows: think of a theory about topic and then narrow it down to specific hypothesis (hypothesis that we test or can test).

So we have arranged 11 synonymic families which reflect the concept MYSTERY from different aspects, but in any case emphasizing deductive method in solving the mysteries. For example, Darkness may be regarded not only as complete absence of light, but also as total mystery, strange and unsolved secret.

*... he turned down the lamp, and we were left in **darkness** [1, p. 78].*

*The woman was standing in the aperture, the **darkness** of the hall behind her... [1, p. 104].*

*“I shall not keep you waiting an instant,” said he, and vanished into the **darkness** [1, p. 103].*

Thus, the characters of Conan Doyle not only act so often during the night, but also are *left in **darkness*** as a result of dealing with some Mystery.

And now let us see how the concept MYSTERY is revealed by means of its lexico-semantic representative Mystery. **Mystery** implies the quality that something or someone has when they seem strange, secret, or difficult to understand or explain. In more broad and general sense it is an event, situation etc that people do not understand or cannot explain because they do not know enough about it.

*...homely as it looks, this thing has some deadly story linked on to it – that it is the clue which will guide you in the solution of some **mystery**, and the punishment of some crime [1, p. 6].*

... the facts slowly evolve before your own eyes, and the **mystery** clears gradually away as each new discovery furnishes a step which leads on to the complete truth [1, p. 86].

Investigation implies an attempt to find out the truth about or the causes of something such as a crime, accident, or scientific problem. Exactly with such matters as crimes and accidents Sherlock Holmes and doctor Watson deal constantly.

I had no keener pleasure than in following Holmes in his professional investigations and in admiring the rapid deductions as swift as intuitions, and yet always founded on a logical basis with which he unraveled the problems which were submitted to him [1, p. 43].

... for, working as he did rather for the love of his art than for the acquirement of wealth, he refused to associate himself with any investigation which did not tend towards the unusual, and even the fantastic [1, p. 41].

The very concept MYSTERY is brightly revealed not only in lexicosemantic representatives, but also in the titles of the movie “Sherlock Holmes”, written by Steve Moffat, produced by Sue Vertue. As far as we know, titles describe the theme of the story most brightly and completely. The titles are allusions to the works of Conan Doyle: “*Study in Pink*”, “*The Blind Banker*”, “*The Great Game*”, “*A Scandal in Belgravia*”, “*The Hounds of Baskerville*”, “*The Reichenbach Fall*”. Every title hints upon the next Mystery, e.g. “*The Blind Banker*” creates some sinister and dark atmosphere of the approaching catastrophe, while “*The Great Game*” emphasizes exciting and tense, unpredictable and very adventurous process of investigation of the Mystery. “*A Scandal in Belgravia*” is a reminiscent of “*A Scandal in Bohemia*” – not only in the title, but also in the content as well as “*The Hounds of Baskerville*”.

So we can see the following links to the concept MYSTERY:

Darkness – Investigation – Mystery

Sherlock Holmes is in “*Darkness*”, being ignorant about the whole situation of crime or accident. He *investigates* the subject profoundly by means of the method of *deduction*. Finally he comes across the solution of *Mystery*. The atmosphere either of the book, or of the movie is veiled with the soul of Mystery, we are ready to see the hints and clues everywhere: in every movement and in every word. The lexicosemantic representatives are not occasionally used so often in the speech of the characters and in author’s speech: they are intended to provide such an effect upon a reader or a viewer.

Список використаних джерел

1. Conan Doyle, Arthur. The adventure of the speckled band / Arthur Conan Doyle. – К.: Знання, 2009. – 245 p.
2. Evans, Vyvyan and Melanie Green. Cognitive Linguistics. An Introduction / Vyvyan Evans and Melanie Green. – Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006. – 830 p.
3. Lakoff, George and Mark Johnson. Philosophy in the Flesh / George Lakoff and Mark Johnson. – New York: Basic Books, 1988. – 160 p.
4. Teliia V.N. Cultural strata by phraseological and discursive practices / Ed. by V.N. Teliia. – Moscow: Iazyki Slavianskoi Kul'tury, 2004. – 340 p.

Summary

*The article deals with the analysis of the concept *Mystery*. The analysis itself is based upon “*The Adventures of Sherlock Holmes*” by Sir Arthur Conan Doyle and the movie “*Sherlock Holmes*”, 2011-2012.*

Key words: *concept, mystery, deduction.*

THE CONCEPT “MYSTERY” AND ITS REPRESENTATION IN “THE ADVENTURES OF SHERLOCK HOLMES” BY SIR ARTHUR CONAN DOYLE AND “TALES” BY WASHINGTON IRVING

У статті досліджується репрезентація концепту MYSTERY у працях Артур Конан Дойла та Вашингтона Ірвінга. Концепт вербалізують лексичні, стилістичні та синтаксичні засоби, структуровані у синонімічні ряди.

Ключові слова: концепт, ментальна репрезентація, синонімічний ряд, асоціації.

Concept is regarded by George Lakoff as a mental category for an object or an event, and has a common set of general features [3, p.77]. Also the concept may be understood as a special mental representation that attracts our attention to the fact of connection of a meaning and a linguistic symbol [2, p.47].

The generalized amount of associations that form the concept itself reveal a conventional meaning, but these associations never underline the presence of a certain physical object in reality [2, p. 7]. In the course of interpretation of the concept we follow such linguists as V. N. Teliia, V. I. Karasik etc [4, p. 13]. They regard the concept as a volumetric structure of knowledge, and this structure is able to express everything that is filled with a knowledge about being in the language not only the most important features of a certain object, phenomenon or situation, and that is its difference from the term.

Our purpose is to analyze the representation of the concept Mystery on the material of two books.

The essence of the concept “Mystery” is expressed not only by different stylistic means and devices, but also by lexical and syntactical means. The words and phrases, that illustrate the notion of Mystery, form the unique structure of the investigated concept.

During the course of comparison of these two works we have made the following conclusions:

Sir Arthur Conan Doyle:

- Usage of colloquial speech patterns in order to provide picturesque and vivid picture of the true life;
- Emotional speech of characters;
- Clearness of the expressions;
- Dialogue dominates monologue as it helps Sherlock Holmes to solve the mystery.

Washington Irving:

- Usage of elevated speech patterns and standardized form of the language;
- Usage of epithets and metaphors;
- A great number of descriptions, they dominate dialogues and monologues;
- Marvelous descriptions of nature.

We have arranged three significant representatives of the concept Mystery on the materials of “The Adventures of Sherlock Holmes” by Sir Arthur Conan Doyle:

Fear – Sign – Secret

Fear implies the feeling you get when you are afraid or worried that something bad is going to happen. It is like premonition of grief. This lexico-semantic representative is mostly generalized and stylistically neutral in its meaning. We may state it to be the key word of this synonymic family.

The very horror of my situation lies in the fact that my fears are so vague and my suspicions depend so entirely upon small points, which might seem trivial to another, that even he to whom of all others I have a right to look for help and advice looks upon all that I tell him about it as the fancies of a nervous woman [1, p. 46].

And Holmes' fears came to be realized, for from that day to this no word has ever been heard either of the beautiful woman, the sinister German, or the morose Englishman [1, p. 120].

I slipped out of bed, all palpitating with fear, and peeped round the corner of my dressing-room door [1, p. 174].

Of course I might have fled from the house, but my curiosity was almost as strong as my fears [1, p. 235].

Sign as a lexico-semantic representative of the concept investigated has different explanations and interpretations. For instance, it can be understood as an event, fact etc that shows that something is happening or that something is true or exists. Another possible variant is as follows: a mark or shape that has a particular meaning.

He has endeavoured to conceal some of these stains upon the felt by daubing them with ink, which is a sign that he has not entirely lost his self-respect [1, p. 12].

*My heart turned to water, for there was no **sign** of the stone, and I knew that some terrible mistake had occurs [1, p. 39].*

*I waited until midnight, but there was no **sign** of his return, so I retired to my room [1, p. 190].*

*That brought out the first **signs** of grief that he had shown [1, p. 201].*

Secret means something that is kept hidden or that is known about by only a few people.

*“You have been recommended to me as being a man who is not only proficient in his profession, but is also discreet and capable of preserving a **secret**” [1, p. 94].*

*I took a few of my friends into the **secret**, however, and they suggested that we should quietly and secretly work our own little deposit [1, p. 98].*

*We guard our **secret** very jealously... [1, p. 99].*

*... it is an open **secret** that the Duke of Belmoral has been compelled to sell his pictures within the last few years... [1, p. 128].*

*As he loved his cousin, however, there was an excellent explanation why he should retain her **secret** – the more so as the **secret** was a disgraceful one [1, p. 200].*

We have also arranged three representatives of the investigated concept on the material of “Tales” by Washington Irving:

Fear – Gloomy – Vanish

Fear implies the feeling caused by the nearness or possibility of danger or evil; the subject of this feeling sometimes lacks courage and he may be simply a coward.

*Ichabod, whose **fears** increased with the delay, jerked the reins on the other side... [5, p. 33].*

*... he had left the neighborhood, partly through **fear** of the goblin and Hans Ripper... [5, p. 34].*

Gloomy means darkness which is the result of a weak natural or artificial light or other obstacles like clouds, trees, fences, etc., that hinder from spreading the light. Besides it gives the subject an unpleasant impression, dismal thoughts and oppressive feeling.

*They were afraid to venture alone about the **gloomy**, black-looking chambers [5, p. 220].*

*The swamp was thickly grown with great **gloomy** pines and hemlocks, some of them ninety feet high, which made it dark at noonday, and a retreat for all the owls of the neighborhood [5, p. 189].*

Vanish implies a complete, mysterious and usually sudden passing. It suggests absence of all traces or any due to find a subject.

...just as they came to the church bridge, the Hessian bolted, and vanished in a flash of fire [5, p. 425].

The chairs, tables, tongs and shovel, slunk in an instant as quietly into their places as if nothing had happened, and the musician **vanished** up the chimney... [5, p. 432].

These representatives illustrate the concept Mystery brightly and vividly. They preserve all the features and associations that the concept Mystery can ever convey. The very these representatives are not occasionally used so often in the speech of the characters and in author's speech: they are intended to provide such an effect upon a reader.

Список використаних джерел

1. Conan Doyle, Arthur. The adventure of the speckled band / Arthur Conan Doyle. – К.:Знання, 2009. – 55 p.
2. Evans, Vyvyan and Melanie Green. Cognitive Linguistics. An Introduction / Vyvyan Evans and Melanie Green. – Edinburgh: EdinburghUniversityPress, 2006. – 830 p.
3. Lakoff, George and Mark Johnson. Philosophy in the Flesh / George Lakoff and Mark Johnson. – New York: Basic Books, 1988. – 160 p.
4. Teliia V.N. Cultural strata by phraseological and discursive practices / Ed. by V.N. Teliia. – Moscow: IazykiSlavianskoiKul'tury, 2004. – 340 p.
5. Irving, Washington. Tales / Washington Irving. – Moscow: Progress Publishers, 1982. – 470 p.

Summary

This article emphasizes the representation of the concept MYSTERY in the canvas of works by Sir Arthur Conan Doyle and Washington Irving. The concept is represented by lexical, stylistic and syntactical means and devices, arranged in the structure of synonymic families.

Key words: *concept, mental representation, synonymic family, association.*

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПРИНАДЛИВОСТІ ДО ПРОТИПРИРОДНИХ АСПЕКТІВ СМЕРТІ (ЗА ОПОВІДАННЯМ Е.А.ПО “THE FALL OF THE HOUSE OF USHER”)

У статті досліджується концепт СМЕРТЬ в оповіданнях Едгара Аллана По та її протиприродні види, засоби їхнього прояву. Аналізується вербальне представлення семантичного поля цього поняття в творі “The Fall of the House of Usher”.

Ключові слова: *концепт СМЕРТЬ, вербалізація, лексичний ряд, лексична лінія, когнітивний метод.*

Загальною тенденцією сучасної лінгвістики є звернення до людського фактору в мові, коли лінгвістичні пошуки спрямовані на вивчення процесів мислення та їхнього зв'язку з культурою людини. Саме тому дослідження художнього тексту як системи мовних засобів є одним із найактуальніших напрямів сучасної лінгвістики.

Дослідження авторської концептуальної системи відбувається в межах антропоцентричного напрямку науки. Аналіз художньої тканини творів дає змогу виявити закономірності індивідуального процесу відображення дійсності, а відповідно, і закономірності художнього мислення та уяви того чи іншого автора.

Велике значення в аналізі художнього тексту відіграють релевантні складові концепту та його вербалізація. Різноманітні визначення концепту сходяться лише в апелюванні до процесів мислення та пізнання. Різні види вербалізації авторського знання та пізнання зображуваної дійсності становлять основи текстового концепту. Процес художньої когніції починається з моменту отримання автором відповідного життєвого досвіду та завершується написанням тексту. [3, с. 110].

Погоджуючись з усім вищезазначеним, ми приймаємо концепт як ментальне утворення, що відображає загальні уявлення автора про те чи інше явище та способи пізнання автором світу, які частково визначаються в мові різноманітними мовними засобами (маркери,

образи, лексеми тощо). У межах цієї статті проаналізовано поняттєвий та образний рівні концепту *СМЕРТЬ* на основі оповідання “The Fall of the House of Usher”.

Очевидно, що Едгар Аллан По – один із найскладніших та найсвоєрідніших письменників США. Його творчість – це видатне явище американської літератури ХІХ ст., воно викликає справжню зацікавленість, тим самим доводячи свою актуальність [2, с. 8].

Мотиви смерті, відчуття згасання та безнадійності пронизують усю творчість Едгара Аллана По. Саме у “страшних” новелах По виявив свою майстерність у створенні готичних сюжетів з чіткими подробицями, що справляють враження справжніх. [1, с. 574].

На образному рівні явище смерті асоціюється із феноменом страху та впливаючим з нього ефектом морального пригнічення. Для визначення вербального представлення концепту смерті ми виокремили єдине семантичне поле цього поняття і розділили його на лексичні ряди, які мають власну характеристику та вербальний репрезентант у тексті. Усі ці ряди пов’язані за значенням та релевантними лексичними одиницями.

Смерть виноситься на передній план з самого початку оповідання “The Fall of the House of Usher”. По використовує такий лексичний ряд “*dull*”, “*dark*”, “*soundless*”, “*dreary*”, “*oppressively*” в першому ж реченні тексту. Ця лексична лінія являє собою групу прикметників в концептуальному семантичному полі. Пора, під час якої відбуваються події – осінь, а саме холодні сутінки, що символізує кінець року та смерть природи. Така лексична лінія, що позначає час, у зачині твору тісно пов’язана із попередньою, бо створює ефект зародження страху, душевного неспокою.

У третій лексичній лінії виокремлено вербальні засоби зображення будинку. Варто зазначити, що автор майже “персоніфікує” будинок Ашерів, надаючи йому образ самої смерті через те, що враження від будинку чітко відповідає уявленням про враження від зустрічі зі смертю: “*mere house, and the simple landscape features of the domain – upon the bleak walls – upon the vacant eye-like windows – upon a few rank sedges – and upon a few white trunks of decayed trees – with an utter depression of soul which I can compare to no earthly sensation more properly than to the after-dream of the reveler upon opium...*”.

Автор описує й інтер’єр будинку. Увесь його образ створює відчуття гниття, затхлості. Часто вживаються кольори для опису: *black, gray-yellow, lurid, dark*. В зображенні кімнат використовуються гротескні метафори та порівняння. Четвертий лексичний ряд – це дієслова підібрані для опису дій оповідача. Вони вказують на психічно нездорову розумову активність та зосередженість на

жахливому: “*I know not*”, “*I looked upon*”, “*I paused to think*”, “*I pondered*”, “*I reflected*”, “*I gazed down*”. Це створює ефект наростаючого страху і впізнавання елементів смерті у всіх деталях твору.

Також в окрему лексичну лінію чітко виділяються іменники-репрезентанти розумової та чуттєвої сфери. Саме цей лексичний ряд є найважливішим у тексті, бо наголошує на психологічному відтворенні подій сюжету. Такі вербальні одиниці, як “*sense*”, “*spirit*”, “*sentiment*”, “*mind*”, “*soul*”, “*heart*”, “*depression*”, “*thought*”, “*impression*”, “*idea*”, взаємопов’язані з четвертим лексичним рядом за своїм впливом на читача.

Загалом усі ці лексичні ряди є взаємореlevantними в межах одного семантичного поля концепту *СМЕРТЬ*. Вони створюють унікальне враження душевного неспокою та маніакальної тривоги впродовж цілого твору.

Із самою смертю оповідач зіштовхується під час поховання сестри власника будинку. “*Blood on her white robes, and the evidence of some bitter struggle upon every portion of her emaciated frame*”. Опис її зовнішності є складовою концепту смерті у цьому творі. Образ сестри й є праобразом смерті, що тріумфує не лише у її появі, а й у розумінні оповідача того, що ця смерть увесь час йшла поруч з ним і він її не помічав.

Отже, для Едгара По зображення протиприродних аспектів смерті це “створення двозначного комічного сюжету, які з одного боку викликають жах та тривогу, а з іншого – є жартом і банальним фарсом” [4, с. 22]. Та основним є те, що По досяг досконалості у висвітленні саме “страшних” й протиприродних аспектів смерті, і яскраво демонструє цей парадокс в оповіданні “*The Fall of the House of Usher*”.

У цьому контексті дослідження творчості Едгара Аллана По видається нам надзвичайно цікавим, не лише через емоційну насиченість його творів, а й через їх недостатню вивченість. Перспективним, на нашу думку, є подальше вивчення концептуалізації сутностей буття Едгаром По та зіставний аналіз бінарного концепту *ЖИТТЯ-СМЕРТЬ*.

Список використаних джерел

1. Ковалёв Ю.В. Эдгар По / Ю.В. Ковалёв // История всемирной литературы: В 8 т. / Гл. ред. Г.П. Бердников и др. – М.: Наука, 1989. – Т. 6. – 880 с.
2. Королёва Л.Н. Национальное своеобразие Эдгара По-прозаика и его место в мировом литературном процессе: Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.01.05. МГУ им. М.В.Ломоносова. – М., 1974. – 20 с.

-
-
3. Кудашова Н.Н. Текстовый антропоцентризм в аспекте художественной когниции / Н.Н. Кудашова // *Филологические науки*. – 2009. – С. 109–117.
 4. Thompson G.R. *Poe's Fiction: Romantic Irony In The Gothic Tales*. – Wisconsin: University of Wisconsin Press, 1973. – 109 p.

Summary

The article examines the concept of DEATH in Edgar Allan Poe's short stories, its preternatural aspects and means of its manifestation. The verbal representation of the semantic field of this notion in the story "The Fall of the House of Usher" is analysed.

Key words: *cognitive linguistics, concept of DEATH, semantic field, lexical chains, lexicalization.*

ПЕРЕКЛАД АБЕВІАТУР ТА СКОРОЧЕНЬ В КОМП'ЮТЕРНОМУ ТЕКСТІ

Публікація присвячена вивченню перекладу абевіатур та скорочень в комп'ютерному тексті. Окресленні основні шляхи перекладу скорочень, що дозволяють ширше орієнтуватися у матеріалі. Увага приділяється перекладу та його вираженню у мовних одиницях. Дослідження проводиться у рамках матеріалу комп'ютерної термінології, що дає змогу зосередитись на поданій проблемі та доцільному її вирішенні.

Ключові слова: абевіація, комп'ютерний текст, мовна одиниця, комп'ютерна термінологія.

Словотвірні потенції англійської мови налічують різні способи словотворення, серед яких скорочення є найбільш поширеним, у комп'ютерній лексиці. Незважаючи на висвітлення широкого спектру проблем словотвору взагалі, та скорочення зокрема, в теоретичних випадках, скорочення не знаходять вичерпного тлумачення у наукових розвідках [1, с. 25]. Насиченість скороченнями притаманна науково-технічному типу тексту. Це пояснюється тим, що терміни у вигляді складних слів та словосполучень незручні для користування, оскільки часто складний термін вживається як короткий варіант у вигляді його головного компоненту. З іншого боку, мова може іти про реалізацію відомого закону мовної економії, чи економії мовних зусиль [3, с. 127]. Серед скорочень, що є одиницями комп'ютерної терміносистеми, можна назвати, наприклад, абевіатури PC – personal computer (мікроЕОМ, персональний комп'ютер), VR – virtual reality (світ, штучно створений за допомогою комп'ютерної техніки) CLS – Clear Screen (клавіша, що виконує наказ 'очистити екран'); акроніми TELEX – teletypewriter exchange (телекс), DIVOL – digital-to-voice translator (переклад цифрового коду на мовлення); скорочення, що являють собою перші склади слів: DEL – delete (клавіша, що призначається для ліквідації знака) та інші. Скорочення слова electronic до літери *e* зустрічається у термінах e-mail, e-cash, e-data, e-mall [2, с. 174]. Абевіатури сприяють компресії інформації на лексичному рівні, що є функціонально виправданим у межах науково-технічних текстів. Наприклад: ROM – Read Only Memory. У комп'ютерному дискурсі, найбільш відомі такі абевіатури: WAN (Wide Area Network) – будь-яка мережа, що охоплює більш ніж один будинок; WWW (World Wide

Web) – всевітнє інформаційне середовище й ін. Цікаво, що в комп'ютерних текстах скорочуються не тільки терміни, але й часто вживанні у розмовному мовленні словосполучення і цілі речення. Наприклад: GON – God Only Knows; TTYL – Talk To You Later; TYVM – Thank You Very Much; ІМНО – In My Humble Opinion та ін. Оскільки учасники комп'ютерного спілкування – це часто люди, знайомі з математикою, вони переносять вживання формул і різноманітних символів у комп'ютерний дискурс, що дозволяє його максимально стиснути: РМЖІ = Pardon My Jumping In, РGY = Post Graduate year, РGY-1, РGY-2 тощо. Але так перекладатися будуть не всі скорочення, тому що деякі з них мають відповідники у мові перекладу і не потребують додаткового пояснення, необхідність розширювати текст за рахунок пояснення є зайвою. У ході дослідження, об'єктом якого слугували 175 екземплярів англомовних та українських газет, було виявлено, що при перекладі з англійської мови на українську 48,2% становлять скорочення, які не мають відповідника в українській мові, в такому випадку перекладач звертається до описативного перекладу, 15,8% становлять скорочення, які можуть писатись однаково, але в повному варіанті будуть стосуватися різних референтів об'єктивної дійсності. Скорочення, які мають відповідники в мові перекладу і не потребують додаткового пояснення становлять 36%. Варто зазначити, що у комп'ютерному тексті нерідко буває елемент новизни, який є особливо цікавим для читача, але пов'язаний із вживанням нових термінів, ще не зафіксованих у словниках. Зрозуміло, що такі випадки можуть створювати серйозні проблеми для перекладача. Основна умова подолання цих труднощів полягає у детальному аналізі описуваного явища і передачі його термінами, що вже є ustalеними в науці.

Список використаної літератури

1. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. – К.: Вища школа: Вид-во при Київському університеті, 2001. – 166 с.
2. Єнікеева С.М. Особливості перекладу комп'ютерних термінів на українську мову // Вісник СумДУ. – 2001. – №5 (26). – С. 54-59.
3. Миньяр-Белоручев Р.К. Общая теория перевода и устный перевод. – М.: Московский лицей, 1980. – 350 с.

Summary

The article is devoted to studying to transfer of abbreviations and reductions in computer text. The main ways of transfer of reductions which allow to be guided more widely in a material are outlined. The attention is given to transfer and its expression in language units.

Key-words: *a framework material of computer terminology, abbreviation, language units.*

ЯЗЫКОВАЯ КОМПРЕССИЯ В АНГЛОЯЗЫЧНОМ РЕКЛАМНОМ СЛОГАНЕ

В статье рассматриваются основные средства языковой компрессии на материале рекламного слогана, направленные на сжатие текста за счет повышения информативности, коммуникативной направленности языковых единиц.

Ключевые слова: рекламный слоган, компрессия, способы словообразования.

Рекламный слоган несет в себе основную информацию о рекламируемом объекте и обладает наибольшей эмоционально-коммуникативной направленностью, поэтому он представляет особый интерес для лингвистического исследования. Понятие “слоган” восходит к галльскому языку и означает “боевой клич”. В 1880 г. понятие “слоган” было впервые использовано в современном значении. Первоначальное значение, по мнению Кеворкова, образно отражает его сущность: пленить покупателя и уничтожить конкурентов. В условиях жесткой конкуренции слоган является важной составляющей рекламной коммуникации. Слоган – это ударный инструмент рекламы, который должен быть понятным потребителю, идентифицировать потребителя с рекламируемым товаром. [2].

Основные лингвистические особенности рекламных слоганов рассматривали такие исследователи как В.Л. Музыкант, Е.А. Песоцкий, Д.Э. Розенталь, О.А. Феофанов, а также Р. Браун, Д. Огилви, Ч. Эдвардс и др.

Обобщая и систематизируя идеи вышеперечисленных исследователей, можно составить перечень основных лингвистических особенностей английского рекламного слогана, к числу которых отнесем:

1. Многоаспектность (многоуровневость) природы рекламного слогана, т.е. сочетание стилистического, синтаксического и лексического аспектов.

2. Прямая зависимость языка рекламного слогана от особенностей рекламируемого товара и целевой аудитории. Например, в рекламе электронной техники часто можно встретить слова “technology”, “intelligence”, “power” и т.п. А в рекламе косметики чаще будут использоваться такие слова как “color”, “beautiful”, “elegance” и т.п.

3. Экспрессивность лексики слогана, которая подразумевает не только эмоциональность, но и содержательность.

4. Важная роль подтекста, косвенность рекламного воздействия. Большинство рекламных слоганов косвенно создают такой образ, который уже напрямую влияет на выбор покупателя.

Помимо этого слоган должен легко запоминаться и распознаваться, поэтому он не может быть слишком длинным. Для уменьшения слоговой длины слогана и сохранения важной маркетинговой информации, содержащейся в нем, используют различные средства языковой компрессии.

В лингвистику термин “компрессия” пришел из теории связи в 60-х годах, где обозначал процесс “сжатия речевого сигнала без утери объема содержащейся в нем информации”. Лингвисты под языковой компрессией чаще всего понимают:

1. Уменьшение слоговой величины исходного текста за счет избавления от единиц речи, несущих второстепенную информацию, а также за счет лексических и грамматических трансформаций [1];

2. Преобразование исходного текста с целью придать ему более сжатую форму [6].

Обобщая определения, можно сказать, что языковая компрессия – это сжатие текста за счет повышения информативности языковых единиц.

Языковая компрессия осуществляется на нескольких уровнях: фонетическом, синтаксическом, морфологическом, лексическом и словообразовательном.

Фонетическая компрессия проявляется в разговорной речи и связана с нарушением фонетической нормы в связи с быстрым потоком речи и ее неформальностью. Например, в слоганах “I’m lovin’ it” для ресторана быстрого обслуживания McDonald’s или “Finger lickin’ good” для аналогичного ресторана KFC фонетическая компрессия проявляется в использовании апострофа для имитации разговорной речи. В письменном варианте слоганы выглядели бы так: “I’m loving it” и “Finger licking good”. В первом случае также сокращается вспомогательный глагол to be. Употребление усеченной формы вспомогательных глаголов, является характерной особенностью английской разговорной формы, которая распространена в рекламном языке: it is > it’s, it is not > it isn’t, I do not > I don’t, you can not > you can’t и т. д. Иногда в слоганах встречаются звуки, которые либо связаны с названием продукта, либо с его использованием. Например, набор букв Schhh в слогане “Schhh... You-Know-Who” для напитка Schweppes имитирует звук, который мы слышим, открывая бутылку газировки, и повторяет первые буквы названия

напитка. Слоган “Plop, plop, fizz, fizz, oh what a relief it is. Plink, plink, fizz, fizz” для шипучих таблеток Alka Seltzer созвучен со всплеском воды, когда в нее падает таблетка и шипением, когда она растворяется. Звуки слогана “Zoom-Zoom” для автомобилей Mazda схожи со звуками мотора при активном стиле вождения.

Морфологический уровень характеризуется использованием особых морфем для создания усеченных разговорных форм слов и высказываний. В английском языке наиболее распространены такие формы как: *got to > gotta, got you > gotcha, bet you > betcha, give me > gimme, going to > gonna, let you > letcha, lot of > lotta, lots of > lotsa* и другие. Удачный пример морфологической компрессии можно обнаружить в слогане “Milk’s gotta lotta bottle” для торговой марки Milk Marketing Board, в котором использование усеченных форм дает дополнительный эффект аллитерации.

Синтаксическая компрессия предусматривает сжатие знаковой структуры путем эллиптирования, грамматической неполноты, бессоюзия, синтаксической асимметрии (пропуска логических звеньев высказывания). Под синтаксической компрессией понимаются также опущение, членение, парцелляция, присоединение и другие процессы, способствующие уменьшению размера высказывания. Например, в слогане “Have a break. Have a Kit-Kat” используется членение, а в слогане “Betcha can’t eat just one” для торговой марки Lay’s пропущено подлежащее.

Примеры лексической компрессии можно найти в слоганах “It’s Miller time!”, “Just do it”, “Ah! Bisto”, где используются краткие, одноморфемные слова, слова широкой семантики, междометия, местоимения и т.д.

Явление компрессии тесно связано со словообразованием, т.к. при компрессии, так или иначе, появляются новые слова и смыслы. Анализ англоязычных слоганов показал, что наиболее часто компрессия проявляется при использовании таких способов словообразования, как словосложение, телескопия, аббревиация, усечение.

Так, в таком слогане, как “Martin Miller’s. Be a tastemaker” для джина Martin Miller’s, производное *tastemaker* представляет собой результат сложения основы существительного *taste* и глагола *make*, что можно перевести как “законодатель вкуса”. Слоган “The freshmaker!” для жевательной резинки Mentos также является примером компрессивного словосложения, где *freshmaker* образовано от основы существительного *fresh* и глагола *make*.

Яркий пример телескопии можно обнаружить в слогане “Pentel. The Pentelligent Choice” для компьютерного бренда Pentel. Про-

изводное слово *pentelligent* образуется от имени бренда *Pentel* и прилагательного *intelligent*.

Аббревиация выполняет в языке в чистом виде компрессивную функцию. Например, в слогане “No FT, no comment” для *Financial Times* аббревиация FT сокращает не только слоговую длину слогана, но и место, которое он будет занимать на рекламных материалах практически в 2 раза.

Пример усечения можно найти в производном слове *soke* в слогане “Live on the soke side of life” для *Coca-Cola*, образованном от названия бренда.

Таким образом, для повышения информативности слогана и уменьшения его слоговой длины используются различные средства компрессии. Для англоязычных слоганов характерно использование коротких разговорных слов, кратких предложений, зачастую в повелительной или вопросительной форме, а также производных слов, образованных различными способами словообразования.

Список использованных источников

1. Бернадская Ю.С. Текст в рекламе. – М.: Юнити, 2009. – 288 с.
2. Кармин А.С. Психология рекламы. – СПб: ДНК, 2004. – 512с.
3. Кеворков В.В. Слоган. – М.: РИП-холдинг, 2003. – 154с. <http://page.divo.ru/advertising/advert>.
4. Морозова И. Слагая слоганы. – М.: РИП-холдинг, 2003.– 172с.
5. Уваров В.И. Английский рекламный слоган и его основные лингвистические особенности. <http://www.lingvomaster.ru/files/199>
6. Швейцер А.Д. Перевод и лингвистика. – М., 1973.
7. <http://www.adslogans.co.uk>
8. <http://www.textart.ru/database/slogan/list-advertising-slogans.html>

Summary

The article focuses on the basic means of language compression on the material of an advertising slogan, designed to compress the text by increasing the information content, the communicative orientation of language units.

Key words: *advertising slogan, compression, word-building means.*

АДАПТАЦІЯ КОМУНІКАТИВНОГО ПОВІДОМЛЕННЯ ДО УЗУСУ РЕЦИПІЄНТА

В статті аналізуються своєрідність сленгового лексикону та прийоми застосування лексико-стилістичних засобів, які здатні полегшувати сприйняття референції адресантом.

Ключові слова: реципієнт, референція, сема, колоквіалізм, сленг.

Мета дослідження полягає у вивченні своєрідності сленгового лексикону, застосовуваного друкованими медіа та вивчення застосування лексико-стилістичних засобів, що полегшують сприйняття референції адресантом.

Предметом дослідження, є СО, продуктивні в текстах ЗМІ, **об'єктом** – їхня лінгвістична структура, прагматика та участь у стилістичному оформленні комунікативного висловлювання.

Серед **матеріалів** дослідження, які використовувались в статті, – американські англомовні друковані періодичні видання, – журнали.

Гетерогенність текстів ЗМІ передбачає матеріали, розраховані на додаткову поінформованість у певних галузях знань. Потенційному адресату, необізаному з конкретною галуззю, може бути не тільки незрозуміло, але й нецікаво. У таких випадках прагматично доцільним виглядає застосування таких лексико-стилістичних засобів, які здатні полегшувати сприйняття референції адресантом. Таку функцію може брати на себе спрощена, загальнодоступна лексика, яка виконує роль “містка” між читачем-непрофесіоналом та спеціалізованим текстом. Зокрема СЛ, яка налаштовує на більш розкомплексований лад в силу асоціації з розмовно-діалогічним мовленням, сприяє подоланню психологічного бар'єра, викликаного текстом вузько-тематичного спрямування. В рубриці ‘*Companies*’ журналу *Time*, розрахованого на широку читацьку аудиторію, вміщена стаття під назвою ‘*Hooked on Mergers*’. Автор статті, розповідаючи про злиття кількох фармацевтичних компаній-гігантів, вдається в тонкощі фінансового бізнесу. Матеріал супроводжується порівняльними таблицями, цифровим аналізом, діаграмами. Але відразу, починаючи з назви статті, читачеві немов полегшується сприйняття аналітичного за всіма параметрами тексту: ЛЮ ‘*hooked*’ (“захоплений, одержимий”), яка згідно з багатьма лексикографічними джерелами, переходить у сферу колоквіалізмів, допомагає зняти негативізм супроти вузькофахового повідомлення, що

викладене нище. З відверто неформальним тоном заголовка перегукується підзаголовок, який стисло передає основну ідею статті: *'Pharmaceutical giants – from the U.S. to Switzerland – are on a takeover binge'* (*Time*, 25.05.94). Сленгове *'binge'*, яке Р. Гармон визначає як *'period of intense overindulgence'* [2, с.24], на перших порах вживалось тільки в контекстах, пов'язаних із вживанням алкоголю (*'alcohol binge'*, *'запій'*: He went on a *binge* and drank for three days straight). Внаслідок деспеціалізації лексичного значення даного слова набула узуальності сема *'втрати відчуття міри в процесі будь-якої діяльності'*. Наприклад, *'shopping binge'* в реченні *Their last shopping binge cost them two thousand bucks* тлумачиться як *"нестримні, шалені закупи"*, а ціле речення може інтерпретуватися так: *"Під час свого останнього походу по крамницях вони ввійшли в такий шалений азарт, що це їм обійшлося в дві тисячі доларів"*. На даний час багато лексикографічних джерел трактують ЛО *'binge'* як таку, що перейшла чи переходить у категорію колоквиалізмів, хоча деякі словники кваліфікують її як сленг. Висока частотність даної одиниці в текстах медіа зумовила ослаблення її початкового різко пейоративного компонента у значенні *"надмір у вживанні алкоголем"* і закріпила інтегральну сему *"надмірне зловживання"*. У випадку з фармацевтичними компаніями, таким чином, вся фраза інтерпретується так: *"Фармацевтичні гіганти, – від США до Швейцарії, – приєднуючи до себе інші компанії, входять в раж"*. З нашого погляду, розширення і меліорація першопочаткового значення СО *'binge'*, а також його висока комбінаторність та частотність в різнотипних контекстах невдовзі зафіксують за ним статус нормативної одиниці. Використання ненормативної лексики в підзаголовку є, на наш погляд, не випадковим. Було прагматично доцільним зацікавити реципієнта інформацією, попередньо *"знявши"* його настороженість щодо незнайомої і, можливо, дещо незрозумілої тематики. В текстах такого типу, як бачимо, прагматична зумовленість сленгізмів є відмінною, – вони сигналізують спільність мовного коду адресанта і реципієнта і тим самим *"розкомплексовують"* читача і оптимізують сприйняття ним інформації. Отже, СО виконують функцію адаптації мовних засобів до узусу реципієнта, що підвищує ефективність комунікативного повідомлення.

Простежимо далі, як сленгові структури, з огляду на онтологічно властиві для них ознаки, сприяють ефективнішій перцепції медіатексту. Для прикладу проаналізуємо уривок із підвищеним сленговим наповненням. Це початковий абзац статті *'Night Life'* з журналу *'The New Yorker'*: *'Warren Zevon finally looks as beat-up and weary-wise as the renegades, mercenaries, lounge lizards, and romantic losers he has been singing about, in his forceful, husky baritone, since the mid-seventies.*

The forty-six-year-old singer-songwriter is no longer the baby-faced reprobate he was in the heyday of Southern California rock, when Linda Ronstadt and Jackson Browne were defining mellow while Zevon sang about havoc, weaponry and werewolve. (The New Yorker, 06.06.1994)

Органічно вмонтована в текст статті стилістично маркована лексика (*beat-up, lounge lizards, mellow*), виконує функцію вираження авторської інтерпретації та урізноманітнення мовного матеріалу, що сприяє ефективнішому засвоєнню повідомлення. Хоча у більшості випадків автор міг скористатися нормативними відповідниками (замість *beat-up* – ‘battered’ чи ‘worn-out’), він цього не зробив, що, мабуть, пояснюється тим, що СО відповідали прагматичній націленості даного повідомлення індивідуалізувати, умальовничити та унаочнити образ співака. А це, в кінцевому підсумку, виражає оцінку його дій та особистості загалом. Решта використаних у тексті сленгізмів могла бути використана з метою номінативної категоризації та заповнення лакун у НЛ замість багатослівних описових означень. В цьому випадку актуальний смисл втратив би чисельні семи конотативного та функціонально-стилістичного макрокомпонентів. При заміні *lounge lizards* (‘a smooth and highly plausible fortune- or sex-hunter who works his charms in the lounges of hotels’[1, р. 211] на “suitors”, “adventurers”, “womanizers”) семи “паразитарний спосіб життя”, “самозакоханість”, “лінивість”, “інтелектуальна самозреченість”, “готовність плазувати” втрачаються. Не була б адекватною вертикальному контексту заміна *hang tough* на – “show persistence” “чи “endure in a difficult plight”, а *mellow* на “calm”, “peaceful” чи “relaxed”. Таким чином, ми розцінюємо прагматичне навантаження СО у медіа-тексті як суб’єктивну, емотивно-експресивну інтерпретацію адресанта до об’єкту повідомлення, що здатне оптимізувати процес сприйняття адресатом інформації. При цьому СО виконують функцію адаптації комунікативного повідомлення до рівня сприйняття його ширшою категорією реципієнтів.

Список використаних джерел

1. New Dictionary of American Slang / Comp. by R.L.Chapman. – New York: Harper and Row Publishers, 1986. – P. 211.
2. Talkin’ American: A Dictionary of Informal Words and Expressions / Comp. by Harmon R. – Fullerton: California State University: Signal Press, 1995. – P. 24.

Summary

This article analyzes the originality of slang lexicon and the ways of using lexical-stylistic measures, which can help us to facilitate the perception of reference by addresser.

Keywords: *reference, recipient, colloquialism, slang, sema.*

ГЕНДЕРНА ВАРІАТИВНІСТЬ МОВЛЕННЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ДІЇ ПСИХОСОЦІАЛЬНИХ ЧИННИКІВ

В статті йдеться про специфіку лінгвістичної гендерології, що передбачає необхідність врахування біологічних, психологічних та соціально-культурних чинників гендерної специфіки мовлення. Доведено, що біологічна стать дається людині від народження, однак гендерна ідентичність, тобто усвідомлення приналежності до певної статі, є результатом складного біосоціального процесу.

В процесі становлення гендерної ідентичності дуже важливою є роль мови, оскільки саме через мову відбувається знайомство з навколишнім світом.

Ключові слова: *гендерна ідентичність, специфіка мовлення, роль мови, складний біосоціальний процес.*

Вивчення взаємозв'язку біологічної статі людини з її культурною ідентичністю, соціальним статусом, психічними особливостями й поведінкою, в тому числі й мовленнєвою, здійснюється в рамках відносно нових наукових напрямків: гендерології у цілому та лінгвістичної гендерології (гендерної лінгвістики) зокрема. За своїм характером ці дисципліни належать до антропологічних наук: центральним об'єктом дослідження в них виступає людина. Безмежна складність та багатогранність вимірів людської природи породжує неможливість її глибокого й об'єктивного вивчення в межах однієї наукової дисципліни. Згідно із зауваженням М.Бубера, “з незапам'ятних часів людина знає про себе, що вона – предмет, гідний найбільш ретельної уваги, але саме до цього предмета в усій його цілісності, з усім, що в ньому є, вона й боїться приступати” [цит. за: 3, 81]. Специфіка лінгвістичної гендерології, що передбачає необхідність врахування біологічних, психологічних та соціально-культурних чинників гендерної специфіки мовлення, повністю виключає можливість відособленого існування цієї дисципліни. Справді наукове та ґрунтовне вивчення мовлення чоловіків та жінок потребує створення “міждисциплінарної парадигми” [8, 17], залучення напрацювань різних галузей наук про людину, а також критичного використання арсеналу даних, накопичених у лінгвістиці стосовно цієї проблеми.

Дослідження причин гендерної варіативності мовлення вимагає інтеграції трьох рівнів аналізу: біологічного, психологічного і соціального.

Основними генетичними детермінантами диференціації статей біологи вважають різницю в гормональній діяльності та хромосомному наборі чоловіків і жінок, що визначає фізіологічні особливості представників двох статей та обумовлює “статевий дипсихізм” [1, 3], або “психологічний статевий диморфізм” [2, 57]. Він проявляється в неоднаковому характері мислення, схильності до різних видів діяльності, особливостях пам’яті та сприйняття дійсності, а також у рівні емоційності чоловіків і жінок [1, 6–7; 2, 57]. Хоча статевий диморфізм зумовлює значну кількість відмінностей у поведінці представників двох статей, не всі ознаки особистості диференціюються на суто чоловічі чи суто жіночі за принципом або – або. Один й той самий мозок містить у собі потенційні можливості програмування поведінки як за чоловічим, так і за жіночим типом. Ці можливості актуалізуються у процесі індивідуального розвитку в залежності від ряду обставин [ibid].

Біологічна стать дається людині від народження, однак *гендерна ідентичність*, тобто усвідомлення приналежності до певної статі, є результатом складного біосоціального процесу, що поєднує онтогенез, гендерну соціалізацію та розвиток самосвідомості [6, 48]. Саме початкова соціалізація, формування уявлення про навколишній світ та власне місце в ньому, що відбувається у ранньому віці, великою мірою визначає соціальну поведінку людини.

Не викликає сумніву той факт, що в процесі становлення гендерної ідентичності дуже важливою є роль мови, оскільки саме через мову відбувається знайомство з навколишнім світом, тобто первинна категоризація явищ дійсності [7, 127], а найпершою категорією, через яку дитина усвідомлює власне “я”, є статева приналежність [6, 47]. Крім того, за допомогою мови передається соціальний досвід, що фіксується в системі навичок, умінь, дій, у формі відносин, у способах спілкування і т. ін. При передачі інформації такого роду засобами мови велике значення має “демонстрація вправ” оточуючими [7, 127]. Приклад спілкування дорослих чоловіків і жінок відтворює наявні в суспільстві уявлення про належну мовленнєву поведінку осіб двох статей, тобто певні гендерні стереотипи мовлення. Спілкуючись з однолітками, діти закріплюють властиві різним статям особливості мовлення, що стають складовою частиною гендерної ідентичності. “Наше усвідомлення того, що за люди ми є та яким є наше місце у людському суспільстві, пов’язане зі стилем мовлення, який ми обираємо, спілкуючись з іншими. Змінити нашу поведінку означає змінити самих себе” [9, 240].

Мовленнєві й соціальні гендерні стереотипи формуються в суспільстві на основі притаманних йому *гендерних (статевих) ролей*, під якими розуміють моделі поведінки, які очікують від індивідів відповідно до створених суспільством уявлень про чоловіче й жіноче. Історичною передумовою виникнення диференційованих гендерних ролей вважається статевий розподіл праці, який виник на початкових етапах розвитку суспільства та базувався на психофізіологічних особливостях чоловіків і жінок, зокрема на біологічній здатності жінки народжувати дітей.

Поділ праці спричинив диференціацію жінок та чоловіків в усіх сферах життєдіяльності. Проте статевий поділ праці означає не просто розподіл соціальних функцій, а певну ієрархію, стратифікацію цих видів діяльності та категорій людей, що їх виконують. Характер суспільних відносин між статями залежить не лише і не стільки безпосередньо від кола специфічних обов'язків чоловіків і жінок, скільки від розподілу влади, міри суспільного визнання, престижності чоловічих і жіночих занять. Зайнятість чоловіків у суспільних видах діяльності (публічній сфері), що завжди мала високий соціальний статус порівняно із традиційною домашньою сферою зайнятості жінок, обумовила й нерівність у мовленнєвій взаємодії представників двох статей. Це проявляється, зокрема, в тому, що більшість характеристик жіночого мовлення збігається з ознаками так званої “слабкої” мови [4, 52] – у поведінці жінок виявляються риси, притаманні представникам суспільних меншин.

Нерівність соціальних статусів чоловіків і жінок, що знаходить відбиток у їхньому мовленні, не є наслідком біологічної організації, а зумовлена соціальними гендерними ролями. Як стверджувала С. де Бовуар, жінками не народжуються, жінками стають. Інакше кажучи, стать біологічна може лише допомогти визначити потенційну поведінку людини. Головне ж – стать соціальна, яка засвоюється прижиттєво і на формування якої значний вплив мають культурні варіанти гендерних ролей і відповідні їм соціальні очікування [5, 165]. У деяких соціумах соціалізація може приходити навіть у протилежний до біологічних задатків бік і не обов'язково активізує статеві відмінності, а може бути й перешкодою для них [5, 165]. У залежності від соціокультурних традицій ознаки чоловічого й жіночого мовлення можуть суттєво різнитись. У наш час спостерігаються значні соціальні зміни в становищі представників двох статей, однак гендерні стереотипи, не маючи сили закону, є досить стійкими й продовжують впливати на мовлення чоловіків і жінок.

Отже, гендерну диференціацію мовлення можна вважати наслідком взаємодії комплексу біологічних, психологічних та

соціальних факторів. Соціальні параметри, що базуються на біологічних особливостях чоловіків і жінок, відображаючи природні статево-диференційні ознаки, є, проте, досить незалежними від останніх і великою мірою визначають характер гендерних відмінностей у суспільстві та мовленні.

Список використаних джерел

1. Багрунов В.П. Половые различия в видовой индивидуальной изменчивости психики человека: Автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.01 / Ленингр. гос. ун-т. – Л., 1981. – 17 с.
2. Геодакян В.А. Дальнейшее развитие генетико-экономической теории дифференциации полов // Математические методы в биологии. Труды II Республиканской конференции. – К.: Наукова думка. – 1983. – С. 46-61.
3. Городникова М.Д. Гендерный аспект обращений как фактор речевого регулирования // Гендер как интрига познания: Сб. статей. – М.: Рудомино. – 2000. – С. 81-92.
4. Карасик В.И. Социальный статус человека в лингвистическом аспекте // “Я”, “Субъект”, “Индивид” в парадигмах современного языкознания: Сб. научно-аналитических обзоров. – М.: ИНИОН. – 1992. – С. 47-87.
5. Коломинский Я.Л., Мелтсас М.Х. Ролевая дифференциация пола у дошкольников // Вопросы психологии. – 1985. – №3. – С. 165-171.
6. Кон И.С. Психология половых различий // Вопросы психологии. – 1981. – №2. – С. 47-57.
7. Наумова Т.Н. Роль языка в процессе социализации ребёнка // Проблемы психолингвистики. – М.: Институт языкознания АН СССР. – 1975. – С. 125-130.
8. Халева И.И. Гендер как интрига познания // Гендер как интрига познания. – М.: Рудомино. – 2000. – С. 9-18.
9. Sankovitch T. Inventing authority of origin. The difficult enterprise // Women in the Middle Ages and the Renaissance: Literary and Historical Perspectives / Ed. by M.B.Rose. – Syracuse (NY): Syracuse Univ. Press. – 1986. – P. 227-244.

Summary

The article considers the specific features of linguistic gender-studying that envisages the necessity of taking into consideration biological, psychological, social and cultural peculiarities of speech. It is proved that biological sex is given to a person by nature but gender identity is a result of a complicated bio-social processes. In the process of creation gender identity the role of the language is extremely important because the acquaintance with the world occurs by means of the language.

Key words: *gender identity, peculiarities of speech, the role of the language, a complicated bio-social process.*

ОСОБЛИВОСТІ КОНОТАТИВНОГО ЗНАЧЕННЯ СЛОВА У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ: НА МАТЕРІАЛІ ЛЕКСИКИ ТВОРУ ЕЛІЗАБЕТ ДЖОРДЖ “МІСЦЕ СХОВУ”

Стаття присвячена дослідженню конотації, яка розуміється як додаткова інформація по відношенню до поняття, як частина значення.

Ключові слова: конотація, конотативне значення, емотивне забарвлення.

Поняття конотації увійшло до схоластичної логіки і мовознавство у XVIII столітті завдяки граматиці Пор-Рояль для позначення властивостей, відмінних від субстанції. В лінгвістиці з кінця XIX століття терміном “конотація” стали позначати всі емотивно забарвлені елементи вираження, співвіднесені з прагматичним аспектом мови (Л. Блумфільд).

Не зважаючи на довготривале використання даного терміна у лінгвістиці, його значення залишається нечітко визначеним. У сучасному мовознавстві існує безліч визначень конотації. Наприклад, російський лінгвіст Н.Г. Комлев визначає її як “сукупність семантичних нашарувань, почуттів та уявлень про знак чи про властивості й якості об’єктів, для позначення яких вживається слово” [2, с. 89]. Професор В.І. Говердовський виокремлює різні групи конотацій, які обумовлені різними причинами: а) ситуативно-психологічні (конотації іронічності, посилення), наприклад: “*watchful mother*” [5, с. 7], “*a gold filling in the woman’s mouth*” [5, с. 88]; б) соціолінгвістичні (конотації жаргонічності, розмовності, книжковості), наприклад: “*You c’n pass more than germs when you French it, mate*” [5, с. 145], “*She wasn’t used to anyone clever so she was easy pickings.*” [5, с. 172]; в) територіальні (конотації діалектності), наприклад: “*Ninety frigging degrees and you look like Aspen in January*” [5, с. 10], “*Oh, that gives me buckets of confidence*” [5, с. 17]; г) культурними (конотації ідеологічності, культури): “*You don’t have the sense of a monkey, boy*” [5, с. 84], “*Your screens are complete shit*” [5, с. 11]; д) фактично мовними (конотації новизни, архаїчності, інакшомовності, термінологічності) (“*She spent all her*

childhood *mothering* him” [5, с. 17]) [1, с. 75]. Науковець В.Н. Телія [3] пропонує нам узагальнене уявлення про конотацію, опираючись на три основних напрями у вивченні проблеми конотації (семіотичний напрям; психолінгвістичний напрям; лексикологічний напрям).

Наше дослідження конотативного значення слова ми базували на лексиці детективного роману Елізабет Джордж “A Place of Hiding”. Аналізуючи експресивно забарвлені слова, ми звертаємося до класифікації професора В.І. Говердовського.

Текст досліджуваного твору переповнений конотаціями. За допомогою них автор доволі точно і вичерпно змальовує своїх героїв, надаючи читачеві повну уявну картину про образ, його соціальний стан, вихованість, спосіб життя, походження. Наприклад, один із героїв книги, Черокі, постає перед нами як людина свавільна, буремна, не вихована, але романтична (“And that was one hundred percent Cherokee” [5, с. 17]); конотація посилення емоційного ставлення (“Your security sucks the big one, Chine” [5, с. 10]); конотація, що підкреслює культурний рівень героя (“Your hair looks like crap” [5, с. 11], “It looked terrific, but it felt like hell” [5, с. 11], “Coragio, bully-monster” [5, с. 40], “Shit. Sorry, Debs” [5, с. 47], “His nasty-looking cut...” [5, с. 47], “I don’t want to live like the rest of the world-eight-to-five working for the man and a lousy paycheck” [5, с. 18]). На противагу йому постає інший герой, Мет Джеймс, досвідчений юрист та людина, котра має за плечима не тільки статки, а й високу ерудованість та вихованість. Це прослідковується не тільки у його мові, а й у стилі опису автором його поведінки (“St. James habitually steered clear of them” [5, с. 38]; “St. James had attempted to put a good face on all this for his wife” [5, с. 39]; “He liked the timelessness of the scenes she’d captured” [5, с. 41]; “This is something of a red-letter day, I must tell you” [5, с. 52]; “He pulled up the collar of his jacket and gave her his shoulder instead of a reply” [5, с. 96]; “Keep an eye on your little brother” [5, с. 220]; “Can you keep yourself out of trouble for five minutes?” [5, с.378]).

Більшість конотацій у тексті застосовано задля змалювання та підкреслення соціокультурного рівня героїв, тому саме ті одиниці, що позначають соціолінгвістичні, культурні, мовні характеристики (за В.І. Говердовським) є найпоширенішими.

Конотативні значення утворюють у тексті художнього твору цілу систему, яка має багаторівневу побудову; вони не тільки забезпечують можливість актуалізації в тексті естетичної інформації, але й у своїй динаміці сприяють передачі певного фрагменту інформації художнього тексту.

Список використаних джерел

1. Говердовский В.И. Диалектика коннотации и денотации / В.И. Говердовский // Вопросы языкознания. – 1985. №2. – С. 71-79.
2. Комлев Н.Г. Составляющие содержательной структуры слова / Николай Георгиевич Комлев. – М.: Моск. Ун-т, 1986. – 192 с.
3. Телия В.Н. Типы языковых значений. Связанное значение слова в языке / В.Н. Телия. – М.: Наука, 1981. – 269 с.
4. Телия В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В.Н. Телия. – М.: Наука, 1986. – 143 с.
5. George, Elizabeth. A Place of Hiding / Elizabeth George. – London: Hodder & Stoughton, 2004. – 632 p.

Summary

The article is devoted to the researching of connotation. The definition of “connotation” is given. Also we make hear the analysis of structural elements of connotational meaning of the word.

Key words: *connotation, connotational meaning, emotive colouring.*

ЛОГІКО-СЕМАНТИЧНІ ВІДНОШЕННЯ МІЖ ЗАГОЛОВКОМ ТА ТЕКСТОМ АНГЛОМОВНОГО ПОВІДОМЛЕННЯ

У статті аналізуються логіко-семантичні відношення між заголовком та текстом англomовного повідомлення. У фокусі уваги – еквівалентність як один із можливих логіко-семантичних типів відношень між заголовком мікротексту та власне текстом повідомлення.

Ключові слова: *текст, заголовок, функція, логіко-семантичні відношення.*

Дослідження заголовка крізь призму його функцій у смисловій організації повідомлення передбачає виявлення та опис його зв'язків з основним текстом. Логіко-семантичний підхід відіграє важливу роль в утворенні та смисловій організації тексту [6, с. 5]. За цього підходу між поняттями встановлюються такі відношення:

- відношення рівнозначності, коли обсяг понять збігається цілком, але зміст є різним, наприклад, *найбільше місто в Україні і місто Київ*;
- відношення підпорядкування існує між тими поняттями, одне з яких входить як частина до обсягу іншого, наприклад, *береза і дерево*;
- відношення перехрещення, коли обсяг понять лише частково входить один в одного, наприклад, *студент і спортсмен*;
- відношення супідрядності існує між поняттями, які однаково входять до одного й того ж роду. Наприклад, поняття *хімічний елемент* виступає спільним родовим до видових понять: *кисень, водень, срібло, золото* тощо, які перебувають у відношеннях супідрядності;
- відношення суперечності існує між такими двома поняттями, одне з яких має певні ознаки, а друге ті ж самі ознаки заперечує, не стверджуючи якихось нових, наприклад, *високий і невисокий*;
- відношення протилежності (супротивності) існує між двома поняттями, із котрих перше заперечує друге через утвердження нових ознак, несумісних із ознаками заперечуваного поняття. Наприклад: *чорний і білий, високий і низький* [2, с. 35-40].

У мові зазначеним відношенням відповідають: а) лексико-семантична синонімія; б) родо-видові та видо-родові відношення

корелюючих одиниць; в) семантичне перенесення за схожістю (метафора) або суміжністю (метонімія); г) відношення еквонімічного характеру та д/є) антонімія [1, с. 548-553].

При дослідженні фактичного матеріалу було встановлено такі логіко-семантичні типи відношень між заголовком мікротексту та власне текстом повідомлення: еквівалентності, включення та перехрещення. Відношення протилежності та суперечності не є характерними між заголовком і текстом, оскільки заголовки повинні відповідати змісту тексту, а не суперечити йому.

Предметом аналізу в межах цієї розвідки є один логіко-семантичний тип відношень між заголовком мікротексту та власне текстом повідомлення: еквівалентність. Існує чимало понять, які виражають сутність еквівалентних відношень, - тотожність, рівнозначність, рівнооб'ємність, еквівалентність.

Використання терміна “тотожність” навряд чи може бути вдалим. Тотожність є повною подібністю, що за прямим значенням слова повинна означати збіг не тільки обсягів, але й змісту понять, які розглядаються. Термін “рівнозначність” передбачає, що під значенням мається на увазі обсяг, а не зміст [7, с. 44]. Відношення рівнооб'ємності встановлюються між поняттями, обсяги яких повністю збігаються [3, с. 162]. “Еквівалентність не є тотожність. Еквівалентність не є мертва однаковість, і саме тому вона припускає і несхожість” [4, с. 104]. Таким чином, еквівалентність не означає тотожності, оскільки тотожним у прямому розумінні є тільки те, що за числом одне. Зустрічаються також спроби тлумачення еквівалентності як синонімії. Тенденцію до ототожнення синонімії з еквівалентністю можна помітити в аналізі проблеми синонімії А.І. Уйомовим [8, с. 27-34]. Однак, еквівалентні відношення будуються на єдності тотожності й різниці, що дозволяє трактувати еквівалентність як поняття більш широке ніж тотожність, а також застерігає від тлумачення еквівалентності як синонімії, оскільки остання є її окремим випадком. Еквівалентність повинна розумітися в межах певної точності: ми маємо право домовитися ігнорувати занадто тонкі для наших цілей смислові відтінки [5, с. 10]. Використання термінів “рівнозначність” і “рівнооб'ємність” не є вдалим в аналізі відношень між журнальним заголовком та текстом повідомлення, оскільки їхні обсяги не збігаються. У дослідженні керуємося терміном “еквівалентність”, тому що вважаємо його найбільш прийнятним серед вищезазначених понять. Тому визначаємо цей тип відношень як еквівалентний, за якого зміст заголовка в цілому збігається зі змістом тексту повідомлення за наявності максимальної кількості опорних елементів *хто, що, де, коли* у заголовку, які в компресованій формі передають зміст тексту. Розглянемо приклад:

New Links in the bin Laden Money Chain

When the Bush administration announced its campaign to cut off terrorist funding, investigators quickly turned their attention to a network of Islamic financial companies called Al Taqwa (“Fear of God”) based in Switzerland and the Bahamas. After first clearing Al Taqwa in early October, Swiss prosecutors last week announced that new information had been received about possible “links between Al Taqwa and the bin Laden network” [9] (November 12, 2001).

За визначеним типом відношень уже сам заголовок дає зрозуміти, про що йтиметься в тексті. *New links* вказує на нову інформацію (*new information had been received*). Ім'я *bin Laden* вказує на відомого терориста. *Money chain* означає джерела фінансування терористичних організацій (*network of Islamic financial companies called Al Taqwa*). Крім того, останнє речення тексту, в якому узагальнюється зміст повідомлення, збігається за змістом із заголовком. Отже, як свідчить наведений приклад, основний зміст повідомлення в цілому збігається з його заголовком. Відношення між змістом заголовка *A* та текстом повідомлення *B* можна зобразити у такому вигляді: $A = B$. Таким чином, зміст заголовка *A* збігається із змістом тексту *B*, тобто вони є еквівалентними.

Список використаних джерел

1. Гак В.Г. Языковые преобразования. – М.: Школа “Языки русской культуры”, 1998. – 768 с.
2. Жеребкін В.Є. Логіка. – Харків: Основа, 1995. – 256 с.
3. Краткий словарь по логике / Сост. Д.П. Горский, А.А. Ивин, А.Л. Никифоров. – М.: Просвещение, 1991. – 208 с.
4. Лотман Ю.М. Структура художественного текста. – М.: Искусство, 1970. – 384 с.
5. Мельчук И.А. Опыт теории лингвистических моделей “Смысл Ы Текст”. – М.: Школа “Языки русской культуры”, 1999. – 346 с.
6. Петров В.В. Язык и логическая теория // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 18: Логический анализ естественного языка. – М.: Прогресс. – 1986. – С. 5-23.
7. Свинцов В.И. Логика. – М.: Высшая школа, 1987. – 287 с.
8. Уемов А.И. Проблема синонимов и современная логика // Логико-грамматические очерки. – М.: Высшая школа, 1991. – С. 26-48.
9. Newsweek. – Режим доступу: <http://www.thedailybeast.com/newsweek.html>

Summary

The article analyzes logical and semantic relation between the title and the text of messages in English. The focus is on equivalence as one of the possible logical and semantic types of relations between the title of a microtext and the message text itself.

Key words: *text, title, function, logic and semantic relations.*

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРИКАЗОК, ШО МІСТЯТЬ КОНЦЕПТ MARRIAGE/ШЛЮБ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

У статті розглядається концепт шлюбу в українських та англійських приказках.

Ключові слова: *концепт, шлюб, приказка.*

Будучи невід'ємною частиною культури, однією з найбільш значущих її цінностей, інститут шлюбу відіграє велику роль у житті сучасного суспільства. Протиріччя, закладене в самій природі шлюбу – можливість здобуття щастя в гармонійному союзі, з одного боку, і труднощі створення такого союзу, з іншого, є однією з тих тем, актуальність яких для суспільства зберігається на протязі багатьох століть.

Метою нашого дослідження є визначення когнітивних ознак концепту MARRIAGE / ШЛЮБ, що відображають найбільш типові і значущі для представників англосмовної та української лінгвокультури риси даного фрагмента позамовної дійсності.

Репрезентуючи концепт MARRIAGE в англійській мові, відібрані прислів'я можна розподілити відповідно до їх ідейним змістом за такими групами:

1. Шлюб може бути щасливим при дотриманні певних умов. У прислів'ях цієї групи даються практичні рекомендації про те, як слід і не слід вести себе партнерам, що слід і чого не слід робити, якщо вони хочуть, щоб їх шлюбний союз був щасливим: never criticize the other's family and it applies to both [1]; develop your own secret code to tell your preparedness and to know other's confirmation for the love on bed [2].

2. Шлюб недосконалий, часто є джерелом проблем, труднощів, розчарування і навіть страждань: married life is very frustrating [3]

3. Шлюб обмежує свободу :wedlock is a padlock [3].

4. У шлюбі зникає любов: the only cure for love is marriage [3].

5. Шлюб означає зміни в житті: death and marriage make changes [1].

6. Шлюб руйнує ілюзії : love is blind, but marriage is sighted [5].

7. Знайти ідеального шлюбного партнера практично неможливо: every man wants a wife who is beautiful, understanding, economical, and is a good cook – but the law allows only one wife [3].

8. Шлюб – це складний, неоднозначний феномен дійсності, що може приносити радість і горе: in marriage tears and smiles make the music of life [3].

9. Ролі жінки і чоловіки в шлюбі різні: men make houses, women make homes [4].

10. Жінці складніше вийти заміж, ніж чоловікові одружуватися: marry your son when you will, your daughter when you can [1].

У ході аналізу було виділено українські приказки про шлюбний союз, які найбільш широко представлені в українській свідомості:

1. Жінка не може бути щаслива без чоловіка: хоч ликом зшитий, та чоловік; дружина без чоловіка-вдови гірше, хоч за вола, тільки б в будинку не була [10].

2. Шлюбний партнер дається людині згори, Богом: смерть та дружина – Богом судилося [5].

3. У шлюбі можуть виникати труднощі і сварки, але вони не руйнують його, а вважаються нормальним явищем: сім'я воює, а самотній журиться [4].

4. Чужі партнери здаються краще своїх: чужа дружина – лебідонька, а своя – полин гіркий [2].

5. Краще жити одному, ніж з поганим партнером: погано холоднеча та нужда, а все краще худого чоловіка; зла дружина зведе чоловіка з розуму [5].

6. З моменту одруження дружина повністю підпорядкована волі чоловіка: засватана, що продана; воля і добру дружину псує [9].

7. Дружина завжди вміє хитрістю домогтися того, що хоче: дружина чоловіка не б'є, а під свій норів підведе [3].

8. Багатство нареченої не приносить щастя в шлюбі: не з багатством жити, а з людиною, і велике придане не зробить чоловіка [5].

9. Як одружені, так і самотні люди можуть бути нещасливі: хоч втопитися, одруженому – хоч задушитися [2].

Проведений порівняльний аналіз підтверджує думку про те, що виникли в певному історико-культурному соціумі прислів'я та приказки відображають загальні характерні для багатьох мовних колективів світоглядні та поведінкові стереотипи. Як і в українській, так і в англійській мовній свідомості шлюб перебуває як суперечливий феномен: з одного боку, люди прагнуть знайти в шлюбному союзі щастя і благополуччя, з іншого боку, шлюб є джерелом проблем, труднощів, розчарування і навіть страждань. Як і в українській, так і в англійській мовній свідомості відображена ідея про те, що шлюбний союз змінює життя людини, а також і самої людини.

Крім того, аналіз особливостей номінації та використання мовних засобів для опису шлюбного союзу представниками різних

мовних спільнот дозволив виявити особливості бачення цього явища носіями різних лінгвокультур. Різне бачення цього фрагмента дійсності представниками двох різних мовних спільнот пов'язано з особливостями культури та історичного розвитку цих народів.

З давніх часів шлюбний союз в Україні являє собою велику цінність для суспільства. Чоловікові й жінці разом було легше вижити у важких умовах. Особливо цінним шлюбний союз є для жінки. Заміжжя для неї – гарантія і показник благополуччя. Однак у досить великій кількості прислів'їв також відображено і усвідомлення нелегкого становища заміжньої жінки, її покірності і повного підпорядкування чоловікові. Шлюбний союз оцінюється позитивно таким, яким він є. Можливо, тому українські прислів'я в більшості своїй, на відміну від англійських, не містять експліцитно виражених рекомендацій про те, як зробити шлюбний союз щасливим.

Однією з характерних особливостей англословного співтовариства є яскраво виражений індивідуалізм. У суспільстві заохочується усвідомлення особистістю власної індивідуальності, повага і пріоритет особистих інтересів, незалежність власної думки. Двом незалежним особистостям важко жити разом, важко йти на необхідні у шлюбі компроміси. Особиста свобода має велику цінність, тому шлюбний союз, неминуче її обмежує, оцінюється негативно.

Список використаних джерел

1. Вільмса Л.Е. Любовь // Антологія концептів. / Под ред. В.І. Карасика, І.А. Стерніна. – М.: Гнозис, 2007. – С.102-111.
2. Зайкіна С.В. Страх. // Антологія концептів. / Под ред. В.І. Карасика, І.А. Стерніна. – М.: Гнозис, 2007. – С.182-197.
3. Ковшова М.Л. Як з писаною торбою носитися: принципи когнітивно-культурологічного дослідження ідіом // Фразеологія в контексті культури. / Відп.ред. В. Н. Телія. – М., 1999. – С. 164-173.
4. Мамонтов А.С. Номінативні одиниці – афоризми (прислів'я, приказки) в аспекті порівняльного лінгвокраїнознавства. // Вісник МГУ. Сер.19. Лінгвістика і міжкультурна комунікація. – 2002. – № 2. – С. 88-97.
5. Панченко М.М. Обман. // Антологія концептів / Под ред. В.І. Карасика, І.А. Стерніна. – М.: Гнозис, 2007. – С.129-142.

Summary

This article deals with the problems of determinations the concept marriage in Ukrainian and English proverbs.

Key words: *proverbs, concept, marriage.*

НІМЕЦЬКА МОВА

УДК 811.112.2'271

*Архіпенко Л.В.,
студентка 5 курсу*

DIE UMGANGSSPRACHE ALS EINE DER QUELLEN DER BEREICHERUNG DER GEGENWÄRTIGEN DEUTSCHEN SPRACHE

У даній статті розглядається питання стану та функціонування розмовної мови як однієї з найважливіших тенденцій розвитку та джерела поповнення сучасної німецької мови. Показані основні стильові принципи розмовної мови.

Ключові слова: *загальнонаціональна мова, повсякденна мова, тимчасовий статус, сфера спілкування, стислість, посилення експресія, простота.*

Umgangssprache beinhaltet mehrere Subsprachen, die, je nach Zugang, z.B. über soziale Schicht, geographische Lage, Sprachfunktion oder Berufsgruppe, verschieden definiert werden können. Als Synonyme für Umgangssprache treten des Öfteren die Bezeichnungen «Alltagssprache», «Gemeinsprache» oder «Gebrauchssprache» auf. Auf der Ebene der Sprachfunktion kann man erkennen, dass die Umgangssprache eine wesentliche Charakteristik in ihrer Mündlichkeit hat. In der Kleinen Enzyklopädie Deutscher Sprache steht die alltagssprachlich-umgangssprachliche Ebene wie folgt beschrieben: «Hierzu gehören Wörter, die in der zwanglosen mündlichen Kommunikation verwendet werden. Weitgehend die gleichen Wörter werden zur Umgangssprache als Existenzform der Sprache gerechnet» [17, S. 97].

Daraus kann abgeleitet werden, dass die Umgangssprache als Summe der für die mündliche Kommunikation notwendigen Wörter betrachtet werden kann, denn ohne sie würde die Umgangssprache als solche nicht existieren. Die Bezeichnung «notwendig» bezieht sich auf den Grenzfall der verbalen Kommunikation, die ein Minimum an Wörtern benötigt. Das bedeutet gleichzeitig, dass sie einem ständigen Wandel unterzogen ist und dadurch nicht dauerhaft definierbar ist: «Umgangssprachen haben in der Regel einen transitorischen, vorübergehenden Status. Das macht es so schwer, sie exakt zu beschreiben» [17, S. 420].

Im Meyers Lexikon wird Umgangssprache als «lockere Anwendung der Hochsprache» definiert. Sie ist eine: «zwischen den Mundarten und der

überregionalen Standardsprache stehende Sprachebene, die die Normen der Hochsprache nur locker anwendet». Betrachtet man den überregionalen Aspekt dieser Definition, kann man feststellen, dass Umgangssprache die Subgruppierungen der regional begrenzten Mundarten mit der Hochsprache verbindet und somit als Verkehrssprache fungieren kann. «Verkehrssprache» ist als «gemeinsame Sprache zwischen Angehörigen verschiedener Sprachen» [1, S.657] zu verstehen. Im Österreichischen Wörterbuch findet man ebenso folgende Definition: «Sprachform mit landschaftlichen Eigenheiten zwischen der Mundart und der Standardsprache/Hochsprache» [1, S. 624].

Eine besonders treffende Definition liefert Fleischer in der Kleinen Enzyklopädie: «Umgangssprachen entstehen zunächst durchaus [...] im Ergebnis der [...] Mischung von Sprechern sprachlandschaftlich heterogener Herkunft, die in den neuentstandenen großstädtischen Kommunikationsgemeinschaften vordergründig auf die Vermeidung von Kommunikationskonflikten aus sein müssen und primäre Mundartmerkmale deshalb tunlichst zu vermeiden trachten. [...] Sprachkommunikation im industriellen und großstädtischen Alltag [...] bedarf begreiflicherweise anderer kommunikativer Muster, sprachlicher Verhaltensweisen und Mittel als die traditionsgeprägte Verständigung in der einzelbäuerlichen Landwirtschaft und in dörflichen oder kleinstädtischen Sozialstrukturen» [17, S.637].

Nach Riesel E. G.: «Unter «Alltagsrede» ist die Verständigung in der nicht offiziellen Sphäre des Gesellschaftsverkehrs zu verstehen, unter «Stil der Alltagsrede» die Art und Weise, wie die allgemein zur Verfügung stehenden Sprachmittel gerade im täglichen Umgang ausgewählt und gestaltet werden» [23, S.42].

«Alltag» fassen wir mit Riesel als einen Kommunikationsbereich auf, in dem die Menschen privat, von dienstlichen oder institutionellen Zwängen befreit miteinander kommunizieren. Hauptfunktion der Alltagssprache ist es demzufolge, Kommunikationsmittel im privaten Umgang miteinander zu sein. Entscheidend ist nicht die Privatheit der Lebenssphäre schlechthin; sondern die Privatheit bei der Pflege von Kontakten, beim Besprechen familiärer Angelegenheiten, bei der Freizeitgestaltung usw. Die Kommunikationspartner begegnen sich in ihren Alltagsrollen als Mutter und Sohn, Ehefrau und Ehemann, Freundinnen, Clubmitglieder, Kollegen, Kommilitonen, Wohnungsnachbarn usw. Die Beziehungen sind stets rein privater Natur. Es gibt keine spezifischen Kommunikationsgegenstände. Der Kommunikationskanal ist vorwiegend mündlich.

Mit Riesel [23, S.74] kann man unterscheiden:

- Umgangssprache im Familien- und Freundeskreis;

- Umgangssprache im Berufsleben (etwa in der Pausenkommunikation);
- Umgangssprache im kommunikativen Verkehr mit Fremden (ohne jegliche offizielle Bindung).

Stilprinzipien der Umgangssprache: 1. Das Stilprinzip der **Ungezwungenheit**, das die Gestaltung des Alltagsgesprächs bestimmt hat.

2. Das Stilprinzip **Knappheit** wird z.B. realisiert durch Kurzwörter wie *Limo* statt *Limonade* oder durch Univerbierungen wie *anhaben* statt *angezogen haben*.

3. Alltagsrede weist aber auch Stilmittel **der Breite** bzw. **Ausdrucksfülle** auf, z.B. die Verwendung von Wortgruppen statt Einzelwörtern wie *schwimmen tun* statt *schwimmen* oder Formen der doppelten Verneinung wie *niemand weiß nichts davon*.

4. Das Stilprinzip **Expressivität** bzw. **Ausdrucksverstärkung** wird realisiert durch Mittel des Übertreibens (z.B. übertreibende Gradpartikeln wie *wahnsinnig* und *ungeheuer*, vgl. *wahnsinnig interessant* und *ungeheuer spannend*), Mittel des Verbildlichen (z.B. bildliche Vergleiche, etwa *dumm wie Bohnenstroh*) oder Mittel des emphatischen, emotional nachdrücklichen Sprechens (z.B. Ausrufesätze wie *Ich fass es nicht!*). Auch kann sich Expressivität in einer witzigen Sprech- oder Schreibweise zeigen, z.B. durch Verwendung von Spottnamen (*Büroheini*, *Getränkefritze*) oder hyperbolischen Phraseologismen (*sich den Hals verrenken*, *aus der Haut fahren*, *vor Wut platzen*).

5. Das Stilprinzip **Einfachheit** wird vorrangig realisiert durch die Verwendung des Grundwortschatzes der Gemeinsprache, worunter auch «Schwammwörter» [23, S.88] fallen, d.h. Wörter, die semantisch so unbestimmt sind, dass sie je nach Kontext eine andere konkrete Bedeutung annehmen können: die Verben *machen* und *tun*, die Substantive *Ding*, *Sache* und *Zeug*. In der Aufforderung *Mach das mal lieber nicht* ist *machen* u.a. interpretierbar als «*jdn. ansprechen*», «*schwimmen gehen*» «*etw. stehlen*», «*jdn. belügen*». Das Verb *machen* kann in der Alltagsrede alle diese Bedeutungen tragen; es hat als Systemwort die verschiedensten Bedeutungen in sich aufgesogen [24, S. 567].

Список використаних джерел

1. BACK O. Österreichisches Wörterbuch: auf der Grundlage des amtlichen Regelwerks/ herausg. im Auftrag des Bundesministeriums für Bildung. – 39. Auflage. – Wien: Wissenschaft und Kultur, 2001. – 267 S.
2. Fleischer W., Helbig G., Lerchner G. Kleine Enzyklopädie – Deutsche Sprache. – Frankfurt am Main; Berlin; Bern; Bruxelles; New York; Wien: Peter Lang GmbH, 2001. – 454 S.

-
-
3. Riesel E. G. Der Stil der deutschen Alltagsrede. – М.: Высшая школа, 1964. – 315 с.
 4. Riesel E. G. Der Stil der deutschen Alltagsrede. – Leipzig: Reclam, 1970. – 366 S.

Summary

This article considers the question about the state and functioning of spoken language as one of the most important trends of development and as a source of supplement of modern German language. The basic principles of the style of spoken language are showed.

Key words: *public language, colloquial language, temporary status, field of communication, brevity, intensified expression, simplicity.*

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИКМЕТНИКОВИХ ДЕРИВАТИВ З ПРИХОВАНИМ МОДАЛЬНО- ПАСИВНИМ ЗНАЧЕННЯМ

У статті розглядаються деривативні та семантичні особливості похідних прикметників та їхні суфікси. Доводиться, що віддієслівні прикметники отримують пасивний відтінок за допомогою суфіксів, від яких вони утворені.

Ключові слова: деривація, віддієслівні прикметники.

Складну граматичну категорію пасиву в німецькій мові можна розглядати на теоретичних засадах функціонально-семантичного поля, у рамках якого можливості вираження певної граматичної категорії характеризуються не лише морфологічними засобами, але й взаємодією на функціональному рівні як лексичної, так і граматичної семантики.

У ході проведеного аналізу з'ясовано, що словотвірні засоби (прикметникові деривати із пасивним значенням) формують окремий пласт поля пасиву. Віддієслівні прикметники на *-bar*, *-lich*, *-abel*, *-ibel*, *-wert*, *-würdig*, *-sam*, *-fähig* розташовані на периферії функціонально-семантичного поля пасиву.

За допомогою суфікса *-bar* частіше за все утворюються похідні віддієслівні прикметники з модально-пасивним значенням. Прикметники, утворені за допомогою цього суфікса, несуть в собі значення «здатності» та «можливості»: *angreifbar* – *вразливий, досяжний*, *beeinflussbar* – *який легко піддається чужому впливу*, *ausfahrbar* – *видвижний* [3, с. 28].

Суфікс *-lich* також дуже часто зустрічається, але в більшості випадках він утворює прикметники не від дієслів, а від інших частин мови і означає загалом якість того, про що йдеться [2, с. 45]. Такі прикметники не несуть пасивного значення. Проте за допомогою цього суфікса утворено багато похідних віддієслівних прикметників з модально-пасивним значенням. Таким прикметникам він надає значення «здатності» або «вартості»: *kenntlich* – *який можна розрізнити (в темряві)*, *erhältlich* – *який можна отримати; наявний у продажу*, *verächtlich* – *якого зневажають/вартий зневаги* [3, с. 7].

Дуже рідко зустрічаються віддієслівні прикметники, які утворені від суфіксів *-abel* та *-ibel*, що типові для слів іноземного походження. Похідні прикметники з даними суфіксами здебільшого утворюються не від дієслова, а від інших частин мови. В корпусі досліджуваних лексем налічується лише 8 лексем, утворених від цих суфіксів, наприклад: *praktikabel* – який можна втілити на практиці, *reparabel* – який можна виправити/ відремонтувати[3, с. 45].

Ще один суфікс, за допомогою якого утворюються похідні віддієслівні прикметники з модально-пасивним значенням – *-sam*. Це досить складний суфікс у тому аспекті, що може утворювати віддієслівні прикметники, які не мають модально-пасивного значення: *duldsam* – терплячий, *schweigsam* – мовчазний. Такі прикметники несуть у собі значення “активності”. Зазначимо, що переважна більшість похідних прикметників з цим суфіксом утворені не від дієслова, а від інших частин мови. Тим прикметникам, які утворені від дієслова і мають модально-пасивне значення, цей суфікс надає значення «схильності» та «придатності»: *bildsam* – який легко виховується, *einpragsam* – який легко запам'ятовується.

Стосовно складених віддієслівних прикметників німецької мови з модально-пасивним значенням, то, як вже відомо, вони утворюються у разі додавання до дієслів прикметників *wert*, *würdig*, *fähig*.

Сам прикметник *fähig* має значення «обдарований» та «талановитий». Відтінки цих значень залишаються і у похідних віддієслівних прикметниках з модально-пасивним значенням – «придатний», «спроможний бути»: *betriebsfähig* – готовий до експлуатації, *reparaturfähig* – який можна відремонтувати, *unzurechnungsfähig* – неосудний; божевільний[3, с.126].

Прикметники *wertwürdig* досить продуктивні. Самі вони мають значення «вартий», «який заслуговує на те, щоб бути...». Ці значення вони передають складеним віддієслівним прикметникам з модально-пасивним значенням, у складі яких вони є: *achtenswert* – який заслуговує на повагу/увагу, *erhaltungswürdig* – вартий збереження (про будівлю), *fragwürdig* – який викликає сумніви; спірний [3, с. 65]. Хоча іноді, сполучаючись з дієсловом, прикметник *würdig* надає складеному прикметникові значення активності (якість): *merkwürdig* – особливий/дивний[3, с. 190].

Під час аналізу фактичного матеріалу було виявлено повторюваність семантичних ознак у словотвірних нішах. Завдяки високій продуктивності моделі з *-bar*, численні синонімічні відношення пов'язують її з іншими типами деривації, завдяки чому прикметники на *-bar* постають відправною точкою, орієнтуючись на яку, можна виявити співвідношення між даними суфіксальними утвореннями. Наприклад:

einstellbar – reparabel – besserungsfähig – reparaturfähig;
essbar – speisefähig;

Зустрічаються синонімічні ряди, у яких відсутні прикметники на *-bar*, наприклад:

profitabel – ertragfähig;
notabel – achtenswert – merkwürdig – bemerkenswert.

Синонімія існує також між прикметниками, які відносяться до одного і того ж типу деривації, наприклад:

besserungsfähig – reparaturfähig;
achtenswert – merkwürdig – bemerkenswert.

Зазначимо, що серед віддієслівних дериватів із пасивним значенням діє система співвідношень: вони формують синонімічні опозиції, взаємно доповнюють прогалини при утворенні заперечувальної форми з префіксом *-un*, наприклад:

glaubwürdig – unglaubwürdig;
zerstörbar – unzerstörbar.

Як підсумок варто наголосити, що значення віддієслівних прикметників має декілька складових. По-перше, до його складу входить значення лексеми, від якої воно було утворене. По-друге, під час дериваційного процесу воно отримує відтінок пасиву. І, нарешті, прикметникові суфікси та прикметники, від яких вони утворилися, привносять свій відтінок у значення віддієслівних прикметників. Із аналізу випливає, що найпродуктивнішим є суфікс *-bar*. Крім цього, у всіх словотвірних нішах виявляється повторюваність семантичних ознак, що зумовлює виникнення синонімічних рядів як серед прикметників одного типу деривації, так і серед прикметників різних типів деривації.

Список використаних джерел

1. Котовські Г.Ф. Прикметникові деривати із латентною мовально-пасивною предикацією у сучасній німецькій мові 2005 р.: Автореф. дис. канд. філол. наук; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2005.
2. Мурашов Р.З. Словообразование и функционально-семантические категории (на материале суффиксальных существительных немецкого языка). — Уфа: БГУ, 1993. — 224 с.
3. Ремарк Э.М. Три товарища: Книга для чтения на немецком языке. / Комментарии Н.Л. Гильчонок. – СПб.: КАРО, 2006. – 352 с. – (Originallektüre).

Summary

The derivative and semantic features of verbal adjectives and their derivative suffixes are investigated in this article. It is shown that verbal adjectives get passive meaning by means of suffixes from which they are formed.

Keywords: *derivation, verbal adjectives.*

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ «ЗОВНІШНІСТЬ ЛЮДИНИ» В НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

У статті розглядається лексико-семантичне поле «Зовнішність людини» в німецькій та українській мовах в порівняльному аналізі лексичної семантики.

Ключові слова: лексична семантика, лексико-семантичне поле, польовий підхід, синонімія, гіпонім, гіперонім.

Традиційно дослідження лексики в аспекті польової організації здійснюється у двох напрямках. 1) ономасіологічному (від поняття) і 2) семасіологічному (від слова). Домінантним є другий підхід, визначаючи семантичне поле як групу слів однієї мови, що мають досить тісний смисловий зв'язок.

Із структурою лексико-семантичного поля пов'язані явища гіперо-гіпонімії, синонімії й антонімії [3, с. 13]. На основі гіпонімії лексичні одиниці об'єднуються в тематичні й лексико-семантичні групи й поля [2, с. 265]. Ще С. Ульман відзначив, що “одні мови надзвичайно багаті словами конкретного значення, в той час як інші використовують слова із загальними значеннями і не прагнуть передати всі деталі” [3, с. 13]. Це явище спостерігається в тих випадках, коли в одній мові використовується родове поняття, а в іншій видові. Цікаво відзначити той факт, що українська мова і німецька мова надають перевагу видовим назвам (гіпонімам), в той час, коли англійська і французька – родовим назвам (гіперонімам). Наприклад, укр. стілець і крісло, нім. StuhlundSessel – англ. chair; нім. gehen, reiten, fahren – фр. aller.

Особливою конкретністю значень характеризується українська мова. Це ми можемо побачити, порівнявши її із близько спорідненою російською мовою: рос. закрыть (дверь, собрание, зонт) – укр. Зачинити двері, закрити збори, згорнути парасольку.

Рідше трапляється зворотнє явище: укр. піна, нім. Schaum – англ. foam “піна”, froth “піна в роті”, scum “піна в каструлі під час готування їжі”, head “піна в бокалі пива”. Ці приклади вказують на той факт, що слово в одній мові закріплює в своєму значенні

такі аспекти денотата, які в іншій мові розподілені між кількома словами [3, с. 14].

Існує й інша відмінність, коли у мовах не збігаються межі певного семантичного континуума. Насамперед це стосується часових відрізків, наприклад, членування доби на її частини. Німецьке *Morgen* “ранок” охоплює час від дев’ятої до десятої години, англ. *morning* – від першої до дванадцятої. Те, що для українця є другим поверхом будинку, для німця є першим поверхом (*erster Stock*).

Досить яскраво специфічні властивості мови, а отже, і мовна картина світу виявляють в синонімії. Багатство синонімії та пов’язана з нею різноманітність внутрішньої формислів-синонімів засвідчують своєрідність образного сприймання тих чи інших явищ дійсності різними етносами [3, с. 15]. Слід наголосити на тому, що для української і німецької мов характерне надзвичайне багатство синонімії.

Крім внутрішньо польових зв’язків, важливим для виявлення національної мовної картини світу є зіставлення між польових зв’язків. Вони ґрунтуються на полісемії, тобто на переносних значеннях слів. Перенесення, особливо метафоричні, не збігаються в різних мовах і яскраво засвідчують своєрідність мовних картин світу. Порівняємо: нім. “*Schlange*” і укр. “змія” і “черга”.

Справа в тому, що в одній мові не обов’язково передається та відмінність, яка в іншій мові повинна бути обов’язково вираженою. Це явище спостерігається в тих випадках, коли в одній мові використовується родове поняття, а в іншій – видове. Хоч німецька й українська мова надають перевагу видовим поняттям, але й тут є істотні відмінності. Коли ми проаналізуємо структурні елементи лексико-семантичного поля “Зовнішність людини” в українській і німецькій мовах, ми побачимо, що в одному випадку німецька мова надає перевагу гіперонімам, а в іншому – гіпонімам. Те ж саме стосується і української мови.

Порівняємо:

- нім. *Arm* і *Hand* (гіпоніми) і укр. рука (гіперонім);
- нім. *BeiniFuß* (гіпоніми) і укр. нога (гіперонім);
- нім. *Hals* (гіперонім) і укр. горло і шия (гіпоніми);
- нім. *FingeriZehe* (гіпоніми) і укр. палець (гіперонім);
- нім. *Kopf* і *Haupt* (гіпоніми) і укр. голова (гіперонім);
- нім. *Runzel* і *Falte* (гіпоніми) і укр. зморшка (гіперонім).

Слід звернути увагу на те, що тенденція німецької мови до утворення складених слів є наявною також і в лексико-

семантичному полі “Зовнішність людини”, в той час, коли для української мови характерні прості слова.

Зіставимо:

- укр. брови із нім. Augenbrauen,
- укр. вуса із нім. Schnurrbart,
- укр. лікоть із нім. Ellbogen,
- укр. долоня із нім. Handfläche,
- укр. статура із нім. Körperbau.

Порівнюючи лексико-семантичне поле “Зовнішність людини” в німецькій і в українській мовах, можна помітити ще й таке явище, що для позначення одного і того ж поняття, в українській мові використовується два слова, а в німецькій – лише одне, хоч і складне слово: укр. очне яблуко і нім. Augapfel.

Досить яскраво специфічні властивості німецької і української мов виявляються також в синонімії.

Порівняємо наступні синонімічні ряди:

1) голова – лоб, казан, макітра, макотирия, довбешка, кумпал, глава, гиря [1, с. 345]

der Kopf – Haupt, Schädel, Birne, Dach, Rübe [4, с. 389].

2) обличчя – лице, вид, образ, фізіономія, фізія, лик, морда, рило, пика, писок, будка, мармиза, мармуза, твар [1, с. 564]

das Gesicht – Physiognomie, Angesicht, Antlitz, Fratze, Visage, Fresse [4, 245].

3) око – немає синонімів;

das Auge – Sehorgan, Augapfel, Gucker, Seher, Guckäuglein [5, с. 32].

Проаналізувавши синонімічні ряди лексико-семантичного поля “Зовнішність людини” можна зробити наступні висновки: для української і для німецької мови типовим є надзвичайне багатство синонімії; для слів, які входять в лексико-семантичне поле “Зовнішність людини” в українській і німецькій мовах загалом характерне майже однакове число синонімів, хоч окремі цього поля суттєво різняться кількістю своїх синонімів.

Список використаних джерел

1. Бурячок А.А. і ін. Словник синонімів української мови в 2 томах. – К.: Наукова думка, 1999-2000
2. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К: Альма матер, 2003. – 566 с.
3. Кочерган М.П. Зіставне мовознавство і проблема мовних картин світу // Мовознавство, 2004 – №5-6. – с. 12 – 21.

-
-
4. Herbert Gorner. Wörterbuch Synonyme. – München: Deutscher Taschenbuchverlag, 2000
 5. Martha Spalier. Synonym Wörterbuch. – Gutersloh: Bertelsmann Lexikon Verlag, 1997 – 716 s.

Summary

This article investigates lexical-semanticfield “the appearance of a man” in German and Ukrainian in comparative analysis of lexical semantics.

Key words: *lexical semantics,lexical-semanticfield, field approach, synonymy, hyponym, hyperon.*

ПРОБЛЕМИ ШКІЛЬНОГО ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ Г. ГЕЙНЕ В АСПЕКТІ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

У даній статті розглядається питання вивчення поезії в оригіналі та перекладі на уроках іноземної мови та зарубіжної літератури. Особливу увагу приділено інтегрованому навчанню. Оскільки такий підхід допомагає ширше використовувати потенційні можливості змісту навчального матеріалу та сприяє розвитку здібностей учнів.

Ключові слова: художній переклад, інтегрований урок, компаративний аналіз.

Вершинні надбання світової літератури для переважної більшості читачів сьогодні стають доступними саме завдяки художнім перекладам. Залучаючи учнів до вивчення кращих зразків світового письменства, важливо формувати їхнє уявлення про *художній переклад* як унікальне явище у світовій культурі, результат творчого діалогу автора і перекладача.

Важливе місце у вивченні поезії, написаною іноземною мовою, належить вибору методів роботи над нею. Особливу увагу у цьому випадку слід приділити інтегрованим урокам іноземної мови та зарубіжної літератури з елементами компаративного аналізу. Дедалі активніше впроваджується такий методичний прийом, як порівняльний аналіз оригіналу та перекладу. Зокрема, надзвичайно цікавим і плідним виявляється зіставлення кількох варіантів перекладів одного твору. Ця робота сприяє розвитку вміння порівнювати літературні явища, допомагає усвідомлювати специфіку перекладу як прояву творчої особистості перекладача.

Інтегрований урок – це специфічна форма навчального заняття, яке проводять спільно декілька вчителів різних предметів з метою вивчення міждисциплінарних об'єктів. На інтегрованих уроках учні здобувають ґрунтовні знання про складні об'єкти, використовуючи інформацію з різних навчальних дисциплін, отримують можливість по-новому обдумувати явища, які вивчаються. За таких умов розширюються можливості для синтезування знань, формування в учнів умінь переносити знання з однієї галузі в іншу. У результаті цього досягається інтегроване, цілісне

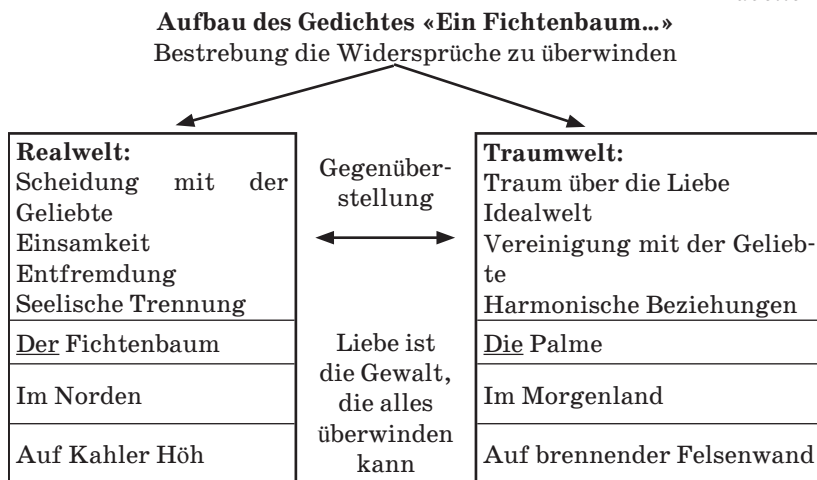
сприйняття дійсності як необхідна передумова формування наукового світогляду людини. [4]

Сучасна педагогічна наука вважає інтеграцію одним із головних дидактичних принципів, який у цілому визначає організацію освітніх систем. Таке її розуміння дозволило науковцям висунути нову освітню парадигму. Вона звучить наступним чином: оскільки існуюча освіта предметоцентрична, тобто реалізується принцип внутрішньопредметної інтеграції, а інтеграція складає основу будь-якої освітньої системи, перехід освіти у сучасних умовах на якісно новий рівень насправді є рухом від внутрішньопредметної до міжпредметної інтеграції. Такий перехід передбачає не зміну, а доповнення одного принципу іншим. [1]

Як приклад наведемо фрагмент інтегрованого уроку німецької мови та зарубіжної літератури:

Вчитель німецької мови: Der Autors Meinung nach können die menschlichen Gefühle Entfernung und Missverstehen überwinden. Es ist nur von dem Menschen abhängig, wird der Wunschtraum nur ein Traum sein oder wird er sich verwirklichen. Also das Aufbau des Gedichtes kann auf folgende Weise dargestellt sein (демонструється таблиця 1):

Tabelle 1

Бесіда з учнями за запитаннями:

- 1) Welche Entgegensetzungen gibt es im Gedicht?
- 2) Welche Unterschiede in den Namen der Helden habt ihr im Text bemerkt?
- 3) Wie gebraucht H. Heine die Personifizierung?

4) Gibt es im Gedicht die Antwort auf die Frage: Wie beendet sich dramatischer Lieberoman? Was passierte mit dem lyrischen Helden?

5) Welche Rolle spielt die Natur in diesem Gedicht?

Вчитель зарубіжної літератури: Російський поет М. Лермонтов відмовився майже від усіх антитез вірша, що призвело до створення вільного переспіву твору Гейне і насичення його абсолютно новим змістом. У вірші «На севере диком стоит одиноко...» легше визначити, що єднає сосну і пальму, ніж те, що їх роз'єднує (демонстрація незакінченої таблиці 2, в яку мають бути вписані уривки з тексту).

Таблиця 2

**Співставлення символічних образів у вірші М. Лермонтова
«На севере диком стоит одиноко...»**

Аспекти співставлення	Сосна	Пальма
Належність до жіночого роду	Сосна, она	<i>Прекрасная пальма, она</i>
Пустинний простір, місце, де ростуть дерева	<i>На севере диком; на голой вершине</i>	<i>В пустыне далёкой; в том крае, где солнца восход; на утесе горючем</i>
Підкреслення краси, привабливості обох дерев	<i>Снегом сыпучим одета, как ризой, она</i> (величний і прекрасний образ)	<i>Прекрасная пальма</i>
Самотність, журба	Стоит одиноко	Одна и грустна

Порівняємо тексти оригіналу вірша та лермонтовського перекладу і заповнимо цю таблицю (роздрукована таблиця 3 з незаповненими графами роздається учням).

Таблиця 3

Співставлення оригіналу вірша Г. Гейне «Ein Fichtenbaum...» і твору М. Лермонтова «На севере диком стоит одиноко...»

Схожість	Відмінність
1. Психологічний паралелізм	1. Антитези оригіналу майже повністю зникають у Лермонтова
2. Ті самі символічні образи (ялина або сосна і пальма)	2. Сосна і пальма у Гейне чоловічого й жіночого роду, у Лермонтова – обидві жіночого роду

-
-
4. Падун Н. О. Проблема міжпредметних зв'язків та інтегрованого навчання у педагогіці / Н. О. Падун. – Ніжин : Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2008. – № 3. – С. 26-29.
 5. Козловська І. М. Теоретико-методологічні аспекти інтеграції знань учнів професійно-технічної школи (дидактичні основи) / І. М. Козловська. – Львів, 1999.

Summary

This article considers the question about the learning of original poetry and its translation at the lessons of foreign languages and world literature. Particular attention is paid to the integrated education. Since this approach helps to use the potential content of educational material and promotes the development of students' abilities.

Key words: art translation, integrated lesson, comparative analysis.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

УДК 821.111.-32.09

*Барицька Т.О.,
магістрантка*

СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНИЙ ЧАС І ПРОСТІР В ОПОВІДАННЯХ СОМЕРСЕТА МОЕМА

У статті розглядається соціально-історичний час і простір в оповіданнях Сомерсета Моєма. Простежується активне формування авторської філософії, яке характеризується складним співвідношенням історичного часу з вічністю.

Ключові слова: *художній простір, художній час, оповідання, жанр.*

У кожний період, у кожному літературному напрямі, національній літературі, у кожного митця координати матеріального буття і духовного, земного, миттєвого і вічного по-своєму перехрещуються, існують паралельно, накладаються одна на одну. Соціально-історичні події відіграють важливу роль у написанні твору письменником, кладуть свій відбиток на нього. Саме тому образ соціально-історичного часопростору літературного твору розглядається як “суб’єктивне сприйняття і художнє відтворення, моделювання об’єктивних процесів” [1, с. 185].

Сомерсет Моєм формувався як письменник в досить складний час. Ситуація була неспокійною тому, що Англія побоювалася удару по її колоніальній системі ззовні – з боку царської Росії. Розгорталося протистояння з Францією, почалося суперництво з кайзерівською Німеччиною. Ця напружена політична обстановка створювала в Англії атмосферу, надзвичайно сприятливу для появи войовничої колоніальної літератури. Все більше письменників виступало з пропагандою загарбницьких, експансіоністських гасел. Все частіше прославляли на усі лади “історичну місію” білої людини, що нав’язала свою волю іншим расам. Культивувався образ сильної особистості. Гуманістичну мораль письменників ХІХ століття оголошували застарілою, проте оспівували аморалізм “сміливців”, що підпорядковували собі мільйонні маси особистостей “нижчої раси” або “нижчих класів”. На весь світ прозвучала проповідь

англійського соціолога Герберта Спенсера, що намагався перенести на соціальні стосунки теорію природного відбору, відкриту Дарвіном. Фрідріх Ніцше і його “Генеалогія моралі” простували з однієї європейської країни в іншу, усюди знаходячи охочих стати “білими бестіями”, незалежно від кольору волосся і національної приналежності. Але і Спенсер, і Ніцше, і багато їх прихильників та послідовників були абстрактними, занадто наукоподібними, що робило їх доступними лише для відносно вузького кола буржуазної еліти. Набагато зрозумілішими і наочнішими для широких читацьких кіл були оповідання Моема.

Про повсякденне життя і працю в колоніях, про людей цього світу – англійських чиновників, солдатів і офіцерів, які створюють імперію за тридев’ять земель від рідних ферм і міст, що лежать під благословенним небом Старої Англії, США оповідав Моем. Написання оповідань припадало на досить значні історичні моменти, що дає підстави стверджувати, що їхній соціально-історичний часопростір допомагає більш конкретно сприймати реалії тієї доби. Позачасове тлумачення конфліктів життя, що певною мірою восходить до концепції модернізму, частково притаманне й Моему. Використання різних форм простору і часу, їх художнє відображення в оповіданнях тісно пов’язані з пошуками найбільш глибокого осягнення життя у його кардинальних моментах, які визначають долю не лише індивіда, а й країни, суспільства.

Художня реальність й зображення людини у Моема не піддаються однозначному визначенню, що знаходить пояснення у багатомірному осмисленні ним конкретно-історичних просторово-часових реалій епохи. Показовим у цьому сенсі є оповідання “Падіння Едварда Барнарда”. Простір твору побудовано на антитезі: своє/чуже, столиця/провінція, місто/сільська місцевість, метрополія/колонія. Своє – це США, чуже – Таїті. Бейтмен Хантер повертається з острова додому: “Но вот наконец и Чикаго. Бэйтмен с радостью увидел знакомые длинные вереницы серых домов. Ему не терпелось поскорее очутиться на Уобаш-авеню, увидеть толпы на тротуарах, машины, снующие по мостовой, услышать привычный шум. Он дома. И он счастлив, что родился в самом замечательном городе Соединённых Штатов” [2, с. 67]. Для Хантера його рідне місто – центр цивілізації. Проте Едвард Барнард сприймає його інакше: “Вот я вспоминаю Чикаго и вижу мрачный, серый город, сплошной камень – точно тюрьма – и непрестанную суматоху” [2, с. 97]. Чикаго стає для нього містом, в якому люди перетворюються на роботів: “<...> спешить на службу, работать час за часом весь день напролёт, потом спешить домой, обедать, ехать в театр <...> А когда соста-

ришья, чего тогда ждать?” [2, с. 97-98]. Після несподіваного фінансового краху Едвард їде до Полінезії, щоб зробити собі кар’єру і заробити гроші. Історичні реалії були такими, що, нещадно експлуатуючи місцеве населення й проводячи політику хижацького ставлення до природних багатств колоній, вихідці з метрополій за лічені місяці ставали нуворішами. При цьому місцеве населення вони сприймали як дикунів, відмовляючи їм у культурі, самотності, людських якостях. Так, Хантер оцінює людей і судить про їхні якості виключно за расовими ознаками: “Бейтмен заметил то, что раньше ускользнуло от него: в жилах этого юноши течёт немало туземной крови. И невольно Бейтмен стал смотреть на него несколько свысока” [2, с. 80].

В оповіданні не лише стикаються життєві простори героїв, а й вступають у конфлікт дві ідеології: снобізму Хантерів і Лонгстафів протистоїть далекий від цивілізації світ полінезійців, світ неосвяженого простору: “Кокосовые пальмы беспорядочной толпой спускались по крутому склону к лагуне, и в вечернем свете она вся переливалась нежными красками, точно грудь голубки. Неподалёку на берегу ручья теснились туземные хижины, а у рифа чётко вырисовывался силуэт челна и в нём – два рыбака. Дальше открывался беспредельный простор Тихого океана, и в двадцати милях, воздушный, бесплотный, точно сотканный воображением поэта, виднелся нескazanной прелести остров Муреа. Красота была такая, что у Бейтмена дух захватило” [2, с. 89]. Апофеозом є бачення героями майбутнього. Едвард, всупереч переконанням Хантера, вважає себе щасливим: “Ты и не представляешь себе, с какой жадностью я смотрю в будущее, каким богатым и полным смысла оно мне кажется <...> Я построю себе дом на своём коралловом островке и стану там жить и выращивать пальмы, и очищать кокосы от скорлупы, как их очищали спокон веку, и возделывать свой сад, и удить рыбу. У меня будет как раз столько дела, чтобы не скучать, но и не тупеть от работы. У меня будут книги, и Ева, и дети, я надеюсь, и главное – бесконечная изменчивость моря и неба, и свежесть рассвета, и прелесть закатов, и щедрое великолепие ночи” [2, с. 101-102]. І яким жалюгідним і меркантильним у порівнянні з цими вічними цінностями уявляється майбутнє Хантера та Ізабелли: “<...> держа её в объятиях, он видел, как разрастается и приобретает всё больший вес “Автомобильная компания Хантера”, видел миллионы машин, которые она будет выпускать, видел огромную коллекцию картин, которая затмит любую нью-йоркскую коллекцию <...> А Изабелла <...> думала о доме, который она обставит самой изысканной старинной мебелью, и о концертах,

которые они будут устраивать, и о *thys dansants (танцювальні вечірки (фр.) – Т.Б.)*, и обедах, на которые станет приглашать лишь самое избранное общество” [2, с. 104].

Отже, в оповіданні простежується активне формування авторської філософії, яка характеризується складним співвідношенням дискретного історичного часу з вічністю, суб'єктивного часу окремої людської екзистенції та плину історії. Мінлива часова перспектива, поєднання розповіді про день сьогоднішній з ретроспекціями – цей композиційний прийом свідчить, що для Моема значущим був факт зіткнення споконвічних начал добра і зла на тлі прикмет конкретної історії.

Список використаних джерел

1. Копистянська Н.Х. Художній час як категорія порівняльної поетики / Нонна Хомівна Копистянська // Слов'янські літератури : Доповіді : XI Міжнар. з'їзд славістів, Братислава, 30 серп. – 8 верес. 1993. – К., 1993. – С. 184-200.
2. Моэм У.С. Падение Эдварда Барнарда / Уильям Сомерсет Моэм // Моэм У.С. Собрание рассказов. В 3 т. Т. 1 : [пер. с англ.]. – М. : АСТ, 2010. – С. 66-104.

Summary

The article deals with the social historical time and space in the novel of Somerset Maugham. We consider the active formation of the author's philosophy which is characterized by complicated correlation historical time with eternity.

Key words: *art space, art time, novel, genre.*

ОСОБЛИВОСТІ АВТОРСЬКОЇ МІФОЛОГІЗАЦІЇ ОБРАЗУ КОЗАЦТВА У ТВОРАХ М. ГОГОЛЯ “ТАРАС БУЛЬБА” ТА Г. СЕНКЕВИЧА “ОГНИЕМ І МІЄСЗЕМ”

Стаття присвячена порівняльно-типологічному аналізу особливостей авторської міфологізації образу козацтва, у творах М. Гоголя “Тарас Бульба” та Г. Сенкевича “Ogniem i mieczem”

Ключові слова: міф, міфологізація, анахронізм, М. Гоголь, Г. Сенкевич

За Є. Додолєвим, міфологізація (як художній прийом) – це процес (і результат зазначеного процесу) генерації авторського вимислу на ґрунті реальних історичних подій [2]. Перш за все, мова в статті йде про міфологізацію свідомості, коли під міфологізацією мовної картини світу слід розуміти будь-яку художню репрезентацію подій та явищ реальності (і, відповідно, їх довільне тлумачення) в словесному знаку, що супроводжується невмотивованими реальністю прагматичними установками. Альфа елементом процесу міфологізації є міф. Є. Мелетинський говорить про те, що саме слово “міф” означає розповідь, оповідання, байку [3]. Це вихідне розуміння міфу не можна вважати повністю анахронічним, через те, що міф не можна звести до чистих “уявлень”, “пояснень”, втілення елементарних емоцій, описів обрядів і т. д.

У повісті “Тарас Бульба” М. Гоголь ідеалізує образ козака. Останній постає перед нами сильним духом і тілом напівміфічним героєм тодішнього століття. Батьківщина і головна святиня його – Січ. Січ для козаків, все одно, що мати для дітей. Саме до неї, щоб там не стало, повертаються вони. І, як мати виховує своїх синів, так і Січ виховує своїх “дітей”. Головне знаряддя цього процесу – це досвід, який останні здобувають у битвах. Разом із тим, у творі проголошується думка, що немає кращої науки для молодого парубка, як Запорізька Січ та немає такого ремесла, якого б не знав козак.

М. Гоголь підкреслює факт наявності суворих покарань, за крадіжку, убивство чи вживання у військовому поході алкоголю, тим самим наголошуючи на тому, що козаки намагалися будувати

правове суспільство. У творі “Тарас Бульба” є фрагмент, в якому описується, як козака-вбивцю (ще живого) хоронять в одній домовині із вбитим братом-козаком: “Если козак проворовался, украл какую-нибудь безделицу, это считалось уже поношением всему козачеству: его, как бесчестного, привязывали к позорному столбу и клали возле него дубину, которою всякий проходящий обязан был нанести ему удар, пока таким образом не забивали его насмерть” [1]; але не дивлячись наявність опису таких подій у творі, ці факти досі не знайшли історичного наукового підтвердження. М. Гоголь створює образ легендарного безстрашного героя, здатного віддати життя за Батьківщину (Січ) та братерство [1].

Що ж стосується образу козака у романі Г. Сенкевича “Вогнем та мечем”, то можемо прослідкувати певні спільні риси у зображенні авторами цих персонажів. Та на відміну від М. Гоголя, Г. Сенкевич, наділяє козаків такими рисами характеру, як підступність та хитрість. Наприклад, пан Скшетуський називає Богдана Хмельницького “хитрим лисом”, який окрім того, ще й йому бреше. Образ козака у романі “Вогнем та мечем” досить суперечливий, цей факт можемо проілюструвати на прикладі характеристики козацького полковника Івана Богуна. Воїн він сильний та вмільий, брати-козаки його поважають, але тим не менше, цьому образу притаманні дивацтва, то він не зрозуміло з якої причини блукає у комишах із товаришами, то зникає у лісах на цілі місяці [4].

Однак, у творі Г. Сенкевича також спостерігаємо прийом міфологізації козацтва, зі слів пана Скшетуського дізнаємося, що про раніше згаданого Івана Богуна ще за життя останнього починають складати легенди, про нього співають пісні на ярмарках, інші козаки вважають його ледь не національним героєм: «Ślepcy śpiewali o Bohunie pieśni po jarmarkach i karczmach, na wieczornicach opowiadano dziwy o młodym watażce. Kto on był, skąd się wziął, nikt nie wiedział. To pewna, że kolebką były mu stepy, Dniepr, porohy i Czertomelik ze swoim labiryntem cieśnin, zatok, kołbani, wysp, skał, jarów i oczeretów. Od wyrostka zżył się i zespolił z tym dzikim światem» [4; c.72].

Варто зазначити, що Г. Сенкевич особливо підкреслює неосвіченість козаків, і Богуна зокрема.

У висновку можемо сказати, що завдяки створеним М. Гоголем та Г. Сенкевичем образам козаків, читачів до нашого часу не залишає відчуття, того, що козаки були легендарними “надлюдьми”. Пафос міфологізації козацтва пов’язаний у творах “Тарас Бульба” та “Вогнем і мечем” із морально-соціальною утопією Гоголя та Сенкевича, з вірою в життя, вільне від нерівності, в якусь “свавільну

республіку”, яка виключає наклепи, злодійство, неробство й інші нескінченні людські недоліки.

Список використаних джерел

1. Гоголь Н. В. Полное собрание сочинений / Н. В. Гоголь : В 14 т. – Т. 2. – М. ; Л. : “АН СССР”, 1937-1952. – 765 с.
2. Додолев Е. Ю. Мессии. Мифологизация религиозных вождей / Е. Ю. Додолев. – М. : Новый взгляд, 1993. – 523 с.
3. Мелетинский Е. М. Поэтика мифа / Е. М. Мелетинский. – М. : Наука, 1976. – 407 с.
4. Henryk Sienkiewicz. Ogniem I mieczem / Henryk Sienkiewicz. – Warszawa: Zielona sova, 2009. – 528 s.

Summary

The article deals with the analysis of the authors' mythologizing peculiarities of the image of “kozactwo”. The analysis itself is held on the basis of compositions “Taras Bulba” by N. Gogol and “With fire and sword” by H. Senkewich.

Key words: *myth, mythologizing, anachronism, N. Gogol, H. Senkewich*

МАСОНСЬКІ АЛЮЗІЇ У КАЗКАХ О. ВАЙЛЬДА

Творчість О. Вайльда, незважаючи на велику кількість робіт, досліджена не повно. У даній статті творчість письменника розглядається з позицій ідеології масонства, до якого Вайльд вступив під час студентських років. Тексти казок письменника інтерпретувалися та трактувалися по-новому, у них чітко простежуються масонські алюзії, які були проаналізовані і досліджені. Творчість О. Вайльда відкривається з нової сторони.

Ключові слова: масонство, символ, майстер, Бог, містерія, самопожертва, самовдосконалення.

Безперечно творчість О. Вайльда, одного з найяскравіших представників естетизму, ніколи не залишалася поза увагою літературознавців і критиків. Проте, незважаючи на великий обсяг наукових робіт присвячених творчості письменника, все ж таки не всі її сторони та питання були висвітлені. Дана стаття присвячена дослідженню масонських алюзій у творчості О. Вайльда на прикладі його казок.

Мета роботи полягає у виявленні та поясненні масонських ідей, які зашифровані у казках письменника.

Дослідник масонства М. Морамарко у книзі “Масонство в минулому і теперішньому” зазначає: “25 мая 1875 г. ему (О. Уайльду) была присвоена степень Мастера в ложе № 357 Оксфордского университета” [3]. Також у своєму листі до Вільяма Ворда письменник пише: “В последнее время я очень заинтересовался масонством и ужасно в него уверовал...” [5, с. 42].

Так, досліджуючи казки Вайльда, неможливо не помітити насиченість текстів масонською символікою та ідеями. Наприклад візьмемо одну з найвідоміших казок із збірки “Щасливий Принц” “Соловей і Троянда”. Вже сама назва нашттовхує нас на символічність твору. Соловей – символ чистоти і любові, а троянда – знак розп’ятої душі, страждання і відродження. Однією з головних містерій масонства є перехід від темряви до світла, пізнання істини через смерть і воскресіння а також через самопожертву і випробування.

Священним символом християн (а, як відомо, масонство пов’язане з християнством і релігією взагалі) вважають чашу,

наповнену кров'ю Христа. Соловей проколює своє серце шипом. Отже роза – це чаша, яка наповнюється священною кров'ю, кров'ю самопожертви.

Символічно три рази просила Троянда притулитися ближче, а Соловей оспівував три ступені кохання: зародження, пристрасть і справжнє кохання. Це наче три ступені, які проходить масон, від учня до майстра. Соловей співав також не про звичайне кохання, а про Любов, яка знаходить досконалість в Смерті, про ту Любов, яка не вмирає в могилі: “...she sang of the Love that is perfected by Death, of the Love that dies not in the tomb” (“...ібо он пел о Любви, которая обретает совершенство в Смерти, о той Любви, которая не умирает в могиле”) [4, с. 44-45]. Смерть це не кінець. І справді, для масонів: “..инициация в степень Мастера означает не конец, а лишь начало титанической работы над собой, ведь только с этого момента человек начинает воздвигать чистый храм своей вверенной и преданной Богу души” [1, с. 103].

Самопожертва взагалі є типовою у казках О. Вайльда. Проте вона ніколи не винагороджується. Як смерть Солов'я виявилась марною, так і діяння Щасливого Принца та Ластівки у казці “Щасливий Принц” також були оцінені лише на небі. Таким чином у казках знаходить своє відображення ще одна з головних ідей масонства – ідея безкорисливого добродійства.

Спочатку Принц жив у своєму розкішному замку і не бачив страждань свого народу. Істину він узрів лише після смерті та так званого воскресіння: “And now that I am dead they have set me up here so high that I can see all the ugliness and all the misery of me city...” (“И вот теперь, когда я уже не живой, меня поставили здесь, наверху, так высоко, что мне видны все скорби и вся нищета моей столицы”) [4, с. 12-13]. Саме тому автор розмістив його на високій колоні, яка є символом перемоги над земним тяжінням, тобто піднесення до неба, до Бога. Щасливий Принц наче виступає у ролі майстра: він вже здійснив перехід від темряви до світла; статуя покрита золотими листочками (золотий колір у масонстві є атрибутом вищого рангу); у Принца є учень – Ластівка. Так, спочатку пташка зображується дещо самозакоханою, проте після зустрічі з Принцом вона змінюється: жертвує собою заради самого Принца та людей.

Найбільшою символікою та масонськими ідеями просякнута казка “Рибалка та його Душа”, яка нагадує біблійну притчу. Як і в попередніх казках, у “Рибалці та його Душі” присутні мотиви самопожертви, безкорисливого кохання та проходження трьох ступенів масонства через випробування.

Проте найяскравіше у казці висвітлені принципи трьох іпостасей: мудрості, сили та краси. Схід у масонів асоціюється з мудрістю. Повернувшись зі сходу, Душа приносить Дзеркало Мудрості. З півдня душа приносить багатство, багатство в даному сенсі можна інтерпретувати як силу, адже той, хто має гроші, має владу і силу в світі. Третім благом є краса. Ці три іпостасі знаходять своє відображення в різних символах троїчності, якими збагачена Ложа. Бог Отець – сила, життя, могутність. Бог Син – мудрість, душа. Бог Дух Святий – пізнання, форма, краса. Сила життя – це людське тіло, яке є храмом Бога живого. Мудрість, душа є якістю Бога, його свідомістю. “Когда оба аспекта сливаются, когда душа и тело, сознание и форма, качество и явление сплавляются в единое целое, результатом становится КРАСОТА...” [3, с. 34].

З другого боку, Душа вчинила багато злих діянь і сама спокушає Рибалку. У даному випадку, пройшовши ряд випробувань, Душа символізує ступінь майстра, а Рибалка – учня. Коли ж серце юнака розбилось, душа знову змогла увійти до нього і злитися з тілом, утворивши красу – чудові квіти на могилі.

Отже у творчості О. Вайльда реконструюється його ставлення до масонства, хоча на перший погляд це не помітно. Ми маємо право стверджувати, що це для письменника був певний культурний код, відтворений ним в узагальненому образі. У казках ми зустрічаємо відображення наріжних в ідеології масонства ідей пізнання вищого сенсу буття, ідеї любові, просвітлення, самопожертви та благочинності. Також у текстах закриті та зашифровані головні містерії та ритуали, які символізують собою процес самовдосконалення.

Список використаних джерел

1. Дедопулос Т. Масоны : Взгляд изнутри тайного братства / [Пер. с англ. К.И. Молькова] / Тим Дедопулос. – М. : Изд-во “Издательская группа Контэнт”, 2007. – 128 с.
2. Морамарко М. Масонство в прошлом и настоящем / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/Moram/13.php
3. Спаров В. Полная история масонства в одной книге / Вик Спаров. – М. : АСТ; СПб : Астрель-СПб, 2010. – 508 с. – (Историческая библиотека).
4. Уайльд О. Письма / Пер. с англ. В. Воронина, Л. Мотылева, Ю. Рознатовской. – СПб.: Издательский Дом “Азбука-Классика”, 2007. – 416 с.
5. Уайльд О. счастливый Принц: Сказки / Пер. с англ. М. Благовещенской, Ю. Кагарлицкого, Т. Озерской, Т. Чуковского. – СПб.: Издательский Дом “Азбука-классика”, 2007. – 208 с.

Summary

The works of Oscar Wild were not investigated completely, although there are a lot of research works devoted to it. In this article the tales by O. Wild are investigated from the point of view of mason ideology as the writer is known to be the member of masons. His tales were newly interpreted. There were found some mason allusions, which were analysed and examined. The works by O. Wild are investigated from the other unknown side.

Key words: *mason, symbol, master, god, mystery, self-sacrifice, self-perfection.*

РИСИ ПОЕТИКИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ В РОМАНІ ПАТРИКА ЗЮСКІНДА “ПАРФУМЕР”

У статті аналізуються прийоми створення Патріком Зюскіндом постмодерністського роману на прикладі твору “Парфумер”. Доводиться, що в творі поєднуються різні жанри роману: кримінальний, роман виховання і роман про митця.

Ключові слова: П.Зюскінд, жанр, постмодернізм.

Витоки формування світоглядних позицій Патріка Зюскінда знаходяться в обставинах дитинства письменника. Особливості його професійної освіти історика та особистого оточення, також пов’язані з кризою культури Федеративної Республіки Німеччини 1960-80-х рр., що характеризувалася втратою віри у виховні можливості мистецтва, зосередженістю на внутрішніх переживаннях особистості, інтересом до проблем “культурної революції”, “революції сприйняття” і “сексуальної революції”.

Жанрова структура творчості П.Зюскінда включає в себе епічні (роман, розповідь, історія), драматичні (п’єса, сценарій) і ліро-епічні (спостереження, есе) жанрові утворення. Жанрова специфіка роману “Парфумер” полягає в поєднанні пародії на “кримінальний роман”, “роман виховання” і “роман про митця”. Структуроутворюючою метафорою роману “Парфумер” є художня інтерпретація концепту “запах”.

Параметри образу головного героя роману “Парфумер” формуються на основі діалогу з культурними кодами попередніх епох і сучасності. Можна виявити такі рівні інтерпретації образу Гренуя: біблійний, класицистичний, передромантичний і романтичний, соціально-психологічний, політичний. До того ж простежується його зв’язок зі знаковими міфологемами (Бог, Диявол, Прометей) та історичними особистостями (Гітлер).

Багаторівнева взаємодія інтенцій образів роману, малої прози і драматургії дозволяють говорити про внутрішню інтертекстуальність творчості П.Зюскінда. Стійкий тип центрального героя і спільність проблематики є знаковими для художнього простору цього автора. Просторово-часові характеристики включаються в

структуру образів-персонажів, що сприяє поглибленню смислової перспективи мистецького світу П.Зюскінда, а також забезпечує діалогічність особистих просторів окремих персонажів [1, с.76].

Мовний рівень роману П. Зюскінда відрізняється різноманітністю. Характерним є використання спеціальної лексики; новоутворень; контрастів і оксюморонів; зниженою і експресивно-забарвленою лексики, діалектизмів; піднесеного стилю. Використання в “Парфумері” біблійних, класичних і романтичних стилістичних структур поряд з лексикою сучасної розмовної мови підкреслює постмодерністську сутність роману. Фактор називання творів і персонажів має велике значення для П. Зюскінда.

Характерним для творчості автора є його пильне, але недовірливе ставлення до епохи Просвітництва. Він ставить під сумнів твердження про розумність суб’єкта, віддаючи перевагу фактору інтуїції; іронізує з приводу численних відкриттів епохи Просвітництва, коли кожен мислитель намагався знайти своє власне раціоналістичне пояснення світу (“Парфумер”, “Заповіт метра Мюссара”).

Іронія є провідним прийомом автора в його прагненні висвітлити ситуацію зсередини, посилити колорит розповіді і, разом з тим, підкреслити сумнівність того, що відбувається. Іронія – це не тільки позиція автора, а й засіб пізнання ним дійсності.

Герой роману Зюскінда поміщений в західноєвропейський культурний контекст і має такі риси: аутсайдерство, невдала соціалізація, пронизлива самотність, відсутність любові, схильність до божевілля, незадоволеність життєвою ситуацією. Одночасно Зюскінд створює нові сучасні типажі: “художник-філістер” (“Контрабас”), “охоронець-маріонетка” (“Голубка”), “критик-бездарність” (“Потяг до глибини”), “лже-геній” (“Битва”). Концепція людини Зюскінда обумовлена індивідуальною картиною світу автора [2, с.53].

Проблематика, яку порушує П. Зюскінд в своєму творі “Парфумер”, є актуальною і цікавою: проблеми любові і ненависті, геніальності і буденності, художника і обивателя, творчої особистості і натовпу, відрази до життя і самогубства. Стійкий тип героя і спільність проблематики дозволяють говорити про внутрішню інтертекстуальність творчості Зюскінда.

Для творчості письменника важлива проблема простору і часу. Простір, у якому вміщено героїв роману Зюскінда або максимально замкнuto і звужено до кордонів кімнати, печери, або розімкнuto і кілька розширене до розмірів міста. Просторова перспектива допомагає розкриттю образу героя в часі.

Центральний роман П. Зюскінда “Парфумер. Історія одного вбивці” є постмодерністським твором, що підтверджують:

- жанрова специфіка роману, що поєднує в собі пародію на “кримінальний роман”, “роман виховання” і “роман про митця”;
- суспільно-політичні, соціально-психологічні та естетичні імплікації на рівні головного героя, розкриття індивідуальності якого сприяє вибір центральної метафори “запах”;
- мовний рівень роману “Парфумер”, а саме використання мовних структур, характерних для різних епох, порід з лексику сучасної розмовної мови.

Стилістичні прийоми, які використовуються автором, сприяють розкриттю світу героїв і глибшому їх розумінню. Для вирішення конкретних завдань автор широко використовує порівняння, повтори, однорідні члени речення, прикметники в найвищому ступені, телеграфний стиль, неправильні граматичні форми, фахову лексику. У той же час можна виділити ряд основних, характерних мовних явищ: термінологія, пов’язана з запахами і виготовленням духів; новоутворення; контрасти; знижена і експресивно-забарвлена лексика; діалектизми; піднесений стиль. Названі стилістичні прийоми служать для вирішення письменником різних завдань (наприклад, піднесений стиль в “Парфумері” відсилає нас до зразків інших епох).

Список використаних джерел

1. Бігун Б.Я. Митець і його творіння за постмодерністської доби// Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2002. – № 5-6. – С. 74-81.
2. Зюскінд П. Запахи. Історія одного вбивці// Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2002. – № 5-6. – С. 16-70.

Summary

The article analyzes the ways a postmodern novel by Patrick Suskind a study of “Perfume.” It is proved that the product combines different genres of romance: criminal, romance novel on education and artist.

Keywords: P. Suskind, genre, postmodernism.

СТИХОВАЯ ФОРМА “ЕВГЕНИЯ ОНЕГИН КАК ВЫРАЖЕНИЕ ДУХА СВОБОДЫ

В статті піднімається питання віршової форми “Євгенія Онегіна”. Віршована форма надає твору риси, які різко відрізняють його від звичайного прозового роману. Вона сильніше передає почуття поета, його хвилювання, емоції. Всі дії роману, всі описи, всі розмови діючих осіб, незважаючи на їх простоту, завдяки віршованій формі, овіяні особливою поетичністю, мелодичністю. Пушкін створив особливу форму для свого ліричного роману. Вірші в “Євгенії Онегіні” не течуть безперервним потоком, а розбиті на невеликі групи рядків – строфи. “Онегінська строфа” складається із чотирнадцяти віршів, чотиристопного ямба. Також піднімається питання, чи це насправді роман у віршах, чи можливо вірші у романі?

Ключові слова: віршова форма, поема, “онегінська строфа”, роман, чотиристоповий ямб.

В данной статье рассматривается вопрос о стиховой форме “Евгения Онегина”. Самая легкость стиха, привычность содержания, как ни странно, создают добавочные трудности. Особенность здесь не только в том, что были найдены новый сюжет, новый жанр и новый герой, но и в новаторском отношении к художественному слову. Изменилось самое понятие художественного текста. Роман в стихах – жанр, который автор отделяет и от традиционного прозаического романа, и от романтической поэмы. “Евгений Онегин” отличается особой манерой, создающей иллюзию непринужденного рассказа. “Забалтываюсь до нельзя”, – говорит автор. А как говорится, именно “проза требует болтовни”. И тут я задалась вопросом, который, кажется, никто из именитых исследователей так и не поставил: “Евгений Онегин” – это роман в стихах, или может быть, стихи в романе?

“Евгений Онегин” – “есть самое задушевное произведение Пушкина, самое любимое дитя его фантазии, и можно указать слишком на немногие творения, в которых личность поэта отразилась бы с такою полнотою, светло и ясно, как отразилась в “Онегине” личность Пушкина”[1, с. 18]. Более того, я думаю, что, хотя этот персонаж нельзя идентифицировать с Пушкиным, хотя убедительны мнения о разных прототипах центрального героя, хотя

сам автор не желал, чтобы его отождествляли с Евгением (“Всегда я рад заметить разность, между Онегиным и мной”), Пушкин все же воплотил в образе Онегина в первую очередь себя.

Роман был начат Пушкиным в 1823 году в Кишиневе. 4 ноября того же года он пишет Вяземскому: “Что касается до моих занятий, я теперь пишу не роман, а роман в стихах – дьявольская разница. Вроде “Дон Жуана”...”. Поняв, что время эпических поэм прошло, автор пишет роман в стихах в то время, когда на русском языке не существовало ни одного пристойного романа в прозе; существовала, правда, повесть в стихах – “Модная жена” Дмитриева, но между ней и “Евгением Онегиным” нет ничего общего. “Евгений Онегин” – роман в стихах, об этом автор говорит в заглавии, и не раз упоминает в самом тексте произведения. Пушкин подчеркивает, что его роман не традиционный, не прозаический. Писать стихами – для Пушкина значило писать по-другому, нежели прозой, создавать новый, свободный мир. Стихотворная речь – речь необычная. “Стихи не только условны, но они и допускают условности” [1, с. 22]. Поэт чувствует себя в мире стихов вольнее, чем в прозе. Автор опускает некоторые обязательные для прозаического произведения связи, смешивает временные планы, уходит от событийной линии сюжета, и по желанию снова возвращается к ней. “Непринужденность, разговорность, легкость онегинских стихов таковы, что они ни в чем не стесняли автора” [2, с.158]. А стихи – как “струны одного и того же инструмента – духа человеческого, но струны разного объема, каждая со своим особенным звуком, – по тому- то они издают полные гармонические аккорды” [3, с.73]. Для “Евгения Онегина” Пушкиным была, как известно, избрана особенная, сложная строфа (четырнадцатистишие со следующей рифмовкой: AbAbCCddEffEgg). (Впрочем, до Пушкина такой структурой воспользовался французский поэт XVIII века Парни.) Но при этом каждая строфа в пушкинском романе – как отдельная завершенная глава. Она содержит в себе отдельную тему. И это позволяет автору быть многотемным. Эта свобода также выражается в том, что в “Евгении Онегине” не все сцены закончены и до конца мотивированы. Например, мы не знаем, как жил Онегин после того как убил Ленского, и об этом мы можем только догадываться.

“Евгений Онегин” – это, прежде всего свободный роман, что Пушкин подчеркивает очень часто. В апреле-мае 1824 года он пишет Кюхельбекеру, что он пишет “пестрые строфы романтической поэмы”. Плетневу Пушкин называет свой роман “собранием пестрых глав”, в “отрывках из путешествия Онегина”, и в восьмой главе самого романа пишет:

И даль свободного романа
Я сквозь магический кристалл
Еще неясно различал.

Подчеркнутая незавершенность в одном сочетается у Пушкина со строгой законченностью в другом. Это у него как сам мир, как сама человеческая жизнь, открывающая в незавершенном – незавершенное, в конечном – бесконечное. Стихи, при всей усложненности своей структуры, знаменовали здесь возросшую роль личного “я”, “власть над материалом жизни”, что ярко выражало дух этой вольнолюбивой эпохи.

Список использованных источников

1. Белинский В. Г. Сочинения Александра Пушкина, статья восьмая (“Евгений Онегин”). – М.: Сов. Россия, 1983. – С. 18, 22.
2. Маймин Е. А. Пушкин. Жизнь и творчество. – М.: Наука, 1982. – С. 158.
3. Чичерин А. В. Возникновение романа-эпопеи. – М.: Сов. Писатель, 1975. – С. 73.

Summary

The article raised questions poetical form of “Eugene Onegin”. Verse form attached to the product features that sharply distinguish it from ordinary prose novel. It strongly conveys a sense of the poet, his excitement and emotions. All of the novel, all descriptions, all the talk of actors, despite their simplicity, thanks to the poetic form, fanned especially poetry, melodychnisty. Pushkin created a special form for his lyrical novel. Poems in “Eugene Onegin” is not a continuous stream flow, and split into small groups of lines – stanza. “Onyehinska verse” consists of fourteen poems chotyrystopnoho Yamba. Also raised the question whether this is really novel in verse, or perhaps poetry in the novel?

Keywords: *poetry form poem, “onyehinska stanza”, a novel chotyrystopovyy pentameter.*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗПОВІДІ В РОМАНІ В. ВУЛФ “МІСІС ДЕЛЛОВЕЙ”

Своєрідність оповідальної перспективи роману Вірджинії Вулф “Місіс Делловей” полягає у тому, що у ньому усезнаючий оповідач передає зміст суб’єктивних “потоків свідомості” героїв та об’єктивний опис подій. Двоплановість оповідання роману поєднується з іншими подвійними структурами – з двоплановістю образів та подвійним хронотопом. Подвійність структур роману Вулф свідчить про його діалогізм, встановлений між суб’єктивним змістом “потоків свідомості” героїв, які є експліцитними оповідачами, та протиставленим йому об’єктивним змістом, вираженим у значенні символічних образів імпліцитним оповідачем.

Ключові слова: модернізм, модерністський роман, сюжет, композиція, хронотоп, топохронос, усезнаючий оповідач, експліцитний оповідач, імпліцитний оповідач, символ, “потік свідомості”, діалогізм, монологізм.

Модерністська література першої третини ХХ ст. засвідчила кардинальні зміни в сюжетно-композиційній та просторово-часовій організації художніх творів. Домінуючим став сюжет, в якому події втратили самодостатнє значення і набули специфічного оформлення крізь призму свідомості персонажу. Відтак власне сюжетний бік літературно-художнього твору позбувся притаманної класичній літературі причинно-наслідкової стрункості і логічної обумовленості. Свідомість людини визначає дискретну, розірвану, взаємозворотну чи асоціативно-умовну лінію розвитку подій, яка, по суті, і перестає бути лінією, перетворюючись на зигзагоподібний, коловоротний, заплутаний клубок [1, с. 15].

У даній статті об’єктом дослідження є роман Вірджинії Вулф “Місіс Делловей”.

Предмет дослідження – особливості організації розповіді роману “Місіс Делловей”.

Мета – виявити в тексті риси модерністського роману.

За Вірджинією Вулф давно і міцно утвердилося місце одного з найяскравіших представників і теоретиків англійського модернізму. Протягом усього ХХ століття інтерес до її творчості неухильно зростав як з боку літературознавців так і з боку “рядових читачів” [11, с. 78].

Робота над романом “Місіс Деллоуей” почалася з розповіді, названої “На Бонд-Стріт”: вона була закінчена у жовтні 1922 року, а в 1923-му опублікована в американському журналі “Клокфейс”. Однак закінчена розповідь “не відпускала”, і Вулф вирішила переробити її в роман.

У романі описується лише один день червня 1923 року в житті двох головних героїв – романтичної світської лондонської дами Клариси Деллоуей і скромного клерка Септімуса Сміта, контуженого ветерана першої світової війни. Прийом максимального ущільнення реального часу – до миттєвості враження, до замкнутості одного дня – характерний для модерністського роману. Такий прийом відрізняє день від традиційного порівняння з часом в романі, на основі якого до початку ХХ століття виростають багатотомні сімейні хроніки, подібні до знаменитої “Саги про Форсайтів” (1906–1922) Джона Голсуорсі [6, с. 183].

Весь роман Вірджинії Вулф – це “потік свідомості” місіс Деллоуей і Сміта, їхніх почуттів та спогадів, розбитий на певні відрізки ударами годинника Біг Бена. Це розмова душі, живий плин думок і почуттів.

Хоча зовні канва сюжетно-фабульної розповіді дотримана, насправді роману не вистачає саме традиційної подієвості. Розповідь відбувається на двох рівнях. Перший, хоча і не чітко подієвий, – зовнішній, матеріальний. Купують квіти, зашивають сукню, гуляють по парку, роблять капелюшки, приймають хворих, обговорюють політику, чекають гостей, викидаються з вікна. Тут у великій кількості фарб, запахів, відчуттів виникає Лондон, побачений з дивовижною топографічною точністю в різні пори дня, при різному освітленні. Тут невблаганно б’є годинник Біг-Бена, відмірюючи час [3, с. 337].

Читач й справді, ніби, проживає з героями довгий червневий день 1923 року – але не тільки в реальному часі. Він не тільки свідок вчинків героїв, а й в першу чергу “споглядач”, що проник “в святих” – їх душу, пам’ять, їхні сни. Здебільшого в цьому романі мовчать, а всі справжні розмови, діалоги, суперечки відбуваються за завісою Мовчання – у пам’яті, уяві. Пам’ять примхлива, вона не підкоряється законам логіки, пам’ять часто бунтує проти порядку, хронології. І хоча удари Біг-Бена постійно нагадують нам, що час рухається, не астрономічний час панує в цій книзі, а внутрішній, асоціативний. Саме події, що не мають формального відношення до сюжету і служать ґрунтом для внутрішніх переживань [5, с. 65].

Зміна точки зору – один із улюблених прийомів у модерністському романі. Потік свідомості “тече” у берегах куди більш

широких, ніж життя однієї людини, він захоплює багатьох, відкриваючи шлях від унікальності враження до більш об'єктивної картини світу, подібно до дії на сценічному майданчику, відтвореному з декількох камер [4, с. 51–60]. При цьому сам автор вважає за краще залишатися за кадром, в ролі мовчазно режисера. Але три основні мотиви поступово набирають силу. Героїня першого і головного – сама місіс Деллоуей. Її думка постійно перебігає від сьогоднішнього (як-то вдасться прийом, чому її не запросила на ленч леді Брутн) до того, що було колись, двадцять років тому, до спогадів.

Другий мотив – приїзд Пітера Уолша. В юності він і Клариса були закохані. Він освідчився, але отримав відмову. Пітер був неправильним, таким, що лякає. А вона – втілення світськості і гідності. І ось (хоча вона і знала, що після декількох років, проведених в Індії, він повинен приїхати сьогодні). Спогади мимоволі ворухать минуле, вторгаються в сьогоднішнє і забарвлюють сумом відчуття вже прожитого і майбутнього життя. Пітер Уолш – це мотив життя, яке не вдалося прожити.

І, нарешті, третій мотив. Його герой – Септімус Уоррен-Сміт. Сюжетно він не пов'язаний з місіс Деллоуей та її колом. Він проходить тією ж лондонською вулицею як непомітне нагадування про війну [2, с. 289].

Модерністи прагнули до того, щоб розширити сферу виразності. Вони змушували слово вступати в суперництво з живописом і музикою, вчитися у них. Сюжетні лейтмотиви сходяться і розходяться, подібно до музичних тем у сонаті. Вони перебивають і доповнюють один одного. У результаті текст вимагає активної читацької участі, свого роду “співтворчості”. Розповідь виникає лише, якщо читач зуміє пов'язати між собою різні моменти свідомості. Зміст вгадується без допомоги автора: із з'єднання елементів, розрахованих автором таким чином, щоб читач мав під рукою все, що забезпечує “вгадування” [8, с. 103].

У своїх есе, листах і письменницькому щоденнику Вулф не одноразово вказувала на головний, на її думку, недолік письменників-едвардіанців, що визначали на початку ХХ століття картину англійської прози – надто пильну увагу до “матеріального”, “зовнішнього”, конкретно-історичного. Предмет роману, на думку Вулф, лежить в іншій площині – у сфері внутрішніх переживань, почуттів, думок кожної окремої людини. Справжнє буття досягається тільки зсередини, через певного роду осяяння, що відбуваються в людській душі. Відобразити цей процес – ось, на думку Вулф, головне завдання романіста [10, с. 269-270].

Зміна предмета роману веде і до змін в його структурі. Широко використовуючи в своїх романах особливу манеру письма – “потік свідомості” – для передачі психологічних процесів персонажів, англійська письменниця приходиться до применшення ролі інтриги, зовнішньої дії, образу головного героя – найважливіших складових традиційного роману. Обрання просторової категорії в якості основоположної приводить її до зображення світу не як хронотопу, а, користуючись термінологією Бахтіна / Липецького, топохроноса [1, с. 56]. Не задовольнившись досягнутим результатом, англійська письменниця звертається до хронологічного аспекту в якості найважливішого структурно-важливого елементу. У “*Miscelaneous*” відбувається своєрідне відновлення хронотопу: провідна роль в структурі цих творів відводиться категорії часу, і вся дія вміщується в межі невеликих часових проміжків (один день в “*Miscelaneous*”). Проте в своїх романах 1920-х років Вулф прагне обмежити роль хронотопу рамками чисто формального прийому, уникнути явного вторгнення в текст категорії історичного часу [9, с. 133].

Крім того, хронологізація дії, його відносно невелика локалізація в просторі, помножені на сприйняття світу лише крізь призму різних свідомостей, що співіснують одна з одною, неминуче надають розповіді певний “метафізичний вимір”. Вони ніби дають відповідь на питання “Що є реальність?” Однак внаслідок такої “недосконалості” тексту і виникає “ефект реальності” – експериментальний роман Вірджинії Вулф складає з себе обов’язок дати “відображення” дійсності, концентруючись переважно на показі самого “процесу відображення”, залучаючи читача в потік свідомості того чи іншого персонажа. І тому в прозі Вірджинії Вулф розповідь ковзає по поверхні реальності, запам’ятовуючи всі “найдрібніші частинки”, колір листя на деревах, повз які проїжджає авто прем’єр-міністра, аероплан в лондонському небі, обривки випадкових думок, гру асоціацій – і все це лише для того, щоб урешті-решт дати читачеві відчуття на мить всю глибину цієї реальності і відчуття себе в самій її серцевині [7, с. 324].

Список використаних джерел

1. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики. Исследования разных лет / Михаил Михайлович Бахтин. – М. : Художественная литература, 1975. – 504 с.
2. Вульф В. Избранное / Вирджиния Вульф. – М. : Художественная литература, 1989. – 558 с.

-
-
3. Днепров В. Роман без тайны : Вирджиния Вульф ”Миссис Дэллоуэй” / Владимир Днепров // Лит. обозрение. М. : Правда, 1985, № 7. – С. 68–72.
 4. Есин А. Б. Время и пространство / А. Б. Есин // Введение в литературоведение. Литературное произведение: основные понятия и термины: учеб. пособие. — М. : Высшая школа, 2000. — С. 51–60.
 5. Липецкий В. Анахронизм хронотопа // Липецкий В. “Антибахтин” – лучшая книга о Владимире Набокове. – СПб : Изд-во “Речь”, 1994. – 389 с.
 6. Михальская Н. П. Пути развития английского романа 1920 – 1930-х годов. Утрага и поиски героя / Н. П. Михальская. – М. : Высшая школа, 1966. – 271 с.
 7. Михальська Н. П. Вульф В. // Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. Т.1 : А–К / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. – 824 с.
 8. Apter T.E. Virginia Woolf. A Study of her Novels / T.E. Apter. – L. : MacMillan Press Ltd., 1979. – 279 с.
 9. Gordon L. Virginia Woolf. A Writer’s Life / L. Gordon. – Oxford : Oxford University Press, 1984. – 310 p.
 10. Woolf Virginia. Mr. Bennett and Mrs. Brown // Woolf, Virginia. Mrs. Dalloway and Essays – Moscow, 1984. – P. 269-270

Summary

The peculiarity of narrative perspective of Virginia Woolf’s novel “Mrs. Dalloway” lies in the fact that the omnipresent narrator transmits in them the contents of subjective “streams of consciousness” of the heroes and the objective description of events. Duality of narration of the novel is combined with other dual structures – image duality and dual chronotopos. Duality of structures of Woolf’s novel tells about their dialogism, which is set between the subjective contents of “streams of consciousness” of heroes, who are the explicit narrators, and the objective contents opposed to it, which is expressed by the implicit narrator in the meaning of symbolic images.

Key words: *modernism, omnipresent narrator, explicit narrator, implicit narrator, definite chronotopos, indefinite chronotopos, symbol, “stream of consciousness”, dialogism, monologism.*

ЕПІТАЛАМА: ГЕНЕЗА, РОЗВИТОК В ДІАХРОНОМУ АСПЕКТІ

*У статті розглядається розвиток епіталами як жанру у
діахронному аспекті.*

*Ключові слова: епіталама, жанр, канон, деканонізація, Жак
Шардон, Роджер Желязні.*

Епіталама як жанр зародилась в античній літературі. Незважаючи на те, що жанр не отримав твердої форми і відійшов на периферію, епіталама розвивалась впродовж віків, постійно змінюючись та адаптувалась до літературної доби.

Проблему становлення і розвитку жанру досліджували М.Бахтін, О.Лосєв, С.Аверинцев, В.Шкловський та ін.

Метою нашої статті є дослідження розвитку жанру епіталами в його історичному розвитку та ідентифікація зразків деканонізації жанру на прикладі творів Жака Шардона та Роджера Желязні.

Епіталама, епіталамій – в античній поезії вірш або пісня на честь весілля. Розвивались епіталама з народних обрядових пісень з приспівом. Літературне оформлення отримала в грецькій поезії VIII ст. до н. е. [3, Стб. 920]. За родовою класифікацією вона належить до лірики. Традиційні жанри, будучи суворо формалізованими, існують окремо один від одного. Кордон між ними явний та чіткий, кожен “працює” на своєму власному “плацдармі”, маючи власні правила, традиції, канони. Під канonom слід розуміти певну систему стійких і твердих жанрових ознак [3, Стб. 914].

Канонічність мистецтва (в тому числі і словесного) мислиться в його термінологічній традиції як беззастережне наслідування художніх правил, що дозволяють їм наблизитись до бездоганих зразків. О.Лосєв визначає канон, як кількісно-структурну модель художнього твору визначеного певними соціально-історичними факторами стилю, який інтерпретується як принцип конструювання великої кількості творів [4, С. 12].

Жанрові норми і правила (канони) у літературі спочатку формувались стихійно на ґрунті обрядів з їх ритуалами і традиціями народної культури. Вони знайшли своє відображення у фольклорі, в архаїчній літературі, які були невід’ємні від життєвих ситуацій, відповідали ритуальним нормам та принципам суспільної моралі [1, С. 452]. Так і канони жанру епіталами формувались з весільних

обрядів та традицій античності і синтезували в собі символічність, виразниками якої є традиційна тематика, традиційні образи.

На відміну від інших жанрів, які, опираючись на термінологію формальної школи, можна назвати канонізованими, жанр епіталами не набув значного поширення, визнання і авторитету [2, С. 452]. Тому епіталама як жанр не була канонізованою і відійшла на периферію жанрових систем світової літератури.

В епоху нормативних поетик (від античності до XVII – XVIIIст.) наряду з жанрами, що рекомендувались та регламентувались теоретиками жанрами – “de jure” існують і жанри “de facto”, які з перебігом століть не отримали теоретичного обґрунтування, але також володіють стійкими структурними якостями і мають визначені змістові “вподобання”. До останніх і належить жанр епіталами, що хоч не отримав визначеної твердої канонізованої форми, але зберіг своє змістове наповнення. Для епіталами канонічною стала саме тематика – весільна (оспівування таїнства шлюбу).

Хоча саме постмодернізм став родючим ґрунтом для деканонізації багатьох жанрів, “деканонізація” жанрових структур дала про себе знати вже в XVIII ст. Романтизація літератури останніх двох століть знаменувала її “вихід” за рами жанрових канонів і водночас – усунення усталених кордонів між жанрами. В XIX – XXст. “жанрові категорії гублять чіткі риси моделей жанру і в своїй більшості розпадаються” [5, С. 249].

Складність жанрової картини твору, невідповідність чіткому жанровому канону змушує розглядати його художню природу в загальнотеоретичному контексті жанрового феномену деканонізації, тобто як якісно новий тип художнього завершення у всіх його проявах. Це можна прослідкувати на прикладі літературної діяльності Ж.Шардона та Р.Желязні.

Ж.Шардон (Франція) та Р.Желязні (США) відходять від традиції та переносять жанр епіталами із лірики у прозу, концентруючись саме на тематиці. Так у Жака Шардона з’являється роман “Епіталама”, а у Роджера Желязні однойменне постмодерністське оповідання.

Жак Шардон (1884 – 1968) – один з найяскравіших та найбільш значимих письменників сучасної Франції. Він представив, можна сказати, самий ліричний роман – “Епіталама”. У ньому автор в тонкій, витонченій манері розповідає про жіночу долю, про інтимне життя сім’ї, а також про дуже непрості стосунки, які існують між чоловіком та дружиною. Ліричність роману підкреслює назва, адже епіталама – ліричний жанр. Незважаючи на це, роман написаний прозою. У ньому розповідається про життя та любовну історію дівчини. У творі вона одружується, але сам обряд гут не описується. У романі велика увага звертається саме на стосунки між двома

людьми, а не на символічність і святість самого таїнства шлюбу. Таким чином, автор відходить від традиційної епіталами. Така деканонізація додає інтимності та ліричного характеру роману.

Роджер Желязні(1937 – 1995) – американський письменник-фантаст, лідер руху Нової хвилі в науковій фантастиці, в якій фантасти перенесли увагу з роботів та космічних кораблів на людину і її внутрішній світ. Його оповідання “Епіталами” написана у дусі постмодернізму. Це пародія на “Алісу в країні чудес”, де Аліса, будучи вже не молодістю потрапляє у казковий світ щоб знову стати дівчиною, одружитись з Люцером і стати королевою у їх світі. Від жанру епіталами в творі залишилась лиш назва і проголошення весілля, але немає ні міфем, традиційних для жанру, ні образу Гіменея; про обряд і святість шлюбу тут також не йдеться. Це яскравий приклад деканонізації епіталами. Р.Желязні використовує лише назву жанру. Це додає загадковості та фантастичності його твору. Звертаючись до античності, автор привертає увагу до оповідання і водночас це додає пародійності і таким чином перероджує жанр в новій формі.

Отже, опираючись на типологічні закономірності деканонізації ми підкреслюємо позитивний характер донного історико-літературного феномену, адже в його основі лежить не установка на відмову від категорії жанру в цілому, а вироблення нових принципів узагальнення характерних рис жанрової моделі епіталами.

Список використаних джерел

1. Аверинцев С.С., Андреев М.Л., Гаспаров М.Л., Гринцер П.А., Михайлов А.В. Категории поэтики в смене литературных эпох. / С.С. Аверинцев и др. – М.: Наследие, 1994. – 512 с.
2. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики. / М. М.Бахтин – М.: Худож. лит., 1975. – 493 с.
3. Краткая литературная энциклопедия. / Гл. ред. А.А.Сурков. М.: “Советская Энциклопедия”, 1975. – Т.8. – 1056 стб.
4. Лосев А.Ф. О понятии художественного канона. / А.Ф.Лосев // Проблема канона в древнем и средневековом искусстве Азии и Африки. – М.: Наука, 1973. – 256 с.
5. Уэллек Р. и Уоррен О. Теория литературы. / Р.Уэллек и О.Уоррен – М.: Прогресс, 1978. – 328 с.
6. Шкловский В.Б. Литература вне сюжета / В.Б. Шкловский // О теории прозы. – М., 1929. –267 с.

Summary

This article deals with the problems of the development of epithalamium as a genre in its diachronic aspect.

Key words: *epithalamium, genre, canon, decanonization, Jak Schardon, Roger Zelazny.*

ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВИХ КЕРІВНИКІВ ТА АВТОРІВ

МОВОЗНАВСТВО

Англійська мова

Бялик В.Д., кандидат філологічних наук, доцент.

Семенюк Х.Ю., студентка 4 курсу факультету іноземних мов Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Главацька О.І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови.

Дворська С.А., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Касьянова О. Ю., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Кеба Т.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови.

Бучачая Н.В., магістрантка факультету іноземної філології.

Кужель О.М., викладач кафедри англійської мови.

Заришняк А.М. – студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Матковська М.В., старший викладач кафедри англійської мови.

Лук'янова І.О., студентка 4 курсу факультету іноземної філології.

Ошовська Т.Ю., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Павловська М.А., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Миколайчук А.І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови.

Мацієвська Н.О., студентка 4 курсу факультету іноземної філології.

Мітроусова Т.В., кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри англійської мови.

Івахова А.А., студентка 4 курсу факультету іноземної філології.

Ткаченко К.Р., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Муляр О.В., студентка 4 курсу факультету іноземної філології.

Муругова Е.В., доктор філологічних наук, професор
Донського державного технічного університета.

Соколова М.А., студентка 5 курсу Донського державного
технічного університета.

Никитюк С.І., викладач англійської мови.

Олійник О.С., студентка 4 курсу факультету іноземної філології

Комарницька Д.А., студентка 4 курсу факультету іноземної
філології

Новікова М.О., доктор філологічних наук, професор.

Боднар І.В., магістрантка факультету іноземної філології.

Остапенко В.І., старший викладач кафедри англійської мови.

Дуда І.М., студентка 4 курсу факультету іноземної філології.

Остапенко О.Ю., студентка 5 курсу факультету іноземної
філології.

Петрова Т.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
англійської мови.

Ганзюк М.В., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Голованчук М.П., магістрантка факультету іноземної філології.

Іванюк О.М., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Ситник А.П., старший викладач кафедри англійської мови.

Андріюк Н.В., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Врублевська А.А., магістрантка факультету іноземної філології.

Ситник Н.В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри
англійської мови.

Дубінська Ю.О., магістрантка факультету іноземної філології.

Камінська В.О., магістрантка факультету іноземної філології.

Расщупкіна М.-Є. О., студентка 5 курсу факультету іноземної
філології.

Хмель В.В., магістрантка факультету іноземної філології.

Уманець А.В., кандидат філологічних наук, професор кафедри
іноземних мов.

Казимір І.С., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Федірко С.М., доцент кафедри англійської мови.

Кузьмін О.С., студент 5 курсу факультету іноземної філології.

Тимчук Ю.В., магістрантка факультету іноземної філології.

Халупко В.П., кандидат філологічних наук, доцент кафедри
англійської мови.

Романюк Л.А., студентка 5 курсу факультету іноземної
філології.

Рудницька О.В., студентка 4 курсу факультету іноземної
філології.

Терещук Т.Л., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Юрчишина А.Ю., Борейко А.О., студентки 5 курсу факультету іноземної філології.

Німецька мова

Іванова Л.О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької мови.

Томашевська С.О., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Казимір В.О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької мови.

Архіпенко Л.В., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Шпак О.В., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Ящук С. О., магістрантка факультету іноземної філології.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Абрамович С.Д., доктор філологічних наук, професор кафедри слов'янської філології та загального мовознавства.

Мельник Э.Г., студентка 2 курсу факультету іноземної філології.

Волковинський О.С., кандидат філологічних наук, професор кафедри слов'янської філології та загального мовознавства.

Гаряча О.С., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Юрчишина А.Ю., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Кеба О.В., доктор філологічних наук, професор кафедри германських мов та зарубіжної літератури.

Цибульська О.В., студентка 4 курсу факультету іноземної філології.

Лаврова А.О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри германських мов та зарубіжної літератури.

Барицька Т.О., магістрантка факультету іноземної філології.

Кучерява В.В., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Матіос І.І., студентка 5 курсу факультету іноземної філології.

Зміст

МОВОЗНАВСТВО

Англійська мова

<i>Андріюк Н.В.</i> Локалізація в аспекті проблем перекладу	3
<i>Боднар І.В.</i> Спонукальні бездієслівні конструкції в англійській мові	6
<i>Бучачая Н.В.</i> Структурні особливості та функціональне значення метафори в поемі Еліота “Спустошена земля”	10
<i>Врублевська А.А.</i> Вибачення як лінгвокультурний концепт	13
<i>Ганзюк М.В.</i> Етимологія англійських назв коштовного каміння	16
<i>Голованчук М.П.</i> Соціально-культурний фон англійських версій Біблії	20
<i>Дворська С.А.</i> Соціолінгвістичні інновації на позначення особи сфери Інтернет в англійській мові	23
<i>Дубінська Ю.О.</i> Загальна характеристика компресії в чат-комунікації	26
<i>Дуда І.М.</i> Phonotactic constraints on syllable structure in english	29
<i>Заришняк А.М.</i> Інтерактивні технології на уроках англійської мови	33
<i>Іванюк О.М.</i> Функціонування пейоративних іспанізмів в американському варіанті англійської мови	37
<i>Івахова А.А.</i> Мова та відображення в ній статі (на матеріалі глянцевого журнального дискурсу)	40
<i>Казимір І.С.</i> Трансформація підмета як складова загальних синтаксичних перетворень структури речення в англо-українському перекладі	43

<hr/> <hr/>	
<i>Камінська В.О.</i>	
Національно-культурні особливості стійких висловлювань в індивідуально-авторській картині світу	46
<i>Касьянова О.Ю.</i>	
Шляхи засвоєння новітніх англіцизмів в сучасній українській мові на початку ХХІ століття	50
<i>Кузьмін О.С.</i>	
Концептуалізація зовнішніх характеристик живих істот за допомогою прикметника large (на матеріалі англійської мови)	53
<i>Комарницька Д.А.</i>	
Onomatopoeia in E. Poe's poetry	58
<i>Лук'янова І.О.</i>	
Linguistic means of embodiment of moral and ethnic senses in the medieval England (on the bases of Geoffrey Chaucer's "The Canterbury Tales")	61
<i>Мацієвська Н.О.</i>	
American national identity in song of solomon by Toni Morrison	64
<i>Муляр О.В.</i>	
The peculiarities of the language of internet users	68
<i>Олійник О.С.</i>	
Cognitive aspects of text analysis for revealing the author's type of personality	71
<i>Остапенко О.Ю.</i>	
Метонімічні механізми створення англійських етнономінацій	76
<i>Ошовська Т.Ю.</i>	
Дискурсивні особливості концептуальної ситуації "людина – влада" (на матеріалі "Пігмаліон" Б.Шоу)	80
<i>Павловська М.А.</i>	
The Conceptual System "The Poet as a Carrier of Culture" in Polish and English Mental Space (on the basis of works by T. S. Eliot and W. Szyborska)	84
<i>Расщупкіна М.-Є. О.</i>	
Обрядова весільна лексика в англійській, українській і польській мовах	88
<i>Романюк Л.А.</i>	
Comparative-semantic model of the concept "Mystery", based on the deductive method (on the material of "The Adventures of Sherlock Holmes" by Sir Arthur Conan Doyle and movie "Sherlock Holmes", 2011-2012)	91

<hr/> <hr/>	
Романюк Л.А.	
The concept “Mystery“and its representation in “The Adventures of Sherlock Holmes” by Sir Arthur Conan Doyle and “Tales“by Washington Irving.	95
Рудницька О.В.,	
Концептуалізація принадливості до протиприродних аспектів смерті (за оповіданням Е.А.По “The Fall of the House of Usher”)	99
Семенюк Х.Ю.,	
Переклад абевіатур та скорочень в комп’ютерному тексті	103
Соколова М.А.	
Языковая компрессия в англоязычном рекламном слогане	105
Терещук Т.Л.	
Адаптація комунікативного повідомлення до узусу реципієнта	109
Тимчук Ю.В.	
Гендерна варіативність мовлення як результат дії психосоціальних чинників	112
Ткаченко К.Р.	
Особливості конотативного значення слова у художньому тексті: на матеріалі лексики твору Елізабет Джордж “Місце схову”	116
Хмель В.В.	
Логіко-семантичні відношення між заголовком та текстом англомовного повідомлення	119
Юрчишина А.Ю., Борейко А.О.	
Порівняльний аналіз приказок, що містять концепт marriage/шлюб в англійській та українській мовах	122
Німецька мова	
Архіпенко Л.В.	
Die Umgangssprache als eine der Quellen der Bereicherung der gegenwärtigen deutschen Sprache	125
Томашевська С.О.	
Структурно-семантичні особливості прикметникових дериватів з прихованим модально-пасивним значенням	129
Шпак О.В.	
Лексико-семантичне поле “Зовнішність людини” в німецькій та українській мовах	132

Яцук С. О. Проблеми шкільного вивчення творчості Г. Гейне в аспекті художнього перекладу	136
---	-----

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Барицька Т.О. Соціально-історичний час і простір в оповіданнях Сомерсета Моєма	140
Гаряча О.С. Особливості авторської міфологізації образу козацтва у творах М. Гоголя “Тарас Бульба” та Г. Сенкевича “Ogniem i mieczem”	144
Кучерява В.В. Масонські алюзії у казках О. Вайльда	147
Матіос І.І. Риси поетики постмодернізму в романі Патріка Зюскінда “Парфумер”	151
Мельник Э.Г. Стиховая форма “Евгения Онегин как выражение духа свободы”	154
Цибульська О.В. Особливості організації розповіді в романі В. Вулф “Місіс Деллоуей”	157
Юрчишина А.Ю. Епіталама: генеза, розвиток в діахрономуаспекті	162
Відомості про наукових керівників та авторів	165

Наукове видання
**Збірник наукових праць студентів та магістрантів
факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка
Випуск 5**

Редактор *Н.Г.Пянковська*
Комп'ютерна верстка *В.О.Фаріон*

Підписано до друку 3.05.2012 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура SchoolBookC. Друк офсетний.
Ум.друк.арк. 10,01. Обл. вид. арк. 9,12.
Тираж 100 пр. Зам. № 445.

Видавництво “Аксіома” (свідоцтво ДК №1808 від 26.05.2004 р.)
м. Кам'янець-Подільський, а/с 8, 32300
Тел./факс: (03849) 3-90-06

Надруковано в друкарні ПП “Аксіома”
пров. Північний, 5, м. Кам'янець-Подільський, 32300